

Bizler dünyayı değiştirmek adına yola çıktık. Ama dn-
yayı değiştirmek ancak kendimizi de değiştirmekle mm-
kn olabilir. Çünkü anadan doğma komünist olmuyoruz
ya da gözümüzü komünist bir toplumda dünyaya amıyo-
ruz. Halkların yüzyıllardan beri gelen bazı olumlu değer
yargılarının yanında doğaldır ki, topluma damgasını vuran
hakim sınıf ideolojisi ve kültürüdür. Bunun içindir ki, ken-
dimizle birlikte toplumu da değiştirmek istiyorsak, önce
nasıl bir toplumda yaşadığımızı ve o toplumun bizdeki
yansımalarını bulup ortaya çıkarmak ve yanlışın yerine
doğruyu koymak zorundayız.

DEĞİRTİMÇİ
ÇÄLİŐMÄ
ÜZELİRİ
VE

ISBN: 978-975-7919-41-4

Umud Yayıncılık

Devrimci Eğitim ve Çalışma Üzerine

Umut Yayıncılık

Umut Yayıncılık

Haziran 2008

ISBN : 978-975-7919-41-4

Baskı : Yön Matbaacılık
Davutpaşa Cad. 75/2 B 366 Topkapı/İstanbul
0 212 544 66 34

UMUT YAYIMCILIK VE BASIM SAN. LTD. ŞTİ

Yönetim Yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mah.
İmam Murat Sok. 8/1 Aksaray/ İstanbul
Tel: (0212) 521 34 30 Fax: (0212) 621 61 33
e-posta: umutyayimcilik@ttmail.com

İçindekiler

Önsöz	5
Devrimci eğitim üzerine.....	7
Bilgi ve bilginin aktarılma süreci.....	8
Bilginin aktarılma süreci olarak eğitim.....	12
Nasıl bir eğitim?.....	19
Aile içi eğitim.....	25
Örgüt içi eğitim.....	29
Eğitim çalışması.....	35
Devrimci çalışma üzerine.....	43
Sorumluluk.....	53
Disiplin.....	58
Kolektivizm.....	62
Bireyin rolü ve önemi.....	63
Açıklık ve samimiyet.....	65
Alçakgönüllülük.....	70
Hatalara yaklaşım.....	76
Eleştiri silahı.....	81
Yaşamda sade, çalışmada üretken, mücadelede istikrarlı olmalıyız!.....	87
Devrimci kişi yaşama müdahale edendir.....	91
Son söz.....	95

Önsöz

Uzun ve zorlu bir yürüyüşün bireyleri olarak, yönümüzü doğru tayin etmede, varmayı amaçladığımız hedefe ulaşmada, yöntemleri belirlemede, kendimizi ve kendimizi olduğu kadar tüm bir toplumsal dönüşümü yaratmada, kısacası özgür geleceği kurmada olmazsa olmaz kesinliğinde eğitimin önemini döne döne vurgulamalıyız. Pek tabi ki önemini vurgulamak yetmez; onun yöntemlerini öğrenmek, eğitimi belli bir döneme ait bir olguymuş gibi değil, hak ettiği gibi, yani bir ömür boyu uygulamak gerekir. Hatta bir ömür boyu derken de bir sınırlamaya gitmekteyiz. Yaşadıklarımız ve öğrendiklerimizi gelecek kuşaklara aktararak bunu bitmez bir süreç olarak düşünmek en doğru olanıdır.

“Bilgi, pratik ile başlar, pratik yoluyla teori düzeyine ulaşır ve ardından gene pratiğe dönmek zorundadır. Bilginin aktif görevi, yalnız algı bilgisinden rasyonel bilgiye sıçramasında görülmez, aynı zamanda –ve daha önemli olarak- rasyonel bilgiden devrimci pratiğe sıçramasında görülür” diyen Mao yoldaş, bize öğrenmenin yetmeyeceğini, öğrenilenin pratiğe aktarılma maksızın maddi bir güç haline gelemeyeceğini söyler. Bu durumda da karşımıza pratikte yaşanan kimi sorunlar, çelişkiler çıkar. Bu çelişkilerin çözümü için pratikten çıkartılan bilgi ve deneyim daha üst teorinin oluşmasının da zeminidir aynı zamanda.

Eğitim ve çalışma tarzı... Tüm diğer kavramlar gibi bu iki kavramın da sınıfsal tanımını yapmak gereklidir. Zira bugünkü mevcut burjuva-feodal sistemde eğitime yüklenen anlam ve çalışma tarzı denildiğinde ortaya çıkan gerçeklikle, bizim bu kitapta bahsini ettiğimiz eğitim ve çalışma tarzında taban tabana zıt bir çizgi söz konusudur. Eski toplumdaki da proletaryanın davasının yararına

olan ne varsa alınmakla birlikte esasını proleter devrimci çizgiden alan bir eğitim ve çalışma tarzından bahsediyoruz. Bu iki olguyu yaşama uyguladığımızda, yani sosyal pratiğimize yön verdiği ölçüde başarılı olmanın da adımlarını atmış olacağız.

Özellikle 1980 Askeri Faşist Cuntası'yla birlikte emperyalist patentli ekonomik, askeri saldırganlıkla karşı karşıya kalan ülkemizde bu saldırıların en önemli boyutu ideolojik alanda yaşadı. Sosyalizmin uluslararası düzlemde aldığı geçici yenilginin rüzgârını da arkasına alarak yaşama geçirilen bu saldırganlığın boyutları bugün toplumsal yaşama bakıldığında çok daha net anlaşılacaktır. Bu saldırganlıktan devrimci hareketin payını almadığını, almayacağını düşünmek diyalektiğe aykırıdır. 1980 sonrası burjuva-feodal sistemin tüm kirlenmişlikleriyle donatılmaya çalışılan kuşaklara en ve son devrimci sınıf olan proletaryanın ideolojisiyle yön vermek, düzenin onun üzerine yapıştırmaya çalıştığı kirleri çıkarmak için eğitimden ve pratikten başka da bir yol yoktur.

Elinizde tuttuğunuz bu kitap da bu amaçlarla yayınevimiz tarafından daha önce **“Devrimci Eğitim Üzerine”** adıyla çıkartılmış ve sizlere sunulmuştu. Şimdi hem çeşitli gelişmeler ve hem de kimi yanlış yaklaşımlar dikkate alınarak ve de eğitim meselesinin devamı olarak **“çalışma tarzımız”** üzerine makalelerin eklendiği bir çalışma yaptık.

Kuşkusuz eğitim ve çalışma tarzı meseleleri uçsuz bucaksız bir düzlemde ele alınması gereken olgulardır. Dolayısıyla bu çalışma da daha çıktığı ilk andan itibaren genişletilmesi ve geliştirilmesi gereken yerleri barındıracaktır. Bu, olumsuz değil olumlu bir şeydir.

Sonuç olarak; **“Devrimci Eğitim Ve Çalışma Tarzı”** başlıklı kitabımızın başta genç devrimciler olmak üzere tüm okuyanlara ve dolayısıyla devrim mücadelesine yararlı olmasını temenni ediyoruz.

Umut Yayımcılık

DEVİRİMCİ EĞİTİM ÜZERİNE!

Eğitimle ilgili yazımıza Mao'nun bir sözü ile başlamak istiyoruz. *“Bizlerin görevi halka balık tutup vermek değil, onlara nasıl balık tutulacağını öğretmektir. Aksi halde balık vermediğimiz zaman aç kalınır”*.

Bizler dünyayı değiştirmek adına yola çıktık. Ama dünyayı değiştirmek ancak kendimizi de değiştirmekle mümkün olabilir. Çünkü anadan doğma komünist olmuyoruz ya da gözümüzü komünist bir toplumda dünyaya açmıyoruz. Halkların yüzyıllardan beri gelen bazı olumlu değer yargılarının yanında doğaldır ki, topluma damgasını vuran hakim sınıf ideolojisi ve kültürüdür. Bunun içindir ki, kendimizle birlikte toplumu da değiştirmek istiyorsak, önce nasıl bir toplumda yaşadığımızı ve o toplumun bizdeki yansımalarını bulup ortaya çıkarmak ve yanlışın yerine doğruyu koymak zorundayız.

Kendimizi tanımak ancak toplumu tanımakla mümkündür. Çünkü hiçbir birey toplumdaki soyut ele alınamaz. Hangi değer yargıları topluma damgasını vurmaktadır? Bu değer yargıları tek tek insanlarda nasıl bir yansıma bulmaktadır? Öfkeleri, sevinçleri nelerdir? Ailenin, çevrenin, okulun ve devletin bireylerin kişiliklerinin gelişiminde etkisi ne yönde ve ne düzeydedir? Buna benzer bir dizi konuda asgari düzeyde diyalektik bir bilgiye sahip olmadığımız müddetçe, el yordamıyla ilerlemek zorunda kalırız.

Bizde eksik olan sorunların özünü, püf noktasını yakalamadaki yetersizliktir. Sonradan yakınıp duruyoruz; *“ama ben çok çalıştım, çok çabaladım, çok emek verdim”* diye; verilen emek inkâr edilmemeli, zira kadir-bilinmezlik kişiyi mutsuz kılar, mutsuzluk coşkuyu azaltır. Coşkuyla sarılmadığımız bir işte de istediğimiz verimi alamayız ya da bizi sonuca götürmez. Sonradan da ver elini kendiliğindencilik, ver elini dar-pratikçilik, ver elini umutsuzluk...

Evet, emek; ama nasıl bir emek? Bizim emeğimiz bilinçli, hedefli ve sonuca götüren bir emek olmalıdır. Aksi takdirde bırakalım sınıf mücadelesini –bu çok daha karmaşık ve zordur- günlük yaşamın önümüze koyduğu sorunların çözümünde bile başarıya ulaşamayız. “Emek onur davasıdır.” (Kalinin) Onurlu bir insan, emeğine ve emeğe sahip çıkandır.

Bilinçli emeğin zorunluluğu ve önemi hakkında sanırız fazla söz etmek bile gerekmiyor. Çünkü bugün söyleyeceğimiz sayfalar dolusu sözden daha fazlasını vurgulayıcı ve gerçeğin yüzümüze defalarca çarptığı bir sosyal pratik yaşadık. Hepimiz şöyle bir geriye dönüp baktığımızda, yaptıklarımızı yapamadıklarımızı gözden geçirdiğimizde, göreceğiz ki, emeği bilinçli kullanmamanın diyetini çok pahalıya ödedik. Halk olarak, örgütlenme olarak ve birey olarak.

Demek ki, yakalayacağımız ilk halka eğitim-öğretimin, ya da bilinçli emeğin mücadelemizdeki önemini bilince çıkarmaktır. Fakat bu ancak, “problemi yarı/yarıya çözmek” demektir. Oysa devrimin olması ve kalıcı zaferler kazanmamız için problemin tümünü çözmek zorundayız. Öyleyse yakalayacağımız ikinci esas halka, bu eğitimin ve öğretimin yöntemidir. Hangi metotlar uygulanmalı, hangi araçlar kullanılmalı ve nasıl örgütlenmelidir? Bunun için de öncelikle eğitimden ne anladığımızı ya da ne anlaşılması gerektiğini açıklamak zorundayız.

Eğitim, bilginin (bu üç yolla kazanılır. 1- Maddi üretim, 2- Sınıf mücadelesi, 3- Bilimsel deney) aktarılma süreci olduğuna göre önce bilgidene ne anlaşılması gerektiği üzerinde durmalıyız.

Bilgi ve bilginin aktarılma süreci

Bilgi konusunda Mao Zedung yoldaştan uzunca bir alıntı yapmakta yarar var. Mao şöyle diyor: “Pratiğin süreci içinde insan ilk önce şeylerin sadece görünüşteki yanını, tek tek yönlerini dış ilişkilerini görür. (...) Buna algısal bilgi aşaması, yani duyuşsal algılamalar ve izlenimler aşaması denir. Bu bilginin birinci aşamasıdır. Bu aşamada insanlar henüz daha derin kavramlar oluşturamaz ya da mantıki sonuçlar çıkaramaz.

Toplumsal pratik sürerken, insan pratiğinin akışı içinde, duyuşsal algılamalar ve izlenimler uyandıran şeyler birkaç kez tekrarlanır, sonra bilgi süreci içinde beyinde ani bir değişiklik (sıçrama) meydana gelir ve kavramlar oluşur. Kavramlar artık şeylerin görünürdeki yanı, tek tek yönleri ve dış ilişkileri değildir. Şeylerin özünü, bütünselliğini ve iç ilişkilerini kavrarlar. Kavramlar ile duyuşsal algılamalar arasında sadece niceliksel bir farklılık değil, niteliksel bir farklılık da vardır. Bundan sonra insan yargıya varma ve sonuç çıkarma yoluyla daha da ileri giderek mantıki sonuçlara varabilir. Bu kavrama, yargıya varma ve sonuç çıkarma aşaması, bir şey öğrenmenin bütün bir süreci içinde, daha da önemli bir aşamadır. Öğrenmenin gerçek görevi, algılama yoluyla düşünceye varmak, giderek nesnel şeylerin iç ilişkilerini, yasalarını bir süreç ile başka bir süreç arasındaki çelişkilerini kavramak, yani mantıki bilgiye varmaktır. Bir başka deyişle algısal bilgi, şeylerin tek tek yönleriyle, görünürdeki yönleriyle ve dış ilişkileriyle ilgilidir. Buna karşılık mantıki bilgi şeylerin bütünselliğine, özüne ve iç ilişkilerine ulaşmada büyük bir adım atar ve çevremizdeki dünyanın iç ilişkilerini açığa çıkarır. Mantıki bilgi ile algısal bilgi arasındaki fark budur. Dolayısıyla mantıki bilgi çevremizdeki dünyanın gelişmesinin bütünselliği ve bütün yönlerinin iç ilişkileri içinde kavranabilir.

(...) Bilginin gittikçe derinleşen hareketini, toplum içindeki insanın karmaşık ve durmadan tekrarlanan üretim ve sınıf mücadelesi pratiği içinde algısal bilgiden mantıki bilgiye doğru ilerlediği bu hareketini, hem materyalist, hem de diyalektik bir biçimde ortaya koyan Marksist Materyalizm, bu sorunu ilk kez doğru bir biçimde çözmüş oldu. Lenin şöyle demişti: “Maddenin soyutlanması, bir doğa yasasının soyutlanması, değer soyutlanması vb. kısacası bütün bilimsel (doğru, ciddi ve saçma olmayan) soyutlamalar doğayı daha derinden ve daha eksiksiz bir biçimde yansıtır.” Marksizm-Leninizm, bilgi sürecindeki her iki aşamanın da kendi özelliklerine sahip olduklarını, bilginin alt aşamada algısal olarak, üst aşamada ise mantıki olarak ortaya çıktığını ve her iki aşamanın da bütünleşmiş bir bilgi süreci içinde bulunduğunu savu-

nur. Algısal bilgi ile ussal bilgi nitelik bakımından farklı olmakla birlikte, birbirlerinden kopuk değildir. Pratik temelinde birleşmişlerdir. Pratiğimiz şunu kanıtıyor; algılanan bir şey hemencecik kavranamaz ve bir şey ancak kavrandığı zaman daha derin bir biçimde algılanabilir. (...) Eğer belli bir şeyi ya da belli şeyler dizisini dolaysız bir biçimde öğrenmek istiyorsak, gerçeği değiştirmek, o şeyi ya da şeyler dizisini değiştirmek için pratik mücadeleye doğrudan doğruya katılmamız gerekir. Çünkü birer olgu olarak onlarla bağ kurabilmemiz ancak böyle mümkün olabilir. O şeyin ya da şeyler dizisinin özünü açığa çıkarabilmemiz ve onları kavrayabilmemiz ancak gerçeği değiştirmek için pratik mücadeleye doğrudan doğruya katılmakla mümkün olabilir.

Eğer diyalektik materyalist bilgi hareketi ussal bilgide duracak olsaydı, sorunun yalnızca yarısı çözülmüş olurdu. Üstelik materyalist felsefeye göre bu, sorunun daha az önemli olan yarısıdır. Marksist felsefe için en önemli yanın nesnel dünyanın yasalarını kavramak ve böylece nesnel dünyayı açıklayabilir duruma gelmek değil, bu yasalara ilişkin bilgiyi dünyayı değiştirmek üzere teknik bir biçimde kullanmaktır. Marksizm'in teorinin önemini vurgulamasının biricik nedeni; teorinin eyleme yol göstermesidir. Bilgi pratikle başlar, teorik bilgi pratik aracılığıyla edinilir ve yeniden pratiğe dökmek zorundadır. "Yeryüzünün yasalarını kavrayan bilgi, yeniden dünyayı değiştirmenin pratiğine yöneltilmeli, yeniden üretim pratiğine devrimci sınıf mücadelesinin ve devrimci mücadelenin pratiğine ve bilimsel deney pratiğine uygulanmalıdır." (Mao, Teori ve Pratik, Sf 12)

Bilgi maddi üretim, bilimsel deney ve sınıf savaşımında elde edilir. Bilginin sınıf mücadelesi üzerinde büyük etkisi vardır. Keza üretimde bilgi şarttır. Toplumun gelişmesinde refah ve üretim düzeyinin artmasında bilginin önemi büyüktür. Bilgi pratiğin aynasıdır. Bir insan bildiklerini pratiğe yansıtmazsa bunalır. Bu yüzden teori ve pratik birbirini bütünlemelidir. Maddi üretim faaliyeti içinde insan doğa olaylarını, doğanın özelliklerini ve yasalarını kendisi ile doğa arasındaki çelişkileri yavaş yavaş anlamaya başlar. Üretim faaliyeti olmaksızın bu bil-

gilerin hiçbiri elde edilemez. Doğa ile savaşımında insan, "kendinden şeyi kendileri için şey durumuna getirir". Maddi üretimin nicel ve nitel olarak artması insanın yaşam düzeyinin yükseltilmesini de beraberinde getirir. Tabi bu üretim biçiminden ve onun bir yansıması olan üretim ilişkilerinden soyutlanarak ele alınmadığı koşullarda böyledir. Fakat insanın toplumsal yaşamı sadece üretim faaliyeti değildir. Sınıf savaşımı, bilim-sanat gibi tüm pratik faaliyetleri içerir. Ve böylece insan sadece kendi maddi yaşamı aracılığıyla değil -bu diğer pratik faaliyetlerden soyutlanırsa salt karın doyurma kavgasına indirgenir- siyaset ve kültürel yaşamı aracılığıyla da öğrenebilir.

Üretime katılma deyince ne yazık ki çoğu kez sadece bir işe girip çalışma olarak algılanır ve bir kez üretime katılınca birçok şeyin kendiliğinden öğrenilip kavranılacağı düşünülür. Yani insan proletere benzer, ama özünde proleter ideolojiyle donatılmamış olur. Aceleci ve kolaycı bir şekilde sabırsızca ve kahramanca işçilerin örgütlenmesine çalışır, hemen direniş hayal eder ve sonuçta işten atılır. Demek ki, bir işe girip çalıştığımız an pratiklere ve sürece ihtiyaç duymalıyız. Bilgilendikçe uygulamaya koymalı, uygulamaya koydukça daha üst bilgilenme aşamasına sıçramalıyız. Zira sınıf mücadelesi sabır ve özveri ister.

Marksist bilgi teorisi pratiğe öncelik tanır. İnsan bilgisinin pratikten ayrılamayacağına inanır. Lenin; "pratik, teorik bilgidен daha üstündür. Çünkü yalnız evrensel olmakla kalmaz, aynı zamanda gerçeklikle iç içedir" diyor. Marksizm-Leninizm-Maoizm'in iki belirgin özelliği vardır: Birincisi; **sınıfsal oluşu**, ikincisi **uygulanabilir oluşudur**.

Tüm bu bilgi ve bilgilenmeler belli bir plan ve program ya da anlayış temelinde öğrenilmeli ve öğretilmelidir. Amaçsız, plansız ve kendiliğinden yapılan eğitim, kişinin yetkinleşmesini ve beceri sahibi olmasını sekteye uğratar.

Bölük pörçük ve özümsemeyen bilgilerin pratiğe hizmet etmeyeceği ve yolumuzu aydınlatmayacağı ortadadır. Sorun, bilgili görün-

mek değil, gerçekten bilgili olmaktır. Bilgili olmanın yolu da, öğrendiklerimizi pratikle bütünleştirmek, alçakgönüllü, sabırlı ve azimli olmaktan geçer. Diyalektik düşünmeden yoksun, perakende bilgilerle ortaya çıkan herkes sonuç alıcı işlerde “ipe un sermek” zorunda kalır. Kafası karışık ve bulanık olan bir kişi de sonuca gidemez.

Öncelikle şunu bilince çıkarmak zorundayız. Öğrenme ve bilгимizi geliştirme çabamız sosyal pratiğimize yön vermeye, mücadeleyi daha ileri götürmeye olanak sağlayacak şekilde olmalıdır. Salt entelektüel bilgi, pratikten kopuk, soyut ve unutulmaya mahkûmdur. Bu, “teori pratik içindir” ifadesinde en özlü anlamını bulur. Bu doğru saptamanın ışığı altında diyoruz ki; bilgili olmak, kitap kurdu veya ayaklı kütüphane olmak demek değildir. Bilgili olmak sorunlara doğru çözümler getirmektir.

Bilginin aktarılma süreci olarak eğitim

İnsan toplumunun gelişmesinin ve değişmesinin olmazsa olmaz koşullarından biri de, bilgi birikiminin aktarılma sürecidir. Yani eğitimin varlığıdır. Kalinin, eğitim konusunda şöyle diyor: “Marks ise eğitimden zihinsel, bedensel ve poli-teknik eğitimi anlamaktadır. Eğitim, eğitici tarafından edinilen niteliklerin, eğitime aşılması için onun psikolojisine yapılan belli, amaca yönelik ve sistematik etkidir. Bana kalırsa böyle bir formül, (...) bizim eğitim kavramına verdiğimiz tüm anlamı genel çizgileriyle içine almaktadır. Yani; insan topluma ilişkin belli bir dünya görüşünün, bir ahlakın ve insan toplumuna ilişkin belli kuralların, karakterin ve iradenin belli çizgilerinin, alışkanların ve zevklerin işlenmesi, belli bedensel niteliklerin gelişmesi vb.” (Kalinin, Devrimci Eğitim-Devrimci Ahlak, Sf: 78)

İnsanı insanlaştıran yani hayvanlardan ayıran özelliği üretim faaliyetidir. Üretim faaliyetleri sosyal pratiğin diğer faaliyetlerini de -eğitim dahil-belirler. Eğitim insanın sosyal pratiğinin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitimi sosyal yaşamdan ayırmak; içini boşaltmak anlamına gelir ki, bugün hâkim

sınıfların verdiği eğitimin özünü oluşturan da budur. “Eğitim insan içindir” ya da “eğitim üretim içindir” gibi bir ikileme düşmek yanlıştır. Bunları birbirinin karşısına getirmemek gerekir. Zira eğitim, hem insan içindir hem de onun bir faaliyeti olan üretim içindir. Burjuvazi, bu kavramları bilinçli olarak birbirinden ayırmakta ve verilen tüm bilgileri üretimin ve teknolojinin çıkarlarını gerektirdiği oranda gelişmesinde kullanmaya çalışmaktadır. Sonuçta üretimin nimetlerinin büyük çoğunluğuna kendileri el koyduğu için, emekçiler aldıkları bilgilerle onların hizmetine daha yoğun girmeye zorlanmakta, kendi haklarını aramaktan aciz duruma düşürülmekte ve kendi emeğinin ürünlerine yabancı olmaktadır.

Kapitalizm, üretim sürecinde insanı insanlaşmaya yabancılaştırırken, bunu üst yapı kurumlarıyla meşru kılar, pekiştirir. Zaten üretim sürecinde üretime giderek ilgisiz kalan insan, beraberinde siyasete, sanata, bilime vb. yani kendi sosyal pratiğinin öteki faaliyetlerine de ilgi duymamaya başlar. Burjuvazi için de olması gereken en iyi durum budur. Böylece kapitalizmde insan emeğinin yabancılaşması, insan eğitiminin güdükleşmesine yol açar. İşçi ürettiği ürünü istediği gibi değerlendiremez, kullanamaz, onun üretimdeki yeri, sadece “makinenin parçası olma” biçiminde belirlenmiştir. Burada insanın yabancılaşmasının boyutu salt insanın kendine ve emeğine yabancılaşmasıyla sınırlı değildir. Bu yabancılaşma toplumun tümüne karşı olmaktadır.

Kapitalizmde üretim esas olarak insana değil kâra yönelik olduğu için, insanlar arası ilişkiler de olması gerekenden farklı olur. Kapitalist toplumda kafa emeği ile kol emeği ayrılmıştır. Kol emeğinin kaynağı işçilerdir. İşçi bu ayırım sonucu salt kol emeğine yarayacak bilgileri öğrenirken, burjuvazi zihinsel faaliyetleri elinde tutar. İnsan eğitimi böylece bu toplumsal sürecin başından itibaren tek yanlı olarak belirlenmiştir.

Eğitimin tek yönlülükten kurtulması ve insanın insanlaşma süreciyle bütünleşmesi üretim biçiminin, yani kapitalist üretimin kökten değişmesiyle mümkündür. Bu da Demokratik Halk İktidarı'nın kurul-

masıyla başlayıp sosyalist ve giderek yaratılacak komünist toplumda poli-teknik eğitim sisteminin uygulanmasını sağlayacaktır.

Poli-teknik eğitim konusunda Marks şunları söylemektedir; “Politeknik eğitim üretim sürecinin bilimsel temellerini öğretmek yanında bunları elemanter araçlar yoluyla üretimde kullanabilme olanağı verecektir. Başka bir anlatımla, Politeknik eğitim, üretim ve tekniğin bilimsel temellerini özellikle de üretimin teknik, teknolojik, ekonomik ve bunları doğa ve toplum bilimsel temellerini öğrencilere tanıtır, uygulama içinde öğretir.

Politeknik eğitimde öğrenci bilgiyi, yaşamın, üretimin içinde elde eder. Böylece politeknik eğitimde ders üretime yönelik iş ile birleştirilmiş olur. Bir yanda kafa işi ile kol işinin birbirinden koparılmasını önlemekle diğer yandan da üretim sürecinin matematik, doğa ve toplum bilimsel temellerinin öğrenilmesinde büyük bir zihinsel çabayı zorunlu kılmaktadır.

Politeknik eğitimde üretime yönelik dersin ve beden eğitimi birliği yalnız toplumsal üretimin yükselmesinde değil, aynı zamanda da her yönlü gelişmiş insanın yetiştirilmesinde, insanın yaptığı işin insan-cılaştırılmasında biricik yol olmaktadır.

Sosyalist üretim biçiminde, sosyalist eğitim uygulamasıyla genel eğitimin içeriği de değişmektedir. Bu bakımdan sosyalist genel eğitim anlayışıyla burjuva genel eğitim anlayışı birbirinden tamamen farklı içeriklere sahiptirler. Kapitalist ülkedeki genel eğitimin, yaşamın gereksinimlerinden uzak, kopuk olarak yeteneklerin biçimsel eğitimi gibi ele alınmasının sonucu olarak kafa emeği ile kol emeği, okul ile yaşam arasında bir karşıtlık oluşmaktadır. Buna karşılık sosyalist eğitimin temelinde çalışan insan bulunur. Bu nedenle okul ile yaşamın, dersin üretime yönelik işle birleşmesi kendini gösterir. Bu ise ancak ve ancak politeknik bir eğitimle olacaktır. Böylesi bir eğitimle, yani, dersin üretime yönelik bir işle birleştirilmesi, insanı yabancılaşmaya götüren işin antagonist bölünmesini ortadan kaldırma olanağı sağlamaktadır.

Böyle bir eğitim ne meslek eğitimidir, ne de kapitalist ülkelerde olduğu gibi salt teknik eğitimidir. Politeknik eğitim mesleğe yönlendirmede genel eğitimidir. Meslek eğitimine genel politeknik eğitimden sonra geçilmektedir. Bu dönem içinde kazanılan meslek o güne kadar politeknik eğitimin sağladığı mesleğe yönlendirme temeli üzerine oturtulmaktadır. Öte yandan böyle bir meslek eğitimi kişiyi tek bir mesleğe bağlamıyor. Kişi elde ettiği politeknik eğitimin sayesinde başka bir meslek edinme, başka bir mesleğe geçme olanağına her zaman sahip olabilmektedir.

Politeknik eğitimin kapitalist ülkelerdeki teknik eğitim olmadığı açıktır. Kapitalist ülkelerde teknik eğitim, sermayenin kâr artırma ilgisine dayandırıldığından politeknik değil monoteknik (tek yönlü) bir teknik eğitimidir. Burada teknik okulun görevi, yabancılaşmış emek sürecinin işlevi için gençleri yetiştirmektir. Böylece öğrencilerin kapitalist çıkarlara uyumu amaçlanmaktadır.

Sosyalist üretim biçimindeki politeknik eğitim ile kapitalist üretim biçimindeki teknik eğitim özde aynı değildir. Kapitalist teknik okullar şunlara yönelmektedir: 1) Eğitim düzenini üretken güçlerin taleplerine uydurmak. 2) Emek gücünün kullanılabilirliğini artırarak kârı yükseltmek. 3) Kapitalist üretim biçimindeki ilişkileri gözlemek yoluyla okul gençliğinin kapitalist toplum gençliğine karşı “olumlu” tavır takınmalarını sağlamak.

Tüm bunlar sosyalizmdeki politeknik eğitim ile kapitalist ülkelerdeki eğitimin özde apayrı olduklarını gösterir. Sosyalizmde emek (iş), sömürden kurtulmuş emektir. Buna karşın kapitalist üretim biçimindeki emek (iş), sömürüyü yükseltmek, insanları tek yönlü yetiştirmek, böylece de onları her bakımdan yoksullaşmaya ve yabancılaşmaya sürüklemektedir. (Okulun Toplumsal İşlevi, Ignacy Szaniawski, Onur Yayınları)”

Yukarıdaki uzun alıntıda da görüldüğü gibi Marks, sosyalist toplumda eğitimin işlevini ve görevini açık ve öz olarak ortaya koymuş-

tur. Böyle bir açıklamayı içinde bulunduğumuz eğitim sistemiyle karşılaştırdığımızda ya da yaşadıklarımızı gözden geçirdiğimizde ne gibi büyük zıtlıklar içinde olduklarını görmemiz mümkündür. Hiçbir yaratıcılığı olmayan ve ezbere dayanan eğitim sistemidir varolan. Kişinin kendi iradesiyle seçtiği bir meslek yerine tesadüflerin gündeme gelmesi, toplumsal şartlandırmaları, aile baskısı, maddi çıkar vb. bir dizi nedenle istemediği bir meslekte eğitimi devam ettirmek hiç de yabancı olmadığı olgulardır. İnsanların benimseyerek coşkuyla sarıldıkları işlerde verimli olamayacakları, yeteneklerini geliştiremeyecekleri açıktır. Sonuçta çalışmak zevkli ve yararlı bir uğraş olmaktan çıkıp eziyete dönüşür. Gizli ya da açık bunalımlar şeklinde somutlanır.

Tarım uzmanı olup da masa başında memurluk yapanlar ya da güzel sanatlardan mezun olup başka dallarda çalışanlara kadar birçok şey kaos halindedir. Üretimdeki anarşi yaşamın her alanında kendini göstermektedir. Bugün YÖK ile yaratılmaya çalışılan tek tip insanların yanı sıra kompradorların üretimin ve devlet yönetiminin odak noktalarına yerleştirecekleri kişileri daha lise çağında ayırt edip özel kurslarla okutmaları hepimizce bilinen olgulardır. Uşak ruhuyla eğitilen bu insanlar, mezun olduklarında da kendi çıkarları temelinde onların da çıkarlarını canla başla savunur duruma gelmektedir. Burjuvazinin işine yarayan her düşünce ve her eylem özünde ezilen halklara mutsuzluk getirmektedir.

Eğitim bir kültür politikası sorunudur. Kültür de bir üst yapı kuru mudur. Yani ekonomik altyapıdan doğar ve onun gelişmesinin ve hakim olmasının bekliliğini yapar. Ve her üretim biçimi kendine özgü bir altyapı oluşturur. Bugün ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı emperyalizme göbekten bağımlı yarı-sömürge durumundadır. Yarı-feodal olduğu için bunun bir yansıması olarak da topluma damgasını vuran kültür, burjuva-feodal kültür olacaktır. Tarihsel gelişim ve ekonomik sistemlerin siyasal

yapılanmaları bilimsel olarak kavranmadığı müddetçe, kişi bu durum karşısında umutsuzluğa kapılabilir. “Madem bu kültür etkin, madem insanlar böyle düşünüyor, o zaman böyle gelmiş böyle gider, devrim falan da olmaz” diyebilir. Oysa toplumsal gelişmeler ve değişimler buna rağmen olmakta ve her olgu kendi değişimini bağrında taşımaktadır. Bu değişim kendiliğinden değil, varolan çelişki ve sorunlara belli bir plan ve program dahilinde iradi olarak müdahale ile bizi sonuca götürür. Bu iradi müdahale çağımızda, Proletarya Partisi önderliğinde devrimin örgütlenmesiyle mümkündür. Bu müdahalenin nasıl olacağı konusunda Marks şunu söylemektedir: “Eskinin yerine yeninin geçiş süresince determinizm yetmez. Çünkü eski, tarihten silinmemek için, yaşamını biraz daha uzatmak için her yola başvurur, elindeki tüm olanakları kullanır. Eskinin parçalanması ve yıkıntılarının üzerinde yeninin gelişip serpilmesi için tek yol vardır, o da zordur. Çünkü zor yeni bir topluma gebe eski toplumun ebesidir.” (Kapital, C.1) Şimdi diyoruz ki; toplumsal yapılanmamızdaki eğitim düzeyi ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı ve kültürel yapısı nedeniyle, eğitimin öznel yanı çok önem taşımaktadır.

Eğitimde esas alacağımız halka şu olmalıdır. İnsanlarımızın ne için mücadele ettiklerinin bilincinde olmalarını, bunu ruhen de duyumsamalarını ve sorumluluk bilinciyle hareket etmelerini sağlamalıyız. Bu perspektifle hareket etmeli ve yeni bir insan tipi yaratma noktasında çaba göstermeliyiz.

Özgül yan; kişilerin sınıfsal, ulusal durumlarını, kültür düzeyini, tüm gelenek, görenek, yaş, cinsiyet ve bir dizi somut ihtiyaçlarını hesaplayarak bunlara göre perspektif oluşturmaktır. Bir yandan feodal kültür, bir yandan burjuva, küçük burjuva kültür, bir yandan proleter kültürün etkisi altında olan insanlar var ülkemizde. Bunun için insanlarımızın durumu, içinde buldukları üretim süreciyle ilişkilerini de dikkate alarak değerlendirmek zorundayız.

Bu da her bölgede ve her kesim arasında belli farklılıklar taşıdığı için, yeni insan yaratma işinde o yöreyi ve kesimi iyi bilmek, zorunluluk olarak kendini dayatmaktadır.

Değiştirilecek şeyin çelişkilerini tanıma, onun özgül ve evrensel yanlarını bilme birinci koşuldur. İnsanı değiştirmek için önce onu tanımak gerekir. İnsanı tanımlamaya kalksak şöyle derdik; insanı genelde canlı varlıklardan ayıran özelliği, toplu olarak yaşayan, düşünebilen ve bilinçli olarak ekonomik, sosyal, siyasal, sanatsal yaşam biçimi vb'dir.

Bu ayırıcı özellikleri, toplumdaki tek tek kişilere uygulayabileceğimiz gibi eğitimde de dikkate almak durumundayız. Biz esas olarak sorunu halk sınıf ve katmanları düzeyinde ele almalıyız. Ve yine bunların kendilerine özgü kültürlerini ele alırken egemenler de dahil diğer sınıf ve katmanlarla karşılıklı ilişki ve çelişkileri bağlamında incelemeliyiz.

Dediğimiz gibi ülkemizde ekonomik, sosyal ve siyasal yapılanmadan dolayı kültürel farklılıklar çeşitlilik göstermektedir. Emperyalist sistemin bir halkası olan ülkemizde, emperyalizmin ve ona göbekten bağımlı olan komprador burjuvazinin yoz, çirkef kültürü, milli nitelikte (varlığı ile yokluğu pek hissedilmeyen) burjuva kültürü, feodal kalıntıların kaynaklık ettiği feodal kültür, şehirleşmenin yarattığı geçiş sürecini yaşayan gecekondü (arabesk) kültürü... Daha da detaylandırırsak büyük şehirlere gelip öğrenci olanlarla, işçi ya da geçici işsizlerin şekillenmeleri çok farklı olabiliyor. Ayrıca tüm bunların yanında din faktörünü de belirtmek gerekiyor. Hatta çeşitli din ve mezheplerin, ve bunların değer yargılarının olması da dikkate alınması gereken bir olgudur. Yine bu kültürel şekillenmelerde bulunulan yörenin iklim yapısı, coğrafi özellikleri, komşu oldukları ülkelerin yapısı, az da olsa etkileri söz konusudur. Hatta daha da ince elemeye alırsak, şehirsiz özelliklerde bile farklılıklar söz konusu olabiliyor. Örneğin; Tuncelililer, Karanlılar, Adanalılar, Rizeliler vb. vb...

İşte bu nedenlerle eğitimde sürekli öznel yan göz önünde bulundurulmalıdır diyoruz. Çalışma yaptığımız alanın somut durumunu öğrenmeli ve eğitim politikamızı ona göre oluşturmalıyız.

Ayrıca bu konuda dikkat edilmesi gereken bir başka nokta şudur; Kuşku yok ki, biz bu toplumda çok yığınsal bir şekilde, komünist insan yetiştiremeyeceğimizin bilincinde olsak da saflarımıza kazandırdığımız her taraftarı komünist bir kişi yapma hedefi gütmeliyiz.

Eğitimde bireyin rolü asla yadsınmamalıdır. Aksi, mekanik bir bakış açısı olur. Zaten eğitimin en önemli kıstaslarından biri de bireyin zekâ ve yeteneğini açığa çıkarma ve ondan halk adına azami düzeyde yararlanma olmalıdır. Ama herkesin öncü, sanatçı, bilim adamı vs. olamayacağı açıktır. Yine de halka yararlı olmanın onlarca yolu vardır. Genel bir eğitim de bu şekilde ele alınmalıdır.

Nasıl bir eğitim?

Peki, nasıl bir eğitim verilmelidir? Kesinlikle zorlayıcı olmamalıdır. Ve kapasitenin üzerine çıkılmamalıdır. Eğitimde zorlama, yaratıcılık ve yeteneğin ve de ayrıca ilgilerin yok edilmesini beraberinde getirir. Militan bir kişiliğin oluşmasında, zeka, heyecan ve istemin geliştirilmesi zorunludur. Eğitimle verilmesi gereken, yaşama bağımlılık, cesaret, duyarlılık, iyinin hakim kılınması noktasında güçlü bir istektir.

Amaçsız, idealsiz ya da küçük şeyler uğruna yaşamı sürdürmek, kişiyi belli bir noktadan sonra kimlik bunalımına sokar. "Ot gibi" yaşamın mutsuzluğu, her bir yanını sarar, yaşama sevincini alır götürür. Yaşamımızda toplumsal bir hedef olmalıdır. "Bir insanı eğitmek demek, onu yarınların getireceği sevinçlere götürecektür ve heveslerle donatmak demektir... İnsanı eğitmek demek, onda yepyeni bir heves uyandırmak, varolan umutları yeşertmek, onları işe koşturmak demektir; yavaş yavaş daha anlamlı, daha değerli istekler yaratmak demektir..." (Makarenko, Yaşam Yolu, Sf. 409)

Gelecekte, güzelden iyiden yana umutlu olmak gerek. Ama kişi, "ben umutluyum" diye kılını kıpırdatmıyorsa, o aslında kendini aldatmaktan başka bir şey yapmıyordur. Dr. Erdal Atabek'in deyişiyle; "Umut ge-

lecekten beklentilerimizi gerçekleştirmek için harcadığımız çaba olmalıdır. Onun için umut bir eylemdir, hak edilmesi gereken bir eylem.”

Bilgilenmeyi kitap okurluğu derecesine indirgememek gerekir. Okumaktan gerekli hazzı alabilmek için onu sindirmek ve yaşamımızla bütünleştirmek gerekir. Bugün eğitim sisteminde öğrencisinin okumaktan haz duymaması için burjuvazi elinden geleni ardına koymuyor. Yüklü ders programıyla öğrenci yarış atına dönmekte, sosyal yaşamdan elini ayağını çekmektedir. Ve bu yüzden de kişiliği gelişmemekte ve bunalım içine düşmektedir. Verilen eğitimin büyük bir kısmı, sosyal yaşamdan kopuk, ezberciliğe dayanır niteliktedir. Öğrencide okumaya karşı öyle bir antipati geliyor ki, mezun olduktan sonra, eline kitap almaya tövbe ediyor. Ya da öğreniminin hiçbir işe yaramadığını düşünüp, öğrenimden soğuyor. Bu, sosyal-siyasal konulardaki öğrenimde kendini daha ağır hissettiriyor.

Bertrand Russell, eğitimin yararlı hale getirilmesi için şu üç şeye dikkat edilmesi gerektiğini vurguluyor; “En başta; bilgi edinmede duygusal zorlama mümkün olduğunca olmamalıdır. Duygusal zorlamalar zararlı yorgunluğun ana nedenidir. Zihinsel yorgunluk, her gün uykuda giderilir. Oysa duygusal yorgunluk yeterli uykuyu engeller ya da kötü düşlere yol açar. İkinci gerekli olan şey; yararlı bir amaca hizmet etmeyen öğretme yer verilmemelidir. Gerekli olan üçüncü şey; bütün yüksek öğrenim sularına doğru cevap vermek açısından değil araştırma ruhu ve yöntemlerini öğretmek amacıyla verilmelidir.”

Sonuç olarak diyoruz ki; mevcut eğitim sistemi genelde pratikten uzak, bıktırıcı, ezbere dayanan bir eğitim sistemidir. Verilen anlayış bilgili olmak, yetkinleşmek, bilgiyi halkın yararına sunmak değil, bir an önce okulu bitirip kariyer sahibi olmaktır. Kendi istediği dalda çalışma yapanların sayısı oldukça azdır. Şartlar neyi dayatıyorsa onda çalışmaktadır. Bu da tüm heves ve yaratıcılığı öldürmektedir. Eşitsiz ge-

leşimin kısıncı altındaki ülkemiz koşullarında okullarda eğitim egemen ulus diliyle olmaktadır. Bunun Kürt öğrencilerin eğitiminin önünde önemli bir engel olduğunun vurgulanması gerekir.

Öğretim sistemi hakkında Haluk Şahin şöyle diyor: “Biz hazırlop bilgiye alışmış, bilgi geleneği olmayan bir toplumuz. Üretici insan tipine ihtiyacımız vardır. Eğitim sistemimiz; bilginin kendiliğinden var olan, bir elden ötekine değiştirilmeden aktarılan bir şey olduğu varsayımı üzerine kurulmuştur. Üniversite öğrencileri dahi araştırma yöntemleriyle ilgili bir şey bilmiyorlar. Nasıl kaynak bulunur? Nasıl not alınır? Alınan notlar nasıl düzenlenir? Oysa tüm bunlar temel bir beceri halini almalıdır.” Yine Nazan İpşiroğlu aynı konuda şunları söylemektedir; “Eskiden bilgi düzeyini belirlemek için ‘ayaklı kütüphane’ deyimini kullanılırdı. Bu medrese geleneği idi. Şimdi duymuyorum. Ancak aydın kesimde bilgi yağmacılığı ve aktarmacılık hala ağırlıkta. Bilimsel çalışma yapıldı mı en azından birkaç yüz sayfa tutmalı ve bir yığın hazır bilgi vermeli. Ortaya ne denli bilgi döküyor ya da bilimsellik taşıyorsa o denli kolay tutuluyor. Ölçüt, özgür düşünme ve özgünlük değil, bilgi yağmacılığı ve aktarmacılıktır.”

Kitlelerin eğitimi öyle görüldüğü gibi kolay ve basite alınacak bir olgu değildir. Yüzyıllardan süzülüp gelen yerleşmiş, tutucu yanlış anlayış ve geleneklerle mücadele etmek -özellikle de dört bir yandan hâkim sınıf ideolojisiyle bombardıman altındayken- hiç de kolay değildir. Kitle eğitimi ve kitle içinde çalışma öyle bir sınav yeri ki, bilgili, sabırlı, uyanık, kararlı ve fedakâr olunmadığı an rahatlıkla kişiyi dıştalar ya da istediğimiz verimi alamayız.

İlk önce şunu unutmamak gerekir ki, sınıflı bir toplumda yaşıyoruz. Ve topluma damgasını vuran bireyci, bencil değer yargılarıdır. Ve bu anlayışın halka yansması kaçınılmazdır. Sürekli başkaları tarafından aldatılan, bunun için gözü açık olmayı ve başkalarını kendi çıkarları için kullanmayı düşünen kafa yapılarının olması da bu düzen için-

de doğaldır. Bu gerçeklerin bilincinde olarak halka yaklaşmalı ve eğitime bu noktada dikkat etmeliyiz.

Geçmişte bir bölgede köylülerle ilişki kurabilmek, onları örgütleyebilmek ve propaganda yapabilmek için onların işlerine, mahsullerinin ekilip biçilmesine yardımcı olunmuş, tabi bundan en yoksullar değil de, durumları biraz daha iyi olanlar yararlanmış, bedavadan mahsullerinin ekilip biçilmesini sağlamışlardır. Başka bir zaman diliminde Proletarya Partisi karar almış, faaliyetçileri gelir sağlamak için özellikle çok yoksullar dışında diğerlerinin tarlalarında yevmiye ile çalışmışlardır. Tabi ki geçmişte bedava çalışmasından hoşnut olanlar bu tavır karşısında eleştirmişlerdir. “Bu ne biçim devrimcilik, hani siz halk için çalışıyordunuz?” diye tepki göstermişler ve anti-propaganda yapmaya başlamışlardır.

Yine gecekondu yapımlarında evleri yapılcaya kadar devrimcilerle iyi geçinenlerin, ev sahip olduktan sonra devrimcilere sırtlarını dönmeleri ya da “bunca kamulaştırma yapıyorsunuz, halka neden yardımda bulunmuyorsunuz?” vb. anlayışlara sahip olanların da olduğu açıktır. Oysa devrimcilerin asıl görevi devrim yapmaktır. Zira gerçek kurtuluş ancak böyle olacaktır. Eğer halk, devrimcileri Kızılay olarak görürse onlardan devrime katılmasını beklemek hayal olur. Lenin, Rus mujiğinden söz ederken, “*onlar korkunç derecede üçkâğıtçı ve yalancıdır*” demektedir. Elbette bu onların tek başına kişisel kusurları değildir. Düzenin vermiş olduğu bir ruhi şekillenme ve kafa yapısıdır. Tabi bu anlamlar bizi asla uç noktadaki diğer bir tavra götürmemelidir. Asıl görevimizi unutmamak koşuluyla, halkın acil ihtiyaçları konusunda hantal davranmamalı, sorunları noktasında yardımcı olmalı ve birbiriyle dayanışma içinde bulunmaları noktasında gerekli bilinci vermeye çalışmalıyız. Tavrımız asla rahatına düşkünlük şeklinde olmamalı, yaptıklarımızın ya da yapacaklarımızın siyasi açıklamasını yapmalı, onları pratik içinde eğitmeliyiz. “*Kitlelerin gerçek eğitimi hiçbir zaman, bizzat kitlelerin bağım-*

sız politik ve özellikle de devrimci mücadelesinden ayrı ve onun dışında gerçekleşmez. Sömürülen sınıfı eğiten, güçlerini ölçmesine olanak sağlayan, ufku genişleten, yeteneklerini geliştirir, onu aydınlatan, iradesini çelikleştiren, ancak mücadeledir.” (Lenin, Seçme Eserler, Sf. 17)

Halkın yanlış ve kötü değer yargılarına karşı çıkarken, doğru olanları tespit edip onlara sarılarak gelişip güçlenmesinin yollarını açmalıyız. Bir yandan halkın cehaletiyle mücadele ederken, diğer yandan onun zulme başkaldırısını, yaratıcı gücünü, zor günlerdeki dayanışmasını, doğaya, insanlığa olan sevgisini açığa çıkarmalıyız. Zalimlere karşı kendi çıkardığı yığıtleri bağrına basması, korkunç sabıyla direngen davranması, tarihten süzülüp gelen iyiden, doğrudan, sevgiden, başkaldırıdan yana olan kültürünü bulup ortaya çıkarmalıyız. Horlanmış bu insanlara, sahip olduğu iyi değer yargılarını ortaya çıkarıp sınıf bilinci vermeliyiz. Onlara Pir Sultan’ı, İnce Memet’i, Köroğlu’nu, Karayılan’ı yeniden tanıtmalıyız. Zulme ve sömürüye başkaldırının mümkün olduğunun, tarihi kendi elleriyle yapacaklarının bilincini vermeliyiz. Halkı yürekten sevmeliyiz. Yanlışlarına karşı tavizsiz olduğumuz kadar, doğrularına da o ölçüde sahip çıkmalıyız. İnsan sevmediği, inanmadığı şeyler uğruna savaşmaz. Sadece savaşır görünür ve bir yerde de tıkanır kalır. Karşılaştığımız her cehalet, düşmana olan kinimizi daha derinden bilemelidir. Sömürünün, zulmün, aşağılık düzenlerinin devam etmemesi için, halkı böylesine mutsuz eden ve o ölçüde kör-cahil bırakan bu düzenden ve onun bekçilerinden nefret etmeliyiz ve tüm bunların bilincinde olarak halka yönelmeliyiz. Sloganımız düşmana nefret, halka sevgi olmalıdır. Cehalete karşı sabırla ve inançla mücadele etmeliyiz.

Halkın ruh halini ve özelliklerini sadece istatistikî ve kitabi bilgilerle öğrenemeyiz. Öğrensek de özümseyemeyiz. Oysa kitaplarda dile getirilmeyen bir dizi özellik ve ayrıntıların olması ihtimaldir. Onları da ancak halkın içinde yaşayarak ve onlardan biri olarak görüp kav-

rarız. Ve bunun için canlı, somut, yaşanmış olayların tecrübe özeti haline getirilerek yazıya dökülmesi, toplumun daha iyi tanınabilmesi açısından son derece önemlidir.

Çalıştığı alanı pek iyi tanımayan bir faaliyetçinin örgüte sağlayacağı yarar da pek fazla olmayacaktır. Hatta bazen çalışma zarara bile dönüşecektir. Çevreyi tanıyıp onlarla iletişim kuruncaya kadar oldukça uzun zaman geçecektir ve bu yüzden de her çalışma alanında eski ve tecrübeli olanlar mutlaka halef yetiştirmelidir. Ancak bu şartlarda çalışmayı kadere bırakmamış oluruz. Ya da “ya tutarsa” misali belki başarılı olur diye kişiyi tecrübesizliği ile baş başa bırakmamış oluruz.

Yani tecrübe aktarımı gelenek ve alışkanlık haline gelmelidir. Kitle içindeki çalışma basite alınmamalı ve en iyi nitelikli insanlar burarlarda seferber edilmelidir. Çünkü halk bizim can damarımızdır ve devrim ancak onların eseri olacaktır. Ağzı laf yapan insan, kitle içinde iyi çalışır anlayışına kesinlikle kapılmamalıyız. Proletarya adına konuşan, proletaryayı temsil eden her insanın proletaryaya layık olması gerektiği kavratılmalı ve bu noktadaki denetim asla elden bırakılmamalıdır. Halk bizim farkımızı görmelidir. Hayatın her alanında iktidara alternatif olduğumuz unutulmamalı, sürekli olarak iktidar perspektifiyle hareket edilmelidir. Manevi otorite ve iktidara alternatif olduğumuz ancak pratikteki mücadeleyle inşa edilir. Mücadele ettikçe manevi otorite artar, manevi otorite arttıkça halkın sevgi ve dayanışması daha yoğun olur.

İster iç eğitim olsun, ister kitle eğitiminde olsun en önemli görev kitlelere doğru politik bakış açısı kazandırmamızdır. İnsanları kendi düşünce, anlayış, kavrayış kimlikleriyle kendi ayakları üzerinde durur hale getirmek hedeflenmelidir. Ancak o zaman yanlışın peşine takılmaktan, sürü olmaktan kurtulunur. Kişi ancak o zaman önüne çıkan olanaklardan nasıl yararlanacağını bilir, kısır ve dar görüş ufkunun sı-

nırlarını zorlayabilir. Her şeyde ak ya da kara diye düşünmez, olumlu ya da olumsuz olanı ayırır, gelişim ve değişim yönünü doğru tahlil edebilir. Zira **bilgisizlik insanı edilgen ve ürkek kılar.**

İnsanların kimlik sahibi olması elbette onlara salt anlatmakla ve kitap okumalarıyla olmayacaktır. Bu ancak onları şu ya da bu oranda sosyal pratiğin içine çekmekle mümkündür. Bunun yolu kişilerin ülke içindeki ve uluslararası sorunlara ilgisini çekme çabası vermektir. Özellikle ülkemiz somutunda halkımızın hem ülke içindeki hem de uluslararası sorunlara sahip çıkma çabası oldukça zayıftır. Özellikle siyasi konularda halkın göstereceği duyarlılık, hâkim sınıfları oldukça tedirgin edecektir. Halkı siyasi ortama çekecek her fırsattan yararlanmak gerekir.

Aile içi eğitim

Şimdi biraz da aile içi eğitime değinmekte yarar vardır. Belki şu düşünceye kapılınabilir. Kitle eğitimine önem verdikten sonra ayrıca bir aile içi eğitimden söz etmeye gerek yoktur. Ama aile içi eğitim istese de, istemesek de kendini dayatmaktadır. Hepimizin kabulleneceği gibi, aile bugünkü toplumun temel taşlarından birisidir. Aile ve toplum birbirini tamamlayan ve birbirini etkileyen iki olgudur. Sağlıklı bir toplumdaki aile düzeni de sağlıklı bir temele oturur.

Feodalizmdeki her kırılma, büyük ve kapalı aile düzeninde kırılmaya yol açmaktadır. Kırsal kesimde daha büyük ve daha iç içe bir yaşam olduğu halde şehirlerde ailelerdeki parçalanmışlık daha çok göze çarpmaktadır. Genelde ana-baba ve çocuklardan meydana gelmektedir. Aile içi eğitimde sorunların boyutu ve çelişkilerin niteliğine göre bizim de önem vereceğimiz noktalar farklılık arz edebilir.

Huzurlu aile ortamının, insan kişiliğinin gelişmesinde fizyolojik ve psikolojik olarak sağlıklı olmasında büyük bir rolü vardır. Ev dışındaki yaşamın zorlukları, çelişkileri, stresi genelde aile içinde giderilmeye çalışılır. Kişinin kendini en rahat ve en güvencede hissettiği yer genelde aile or-

tamıdır diyebiliriz. Ama cehaletin ve yoksulluğun yakıp yıktığı birçok şey gibi aile yapısı da tahribata uğrar. Huzur ve güven ortamı olması gereken aile, üyeleri için cendere durumuna gelme noktasına varır.

Aile içinde yoksulluğun getirdiği bir dizi sorunun olduğu açıktır. Her şeyin para ile ölçüldüğü bir ortamda çok az bir gelire yaşam sürdürme, ister istemez, bir yığın sıkıntıyı da beraberinde getirmektedir. Bizim üzerinde duracağımız nokta, genelde cehaletin açtığı sorunlara karşı nasıl bir savaşım verilmesi gerektiğidir.

Aile içi çelişkiler çeşitli farklılıklar gösterse de genelde üç can alıcı noktada toplanmaktadır. 1- Yaş farkından dolayı nesiller arası meydana gelen birbirini anlamama durumu -ki bu değer yargılarında meydana gelen farklılıklardan kaynaklanmaktadır. 2- Kadın ve erkekler arasındaki çelişkiler. 3- Her şeyin para ile ölçüldüğü düzende mülkiyet duygusunun ortaya çıkardığı sorunlar.

Birinci noktada mutlaka iki yanı birden ele almak zorundayız. Birinden birini yok saymak, sorunu çözme yerine çözümsüzlüğe götürür. Yaşlıların tutucu yanlarını kırmaya çalışırken, gençlerin sabırsızlıklarını ve asi davranışlarını disipline etmeye çalışmalıyız. Özellikle gençlere yaşlıların değer yargılarını kırmanın kolay olmadığını, sabır, sevgi ve saygılarını son sınırına kadar zorlamaları gerektiğini kavratmalıyız. Saygı konusunda çok titiz davranmalıyız. Zira büyüklerin en değer verdikleri konudur. Birçok kalıplaşmış ya da yanlış şeyler onlar açısından saygı kapsamı içine girmektedir. Bir dizi feodal gelenek ve görenek onlar için saygı demektir. Onlara gerçek saygının ne demek olduğu kavratılmaya çalışılırken, yanlışların atılması için de sabırlı ve özverili olunmalıdır. Bu tabii ki kolay bir şey değildir. Ama toplumu dönüştürmeye soyunmuşsak bu zorlukları göğüslemeliyiz.

Genelde edilgen bir şekilde yetiştirilen gençlere, ailelerine karşı tavır almak, onlara kendi kimliğini kabul ettirmek oldukça zor gel-

mektedir. Zira ailenin güçlü direnişiyle karşılaşma, daha ilk başta onun umudunu kırmaktadır. Onlarla uğraşmaktansa evi terk etmek daha kolay gelmektedir. Bu hem **yanlış**, hem de bizim **kitle bağlarımızı oldukça zayıflatan** bir yöntemdir. Devrime kazandığımız gençlerin ailelerini de kazanma çabası elden bırakılmamalıdır. Kitle ile olan bağların yeterince güçlü olmamasının diyetinin ne kadar ağır olduğu 12 Eylül sürecinde kendini hissettirdi. Oysa bizler halk içinde suda balık gibi olmalıyız.

Ailelerin çocuklarıyla en azından doğal bir sevgi bağları vardır. Bu noktadan yola çıkıp onlara siyasal bilinç verilmeye çalışılmalıdır. Aileler genelde anlatılanlara hak verseler de, iş kendi çocuklarına gelince zorlanmaktadır. İşte onları en çok da bu noktada ikna etmek zorundayız. Zira katılan diğer insanların da aileleri, sevdikleri, eşi ya da çocukları vardır. Eğer hak veriyorlarsa, sadece diğer gençlerin katılmasını isteme yerine herkesin kendi çapında devrime katılacağı kavratılmalıdır.

Diğer bir nokta ise; aile içinde haksızlığa müsaade etmemektir. Herkesin kendince üretime katılması ve tüketimde de diğer aile fertlerinin durumunun göz önünde bulundurulması zorunludur. Bir kısmı üretici bir kısmı tüketici konumunda olursa, orada ne kadar doğal sevgi bağı olursa olsun son tahlilde öfkeye ve kızgınlığa yol açar.

Çocuklarını devrimci mücadeleye kazandığımız ailelerin kendilerini de kazanmamız ne kadar önemliyse, “evin erkeği” ya da baba durumunda birini kazanırken, onu eşinden ayrı ele almamız da en az bunun kadar önemlidir.

Söyle bir pragmatist bir anlayışa kapılabilir; nasıl olsa “evin erkeğini” kazandıktan sonra kadın ayak bağı olmaz. Burada açıkça feodal bir anlayış söz konusudur. Zira aileyi erkek ve kadın birlikte oluşturur ve devrim açısından her ikisi de esas unsurdur.

Kadın ya da erkek mutlaka aynı düzeyde gelişecek diye bir anlayış yanlıştır. Ama her ikisine de emek vermek mutlak bir zorunluluk

olmalıdır. Soruna insanları devrime kazanmak açısından bakılmalıdır. Bunun için de erkeğe, kadınların bu kavgada yer alması gerektiği anlatılmalı ve kadınlar katılmadan devrimin olamayacağı kavratılmalıdır. Aile bireylerinin çoğunluğunun kazanılması, bu insanların devrimci mücadeleye daha aktif katılmasını da getirecektir. Çünkü birbirlerini engelleme yerine, devrime katılmaya teşvik edeceklerdir.

Zira kadınların genelde üretimden, sosyal yaşamdan uzak olmaları, onları aile yaşamında da daha edilgen bir konuma -kişiliğe- sokuyor. Bu yüzden de sayısal olarak katılımları çok sınırlı oluyor. Bu sorun, aile içi eğitimden öte kadınların eğitilmesi ve mücadeleye çekilmesi perspektifiyle ele alınmalıdır.

Kadın ve erkeğin mücadeleye kazanılması sürecinde yukarıdaki anlatımın tersi de söz konusu olabilir. Yani örgütlemeye çalıştığımız bir ailede kadın, erkekten mücadeleye daha militanca katılma coşkusu ve isteği duyabilmektedir. Burada şu yanlış anlayışa kapılmamalıyız; nasıl olsa ailede bir kişi kazandı, evlerini kullanma olanağımız çıktı. Ya da erkekteki yavaş gelişimi görüp ona yeterince çaba gösterme durumuna, kadın gelişim gösteriyorsa erkek de aynı ölçüde gelişim gösterecektir mantığına düşmemeliyiz. Ama kesin yargıya varmadan önce biz, üzerimize düşen çabayı mutlaka göstermeliyiz.

Her devrimcinin en önemli görevlerinden biri de iyi bir gözlemci olmasıdır. Her olayda olduğu gibi, aile içi çelişkileri kavrama ve onları çözmek için çözüm yolları sunma ve gidermeye (eğiterek) çalışmalıdır. Bizim için anlamsız olan şeylerin başkaları için yaşamsal bir önem taşıyacağını göz ardı etmemeliyiz. Duygu ve düşüncelerin alacağı şekil, kişinin bilinç düzeyi ile doğru orantılıdır. Bu durumu asla gözden uzak tutmamalı ve onlara kendi gerçekleriyle yaklaşma yöntemini uygulamalıyız.

Kimden neyi, ne ölçüde bekleyeceğimizi çok iyi bilmek zorundayız. Ve bunun için de iki temel noktaya dikkat etmek durumundayız.

Birincisi; kişinin o anki durumunu doğru tahlil etmek. İkincisi; gelişim seyrini yakından takip etmek. Bilinç düzeyi düşük olan birinden çok şey beklenemeyeceği gibi, gelişme kaydeden birinden az şey beklemek de yanlıştır. Bunun için de öncelikle ele alacağımız kişilerde, kalfardaki yanlış değer yargılarını sarsmalı ve sarstığımız ölçüde de pratik uygulamasını istemeliyiz. Örneğin, dini düşüncelerle bütünleşmiş birine ilk olarak, “Allah yoktur” demek nasıl ters etki yaparsa ya da özel mülkiyeti yaşamın tek nedeni gören birini, “mülkiyetini devrimcilerin hizmetine sun” veya kadını ikinci cins ve erkeğin emrinde gören birisine “eşini şu şu işlerde görevlendireceğiz” demek de bir o kadar ters tepki yaratır.

Örgüt içi eğitim

Eğitimle ilgili anlatılarımızı toparlar ve özellikle örgüt içi eğitime değinirsek, şunları söylememiz mümkündür.

Yazımızın ilk bölümlerinde değindiğimiz gibi, bilgiler dolaylı ve dolaysız olmak üzere iki şekilde elde edilir ve yaşamımızın her anında bu iki öğrenme yolu önemini korur ve kendini hissettirir. Bunu sloganlaştırırsak; “Öğrendikçe uygulamalı, uyguladıkça öğrenmeliyiz.” İlk yöntem, ilgilenilen konu hakkında asgari düzeyde de olsa bilimsel bir bilgiye sahip olunmalı, belli bir çerçeve, program çizilerek, onun ışığında adım atmak olmalıdır. Adımı atarken de önce çıkan engelleri bilimin süzgecinden geçirip doğru olanları uygulama, yanlış olanları atma ve yerine, doğru olanları koyma çabası içine girilmelidir. Ve unutmamak gerekir ki; bugün bizim için dolaylı ya da teori düzeyinde olan şeyler başkaları için dolaysız ve pratik bilgiden çıkmıştır. Doğruluğu sosyal pratik tarafından kanıtlanmış bilgilerdir. Bu bakımdan ileri sürülen her düşüncüyü, “bunu kendi pratiğimizde denedik mi ki doğru görüyoruz?” mantığı, bizi ister istemez dar deneyciliğe götürür. Bu da MLM'nin ruhuna aykırıdır. Ayrıca bu demek değildir ki, geçmişte

teorilemiş şeyleri çağın koşullarını ve ülkemizin şartlarını tahlil etmeden dogma bir şekilde ele alacağız. Marksizm-Leninizm-Maoizm biliminin bir takım kıstasları, açıklamaları vardır.

Örneğin; geçmişte Marksist-Leninist bilim tarafından metropol, sömürge ya da yarı-sömürge ülkelerin kıstasları ve genel özellikleri ortaya konmuştur. Bize düşen görev keşfedilmiş şeyleri yeniden keşfetmek değildir. Onları en uygun alanlarda nasıl uygulayacağımızı (gelişim ve değişimleri gözden ırak tutmadan, zira Marksizm-Leninizm-Maoizm biliminin temel bir kıstası da değişimin mutlaklığıdır) saptamaktır. El yordamıyla değil, diyalektik materyalist yöntemle hareket etmeliyiz. Yoksa; “önce şunu uygulayalım, olmazsa öbürünü uygulayalım” mantığına götürür. Bu anlamda da “savaşı savaşıarak öğreneceğiz” şiarını doğru kavramak zorundayız. Silahımızı nasıl ve hangi koşullarda, hangi hedefe sıkacağımız konusunda ön bilgimiz olmadan kullanırsak, o silah geri tepen bir silah olur. “Savaşı savaşıarak öğreneceğiz” demek; belli bir bilgi, inanç ve amaç uğruna savaşa katılmak, bu savaşın içinde daha da yetkinleşmek, çelikleşmek ve gelişip güçlenmek demektir. Bunun tam zıddı da bizi çözümsüzlüğe, kendiliğindençiliğe ve mükemmeliyetçi anlayışa götürür. “Önce her şeyi iyice öğreniyim, sonra harekete geçerim” mantığı önce bozkırı kurutup, sonra toptan ateşe veririm mantığıyla çakışır ki, bu da devrimi olanaksızlaştırır. Zira öğrenme ya da bilgi görelî bir kavramdır. Bugünkü bilgilenmemiz yarınki süreci açıklamada yetersiz kalabilir.

Demek ki izlenmesi gereken yöntem Marksizm-Leninizm-Maoizm biliminin ışığında gerekli tahlilleri yapmak, onun önderliğinde pratiğe uygulamak, uyguladıkça daha iyi özümsemek, sosyal pratik içinde eksik yanlarını tamamlamak, yanlışları atıp, yerine doğruları koymak olmalıdır.

Teorinin yolumuzu aydınlatmadaki rolü yadsınmayacak bir gerçektir. Onun için Lenin; “Teori kitleler tarafından kavrandığı zaman

maddî güç durumuna gelir” der. Teori yeterince kavranmadığı takdirde kitlelere aktarmada da yetersiz kalınır. Yaşanılan somut şeyleri kitlelerin kavrayabilecekleri, anlayabilecekleri düzeyde anlatmalı ve onların deneyimlerinden öğrenmeye çalışmalıyız. Aksi takdirde meydana gelen kopukluktan dolayı onları örgütlemeye, saflara çekmeye ve politik düzeylerini yükseltmeye başarılı olamayız. Bu kopukluğun doğal sonucu olarak düşman bundan yararlanır ve kendi yoz burjuva-feodal kültürünü onlara daha etkin bir şekilde empoze etmenin ortamını yakalamış olur ve halkı kendi yedeği durumuna getirir.

Örgüt için eğitim esas olarak kadro, üye ve sempatanların eğitimi ve gelişmelerini kapsar. Örgüt, faaliyetçilerini eğitmek için toplumsal yapıyı ve devrimimizin gereksinimlerini doğru tahlil etmelidir. Don Kışot gibi hayali yel değirmenlerine karşı savaş açmamak için bunları bilmek zorunludur. Kısacası eğitim soyut değil, somut olmalıdır. Nasıl bir insan tipi yaratmamız gerektiğini önceden saptamalı ve o hedefe doğru yönelmeliyiz.

Parti elemanları için hedeflediğimiz insan tipi, elbette komünist niteliklere sahip insanlar olmalıdır. Ancak bu tip insanlar gelişmenin yolunu açarlar, topluma önderlik eder ve onu nihai hedefe götürürler. Bu tip insanların yaratılmasının salt kitabî bilgilerle olmayacağı açıktır. Dimitrov, kısaca şunları söylemektedir: “*Kadroları eğitmenin iki yolu vardır: Birinci yol: Soyut teoriyi öğretmek, kafalara mümkün olduğu kadar kuru söz sokmak, tezleri ve kararları edebî bir üslupla kaleme almayı öğretmek, arada bir de ülkenin meselelerine, belli işçi hareketlerine, tarihine, geleneklerine ve o ülkedeki partinin deneylerine şöyle bir dokunmak.*

İkinci yol: Öğrencinin kendi ülkesinin proletarya mücadelesinin ana meseleleri üzerinde pratik çalışma yapması ve bunu temel alarak Marksizm-Leninizm’in ana prensiplerini kapsayan teorik bir eğitimden geçmesidir.”

Eğitimde hedeflenen şey değişimin sağlanmasıdır. Ancak kendisi değişen insan toplumun değişimine katkıda bulunabilir. İşte bizleri diğerinden ayıran özellik de budur. Marks'ın dediği gibi; *“Filozoflar bugüne kadar dünyayı yorumlamakla yetindiler, aslolan onu değiştirmektir.”*

Bizim siyasi eğitimde yeterince başarılı olamayışımızın birçok nedeni vardır. Bunların dışındaki nedenleri de şöyle sıralayabiliriz: 1- Kültürel geriliğimiz, 2- Siyasi eğitimin, teorinin öneminin yeterince bilinç üzerine çıkarılmaması. Oysa Mao yoldaş der ki; *“İdeolojik eğitim yapılmadığı sürece parti siyasal görevlerinden hiçbirini yerine getiremez.”* Toplantılarımıza genellikle pratik faaliyetleri değerlendirme ve sorunları tartışmakla başlanıyor ve dipsiz bir kuyu misali içinden çıkmakta zorluk çekiliyor. Genel siyasetimizi özümseme ve yeterli birikim de olmadığı için olayların değerlendirilmesinde ve çözüm yolu gösterilmesinde yetersiz kalınıyor. Son andaki kısa bir zaman dilimine de siyasi çalışmalar sığdırılmaya çalışılıyor. Bu da çalışmayı zaafa uğrattıyor. Oysa siyasi çalışmaya daha fazla zaman ayırmak gerekir. Ve toplantıda tartışılacak siyasi konulara, toplantıya gelmeden hazırlanarak gelmelidir. Hazırlık yapılan bir konu hem kısa sürer ve hem de daha planlı programlı ve verimli bir şekilde sonuçlanır. Bu nedenle toplantılarımızın gündemi toplantı öncesi belirlenmelidir. Hatta ilk toplantıda ikinci toplantının genel gündemi belirlenmelidir. Daha sonra başka sorunlar çıkarsa, toplantı öncesi, toplantıda tartışılacak konular görevli kişi tarafından diğer katılımcılara bildirilmelidir. Böylece herkes hazırlıklı gelme fırsatı bulmuş olacaktır. Siyasi konularla ilgilenmeyen ve siyasi konuları toplantıda tartışmayan bir bileşenin pratik sorunlara çözüm bulamayacağı ve pratik mücadeleyi ilerletemeyeceği açıktır. Bu nedenle bütün olarak toplantılarımızda siyasi konulara ağırlık vermeli ve siyasi çözümler ışığında pratik sorunları gündeme almalıyız.

Eğitim konusunda önemli bir yanlış anlayışa da değinmekte yarar var: Bazı yoldaşlar yer yer, Proletarya Partisi bize hiçbir şey vermedi,

ne öğrendiysek kendi kendimize öğrendik” diyebilmektedir. Bu neresinden bakılırsa bakılsın çok yanlış bir anlayıştır. Üç açıdan yanlıştır: Birincisi; eğitimin ne olduğunu anlamamak, onu bir alma-verme biçiminde öğrenmeye, yani teorik bilgi birikimine bağlamak. Oysa eğitim bu değildir. Ne olduğunu yazımızın içinde açıklamaya çalıştık. Eğitimi salt teorik bilgi birikimine indirgemek “entelektüel geveze” olarak yetiştirmek demektir. Eğitim; ideolojik-siyasi, teorik, felsefi, ekonomik, kültürel, sanatsal vb. konularında ama belli bir program-plan ve amaç (yeni tip insan yaratma) doğrultusunda insan bilincine, duygusuna yapılan tazyiklerdir. Mao'nun söylemi ile; eğitimi dönüşüm faaliyetinden ayırmak olası değildir. Etkili ve kavratıcı bir eğitim, pratik faaliyetler içinde verilir. Gösterilen örnek tavır ve davranışlar da insanı eğitir. Pratik mücadele içinde, örnek tavır ve davranışlarla verilen eğitim de oldukça önemlidir. Eğitim konusunda var olan yanlış anlayışların daha iyi bilincine varmak için Kalinin'den aktarmalar yapacağız.

“Eğitmek, okumaktan, öğrenmekten daha güçtür. Eğitimci eğitenlere, yalnızca belli bilgiler vermek değil, fakat özellikle günlük olaylara karşı taktik tavrıyla etki etmektedir.”...

“Eğitim işi herhangi bir kötü davranışı, dolayısıyla onun ilke açısından incelenmesi yoluyla da yürütülebilir. Birinin kötü çalıştığını varsayalım. O zaman, bu kötü çalışmanın herkesi etkileyeceğini göstermemiz gerekir. İşte, insanların eğitim işi böyle somut, hayati işlere dayanılarak yapılmalıdır.” (Devrimci Eğitim Devrimci Ahlak, Sf. 229-230)

Eğitim en güç pedagojik işlerden biridir. Oysa insanlara siyasal bilgi vermek başka, program ve tüzük vermek başka iştir. Çünkü bununla belli bilgiler verilmektedir. Kuşkusuz ki, burada eğitim ve öğretim arasında keskin çizgiler çizmek olanaklı değildir. *“Çünkü insanı okutmakla eğitirsin fakat parti üyelerinin eğitim işini günü gününe, fark edilmeden yürütmenin esas olduğunu gözden kaçırmayın. Bu iş sık sık*

ufak tefek şeylere, bazen ise ciddi, büyük şeylere ve sorunlara dayanılarak yapılabilir.” (Age, Sf. 230)

Yeri gelmişken, eğitim ve öğretim arasındaki farkı göstermek için öğretimin ne olduğunu yine Kalinin'den yapacağımız alıntıyla ortaya koymaya çalışalım: “Ya öğretim ne demektir? O insanı disipline eder. İnsana her tür işe karşı özel bir yetenek kazandırır, örgütlü bir anlayışı geliştirip terbiye eder. Öğrenim görmeyen insan, görevini mekanik olarak, alışkanlık gereği yapar; onun pek az işlenmiş planı vardır. Dedeleri nasıl çalıştıysa o da öyle çalışır. Oysa şimdi dedelerimizin çalıştığı gibi değil, örgütlü olarak çalışmamız gerekir.” (Age, Sf. 247)

İkincisi; “Proletarya Partisi bize bir şey vermedi” demekle inkâr-cılığa düşmüş oluruz. Oysa örgüt herkese çok şey vermiştir, almasını bilene tabi. Ancak bunu söylemekle yetersiz kalındığı vurgulanmak isteniyorsa (ki bu genel olarak olabilecek bir durumdur), bu eleştiri inkarcı bir şekilde değil, anlaşılır ve açık bir şekilde dile getirilmelidir. Üçüncüsü, bunların yanında “acaba ben ne verdim?” diye kendi kendimize sormamız gerekiyor. Buradaki hata ise, yapı ile tek tek bireyler arasındaki diyalektik bağı kavrayamama ve “hep bana” biçiminde yansıyan bencillığe ve tek yanlılığa düşülmesidir.

3- Siyasi eğitimde yetkinleşmememizin diğer bir nedeni de, bireysel çalışma ve araştırmayı alışkanlık haline getirmemek ve önemini kavramamaktır. Oysa öğrenilecek çok şey vardır. Mao yoldaşın söylemi ile; “ML bir okyanustur, onun dalgaları arasında kulaç atmak zorundayız.” Bunda pratik çalışmalarımızın da, içine düştüğümüz dar pratiğin ve zaman yettirememenin de önemli bir etkisi vardır. Planlı, programlı çalışmayla bireysel siyasi çalışmaya da zaman ayırmamız mümkündür ve zorunluluktur. Belli bir birikim ve bakış açısının kazanımından sonra bireysel çalışma yapmak hiç de zor değildir. Çünkü, anlayacak, yorumlayacak ve sonuç çıkaracak kapasitemiz yavaş yavaş gelişmiş demektir.

Eğitim çalışması

Çalışma programı hazırlanırken, iki tür hataya düşmemek lazım: 1- Bir program hazırlamanın her derde deva olduğunu düşünmek, 2- Eğitim politikasını salt kısa vadeli günlük ihtiyaçlar konusuna göre ayarlamak, yaşama geçirmede de, dar kalıplar içine sıkışıp kalmak.

Yine iki tür hataya düşmemeye özen göstermeliyiz: Birincisi: Bilgiyi küçümseme, “önemli olan pratiktir” demek. Çünkü pratik önemlidir, ama bilinçsizce bir pratik ya da teorinin aydınlatmadığı bir pratik, karanlıkta el yordamıyla yürümek demektir. Bilmeden inanan bir kimse, kolayca başka bir etkilenim altında kalıp, doğru yoldan sapabilir. İkincisi; Birikim sağlama olayına bakarken söylediğimiz, “bize yararı olanı öğrenelim” yaklaşımı sığ kavranmamalıdır. Buradaki yarar, o andaki güncel bir yarar değildir. Öğrendiklerimiz, o anda işimize yaramıyorsa da, “yaşamımıza yön vermeyen bilgi ne işe yarar?” yaklaşımıyla çalışmıyor. Elbette bilgi sınıf mücadelesine uygulanmıyorsa bilgi hamalı oluruz. Ancak, tersini yaparsak neden bilgi hamalı olalım? Öğrenmek için elbette konuları ihtiyaçlarımıza göre seçeceğiz ve sıraya koyacağız. (Sıra, ihtiyaç ve siyasi seviyeye göre değişir.) Ama örneğin mitolojiyi öğrenmek için nasıl bir ihtiyaç doğmalı? Ve bunun ihtiyaç olarak dayatmasını beklersek, hiçbir zaman o alanla ilgili bilgimiz olamaz. Öyleyse genel bir bilgi edinmekten kaçınmamalıyız. Edinilen bilgiler pratiğin hizmetine sokulmalıdır. Ufkumuzun daha geniş olması noktasında çaba göstermeliyiz. Gerek Lenin, gerekse Mao bir dizi siyasal soruna çözüm getirirken Rus, Çin, Yunan vb. mitolojilerinden örnekler vermişlerdir. Buradan şu sonuç çıkıyor, birikimli olmak ile bilgi hamalı olmak farklı şeylerdir. Önemli olan o bilgilerin sınıf mücadelesinin yararına kullanılıp kullanılmadığıdır.

Eğitim çalışmalarında her zaman vazgeçemeyeceğimiz üç nokta olmalıdır: 1- Klasiklerin ve diğer kitapların okunması, 2- Genel olarak dünyada ve Türkiye’de gelişen olayları takip etme, yorumlama ve

taktik belirleme. 3- Eğitimde deneyimlerin toparlanıp merkezleştirilmesinin bilince çıkarılması.

Bunu öyle yapmalıyız ki, çeşitli kitapları okuyup tartışmanın sınırlarını aşmalıyız. Yani politikada üretici konumuna gelmeliyiz ve bilmeliyiz ki; Marksizm-Leninizm-Maoizm karşıtlarıyla savaşıyor ve gelişiyor. Klasiklerin okunması, önümüzdeki sorunlara çözüm getiren ve eksikliğini hissettiğimiz konularda olmalıdır. Tek tek kişilerin nezdinde ele aldığımızda, basitten karmaşığa doğru yol alınmalıdır. Ekonomi politığın, diyalektiğin temel yasalarını aşgari olarak bilmeyen bir kişinin önüne Materyalizm ve Ampriokritisizm'i koyarsak hiçbir şey anlamayacağı açıktır.

Klasiklerin belli başlı birkaç kitap olmadığı açıktır ve bunları yeterince okuyamadığımız da gerçektir. Okuduklarımızı yeterince kavrayamadığımız da ayrı bir olgudur. Okuduklarımızı yeterince özümseyemediğimiz gibi, onu yaşama bütünlüğünde de zorluk çekiyoruz. Yani hem önemi yeterince bilince çıkarılmıyor, hem de yöntemi yeterince bilinmiyor. Eğer yöntem, okuyup açıklama sınırları içine hapsedilirse bu sıkıcı olur, hem de yaşama bütünlüğünün çelişkisi yaşanır. Pe ki, nasıl olması gerekir? Öğrenmeden zevk almak için ne yapmalıyız? Örneğin klasiklerde ulusal sorun üzerinde durulmaktadır. Bunun üzerine çalışma yaparken, mevcut klasikleri okuyup, özetini birbirimize aktarırsak sağlıklı bir bilgilenme olmayacak, onu yaşanan olgularla bütünlüştiremediğimiz için belli bir süre sonra unutulacaktır. Oysa bunları okurken, bugün mevcut ulusal ve uluslararası sorunları tartışır, bildiklerimizi bunlara uygularsak, daha sağlıklı ve kalıcı bir bilgilenmemiz olacaktır. Ve yine konuyla bağlantılı olarak, ülkemizdeki ulusal sorun, yarıbaşımızdaki Ortadoğu sorununu ya da dünyanın diğer kıtalarındaki ulusal bağımsızlık hareketlerini vb. bir dizi şeyi tartışabilirsek Marksizm-Leninizm-Maoizm'in yaşayan özünü daha iyi kavramış oluruz.

Marksizm-Leninizm-Maoizm'i yeterince özümseyemeyince ne oluyor? Örneğin; "Diyalektiğin şu şu maddeleri vardır" deyip madde-

lerin sayılmasından ileri gidilmiyor. İleride ise, önümüze bir sorun çıktığı zaman diyalektik adına her şey birbirine bağlıdır, o halde her konuda şunlar birbirine bağlıdır vb. şekilde cebir problemi çözer gibi sorunlara yaklaşıyor. Oysa diyalektik, düşünme yöntemi olarak beynimize mal olmalıdır. Başka bir bakış açısına sahip olmak, ama diyalektik adına sorunlara yaklaşmak, işte bu çelişkidir.

Genel ulusal ve uluslararası sorunları tartışıp yorumlama yetisinden yoksun olan insanların yapacağı çalışma kör bir çalışma olacaktır. Sorunları çözme yetisine varmayacaklardır ve belli bilgileri aktaran kurye derekesine düşmekten kurtulamayacaklardır. Kendisinin dönüşümünü sağlayamadığı için başkalarının dönüşümünde de yararlı olmayacaklardır. Tekrarlamakta yarar vardır. Eğitimimizde, insanları düşünmeye ve sorunlara çözüm yolu aramaya itmeliyiz. Bu nedenle toplantılarda, hatta ayaküstü sohbetlerde bile, özellikle henüz bağımsız düşünme ve yorumlama yetisine sahip olmayan insanları düşünmeye zorlamalıyız. Hep hazır alışmış bir beyin gerçek işlevini yerine getiremez. İster istemez başkalarının etki alanına girer, kimin ağzı çok laf yaparsa onun peşine takılır. Bilgi konusunda yetersizlik, sosyal yaşamdaki çekingenlikle birleşince görüş belirtmek bazıları için çok zor ve olağanüstü bir duruma gelebilir. Bu da kişiyi edilgen kılar. Oysa, yanlış ve eksik de olsa yaşamın her alanında yorumumuzu söylemeye çalışmalıyız. Ancak bu koşullarda neyi ne kadar kavradığımız ortaya çıkar. Ve eksik yerleri daha objektif tespit edip gidermeye çalışırız.

Yukarıda anlattığımız 2. maddeye bağlı olan diğer bir madde de, öğrenilen bilgilerin toparlanması ve merkezleştirilmesinin önemi ve gerekliliğidir. Eğitim, yaşamın her alanını kapsayan çok önemli bir olgudur. Belki şöyle düşünülebilir; klasikleri düzenli okur, gelişen olayları takip eder, yorumlarsak yeterlidir. Ayrıca deneyimlerin toparlanmasına ne gerek var? Bu eksik bir düşüncedir. Zira bir atasözü vardır;

“bir musibet bin nasihatten iyidir” diye. Yaşanmış olaylar kişilerin hafızasına daha derinden yer eder. Kişi, kendinden öncekilerin yaptığı hatalara düşmemek için, onların yaptıklarından ders çıkarır. Ya da kendi düştüğü hataya tekrar düşmez. Tüm bunlar atacağı adımların daha sağlam ve daha hızlı olmasına yardımcı olacaktır. Her faaliyetçi, çalışmaları hakkında rapor verirken, karşılaştığı her olayı, çelişkileri, sorunları, çözüm yollarını, sorunları çözmeye çalıştığında karşılaştığı olguları özetleyip genele sunma alışkanlığı edindiği an, bu sorunun büyük bir yanı çözümlenmiş olur. Yaşanmış şeyleri tekrar yaşamamak ve her seferinde baltayı taşa vurmamak için yaşamın deneyimlerinden yararlanmak bir zorunluluktur. Kendi ülkemizin devrim mücadelesinden süzülerek gelen deneyimlerin yararları çok daha fazla olacaktır.

Burada, kısaca bireysel çalışmalarda uygulanacak yöntemlere ve öncelikle şu iki gerçekliğe değinelim; Birincisi, siyasi yetkinleşme için bireysel çalışmanın önemi yadsınmayacak kadar çoktur. Temel sorunları asgari oranda kavradıktan sonra bu çalışmaların yapılması bir zorunluluktur. Sadece toplantılara sığdırılan siyasal çalışmalarla yetkinleşmemiz, sorunların üstesinden gelmemiz açısından mümkün değildir. Her faaliyetçi bunun bilincinde olmalı ve mümkün olduğunca zamanı en verimli şekilde kullanmalıdır. Zaten uzmanlaşmış bir örgütlenme yaşama geçirilirse - bu bir zorunluluktur- yer yer içine düştüğümüz dar pratikten kurtulmuş oluruz. İkincisi; nasıl bir çalışma yöntemi uygulamalıyız? Herkesin rahatlıkla benimseyebileceği bir yöntem ileri sürmek gerçekçi olmaz. Genel geçerli doğru bir yöntem ileri sürülse de, her yoldaşın kendine özgü bir çalışma yönteminin olabileceğini hesaba katmakta yarar vardır. Rosa Lüksemburg kendi çalışma yöntemi konusunda şunları söylüyor: “Gözle görülür sonuçlar üretmeyen çabalar saygı değil, alay konusu olmalıdır. Azami sonucu asgari çabayla elde etmek. İşte ilke bu olmalıdır. Huzur içinde, rahat rahat, kızmadan, sinirlenmeden bir konu üzerinde gereğinden fazla durmadan çalışmak. Benim yöntemim bu. Bundan böyle kolay,

neşeli bir çalışma, ciddi ama uzatmadan düşünme, olan olmuştur tavrı, anında karar verme, anında uygulama sıyrıp gideceğiz. Bir süredir tek bir yanlış yapmadan böyle çalışıyorum.”

Demek ki, çalışmalarımızda sonuç alıcı çabalara girmekten şaşmamalıyız. Ve tüm yöntemimizi buna tabi kılmalıyız. Yani salt, okuyup geçme bireysel çalışma anlamına gelmemelidir. Okuduğumuz oranda hem kendimiz değişme çabasına girmeli, hem de emeğimizin ürünlerinden başkalarının yararlanmasını sağlamalıyız.

Genelde düşünceleri yazıya dökmekte oldukça çekingen davranılmaktadır. Bunun elbette çeşitli nedenleri vardır. Bunlardan önemli olan ikisi şudur; Birincisi, ilgili konu üzerinde yeterince bilgiye sahip olmamak. İkincisi, mükemmeliyetçi anlayışa düşme ve onun sorumluluğundan çekinmek. Sorumluluk duymak elbette önemlidir. Ama bu bizi yazmamaya götürecek düzeyde olmamalıdır. Çalışmada titiz davranıp, doğruları yazmaya çaba göstermeliyiz. Nitekim aynı çekingenlik konusunda R. Lüksemburg eşi için şunları söylüyor: “Jogesches’in zekâsı ve zihinsel yeteneği konusunda hiçbir kuşku yok. Ama Leo asla yazamaz. Fikirlerini kağıda geçirmeyi düşündüğü an donup kalıyor. Aslında Leo’nun donup kalmasına neden olan sözcüklerin yazıya geçirildiğinde kazandığı kesinlikti. Kamuya mal edilir edilmez kendi sözcükleri aleyhine dönebilir, yenilgisini tüm gözler önüne serebilirdi. O perde arkasında çalışmayı yeğliyordu.”

Çalışmalarda istenilen verimi almada ilk koşul; bu çalışmaya şevkle katılmak olmalıdır. Zira gönülsüz yapılan herhangi bir işten devrimci yararına birşeyler beklemek anlamsızdır.

İkinci şart; kişi kendinin eksik olduğu konuları daha iyi bilir. Zaten tartışmalarda takıldığı ya da anlayamadığı konular açığa çıkar. Bu yöntemle eksikliğini duyduğumuz konuları aciliyet durumlarına göre sıraya koyup öğrenmeye çalışmalıyız. Eksik olduğu konularla ilgili da-

ha yetkin insanların tespitleri ve bunu gidermeye yönelik önerileri de olabilir. Bazen kişi, bazı konularda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünür. Fakat tartışmalar içinde sorunun özünü kavrayamadığı ya da temellendiremediği diğerleri tarafından görülürse, eksik olan noktalar birlikte tespit edilip o konuya eğilmesi söylenebilir.

Üçüncü şart; kişi öğrenme noktasında kendisine kesinlikle liberal davranmamalıdır. Bu, okumaya hevesli olmakla aynı şey değildir. Kişi okumayı sever, gerçekten de okur. Fakat ağırlık vereceği ya da gerçekten ağırlık vermesi gereken konular üzerinde durmaz. Bu da genelde kendini daha kolay anlaşılabilir ve sürükleyici kitapların okunmasında yansımaları bulur. Dışardan bakan onu hep okur görür. Ama bizim amacımız okumak için okumak olmamalıdır. Sorunların özünü kavramak, eksik yanlarımızı tamamlamak ve kendimizi değiştirmektir amacımız. Onun için özellikle ekonomi ve felsefe konuları ilk başlarda ağır gelebilir. Ağır diye bu alanlardan vazgeçmek yanlıştır. Konular kavrandıkça ilgi artar. Çünkü birçok sorunumuzu, konu kavrandıkça çözebileceğimizi göreceğiz. Ayrıca nispeten ilk başlarda zorlandığımız konuları öğrenirken, sürekli bunlar üzerinde durmak beyin zorlamasını beraberinde getirir. Zorlamayı azaltmak için yanında ek kitaplar da okunabilir. Bu genelde toplumların yaşamından süzülüp gelen belli tahlilleri içeren tecrübe ve ders çıkaracak romanlar, öykü, şiir vb. edebiyat eserleri olabilir.

Romanlara küçümseyici gözle bakılmamalıdır. Tabii nitelikli olanlar için diyoruz. Romanlar tahlilci bir yaklaşımla okunursa mücadelemize ışık tutacak birçok noktayı bulmamız mümkündür. Özellikle bazı romanlar teorik kitaplar gibi, kişinin eğitiminde önemli rol oynarlar.

Çalışmalarda dikkat edilmesi gereken bir başka nokta da; çalışırken not almak olmalıdır. Bu başlangıçta istediğimiz gibi olmayabilir. Can alıcı noktaları yakalayamayabiliriz. Önemli olan bunu alışkanlık haline getirip, süreç içinde yetkinleştirmektir. Siyasi seviyemiz geliştik-

çe not alma yöntemlerimiz de gelişecektir. Okuduğumuzu objektif değerlendirebilecek ve can alıcı noktaları yakalama becerisini elde edeceğiz. Okuduğumuz bir kitabı bir kenara koyduktan sonra, kitaptan neler anladığımızı kendimize sormalıyız. Kitaplardan kavradığımız şeyleri, yoldaşlarımızla konuşup tartışmalıyız. Araştırmaya yönelik okuduğumuz kitaplarda ise, üzerinde durduğumuz konuyu farklı yönleriyle irdeleyen çeşitli kaynakları bulmalı ve o kaynaklara bakmalıyız. Bakarken de not almamız. Daha sonra aldığımız notları gözden geçirip, üzerinde durduğumuz konuyu sadece bilgilenme düzeyinde yorumlama ve ülke gerçekleriyle birleştirme yönünde çaba harcamalıyız.

Bazı kişiler; ‘hafızam kuvvetlidir’ diye not alma konusuna önem vermiyorlar. Bu tutarlı bir gerekçe olamaz. Ve doğru da değildir. Not almak her zaman yararlıdır.

Özetlersek, çalışmalarımız sürekli bizi bir adım ileri götürmelidir. Duygu ve düşüncelerimizi daha iyi anlatabilmenin ya da yazabilmenin yolunu açmalıdır. Zira bizim için çok önemli bir olgudur. Herkes rahatlıkla derdini anlatabilmeli ve çok iyi olmasa da –hedef çok iyiyi yakalamak- düşüncelerini kâğıda dökülmelidir.

Dikkat etmemiz gereken bir başka nokta da; kesinlikle savruk bir çalışma yapmama, daldan dala atlama durumuna düşmeme olmalıdır. Sonuç alıcı çalışma yöntemini uygulamalıyız. Her şeyi birden öğrenme hevesine kapılacak olursak, programsızlığın içinde boğulup kalırız. Sonuç olarak, Mao Zedung yoldaşın deyimiyle diyoruz ki; “*Kendimise karşı tutumumuz doymak bilmeden öğrenmek, başkalarına karşı tutumumuz ise, bıkıp usanmadan öğretmek olmalıdır.*” (Kültür Sanat Üzerine)

DEVİRİMCİ ÇALIŞMA ÜZERİNE

Kısaca da olsa, içinde yaşadığımız toplumun değer yargılarına, ahlak kurallarına ve bunların bireyler üzerindeki yansımalarına değinelim.

Bugün toplumu hallaç pamuğuna çeviren sömürünün, zulmün, bireyselliğin, ahlaki çöküntünün altında yatan anlayış, ekonomik sistemden kaynaklanan feodal, küçük burjuva ve burjuva anlayışlardır. “Böyle gelmiş böyle gider” diyen kadercı, uyuşuk, dini duygularla bilinci karmış feodal anlayışların etkin olduğu bir kesim, bir tarafta kâh emekten kâh sermayeden yana olan ürkek, istikrarsız, bireysel davranışların kısılcı altında kıvranan küçük burjuva anlayışlar, bir tarafta her türlü çalıp çırpmayı mübah sayan, her türlü zulmü ve sömürüyü gözünü kırpmadan uygulayan, “paranın kutsallığı” önünde diz çözen burjuva anlayışlar ve bir taraftan henüz nüve halinde olan komünist ve devrimcilerin yaşatmaya çalıştıkları proletarya ideolojisinin yansımalarını görmek mümkündür. Ve tüm bunların iç içe geçtiği toplumsal komplice bir yapı ile karşılaşırız. Bunların somutlaştığı yığınla irili ufaklı anlayış topluma yön vermeye çalışmaktadır. Örneğin; “dünya malı dünyada kalır” deyip, maddi ve manevi değerler için mücadele etmeyenler, “her koyun kendi bacağından asılır” deyip, örgütlülüğü ve kolektivistliği yadsıyanlar... Bireyciliği ve bireyselliği kutsayan anlayışlardan tutalım da her türlü değer ve saygınlığın üzerinde tutulan paranın söz sahibi olması vb. anlayışlar, toplumdaki her türlü yozluğun, karmaşanın ve mutsuzluğun maddi temelini teşkil etmektedir.

Her topluma damgasını vuran bir ahlak anlayışı vardır. Bizim toplumumuzda, “ahlaklı” ya da “saygın” bir kişiliğe sahip olmak genel olarak iki tür anlayışın etkisi altındadır. Birincisi, genelde feodal anlayışı yansıtır. Ve ahlaki kadın-erkek düzleminde ele alır. Diğeri ise, para ya

da mevki sahibi olmayı, saygın olmanın kıstası sayar. Oysa namus ve ahlak anlayışını tek tek olgularla açıklamak doğru değildir. O bir yaşam biçimidir. O topluma karşı, insanlığa karşı, sınıfına karşı hak ve görevlerinin bilincinde olma anlayışıdır... Lenin'in söylemiyle; "*Proletaryanın namusu sınıf savaşıdır.*" Güzelden, iyiden, doğrudan yana tavır almak ve de onu hâkim kılmak çabasıdır.

"Ahlak insanların gerek birbirleri, gerekse toplumsal görüngüler karşısında pratik davranışlarını yönlendiren töresel ilkelerin, değer yargılarının, normların ve kuralların oluşturduğu, toplumsal yönden koşullanmış ve özü tarihsel olarak değişen tarihsel bilinç biçimidir." (Doğanın İnsanlaşması, aktaran Serol Teber, Sf. 313)

Engels, yine ahlak konusunda şunları söylüyor: "*Ahlak ya egemen sınıfın egemenliğini ve çıkarlarını doğruluyor, ya da ezilen sınıfın yeteri kadar güçlü bir duruma geldiği andan itibaren, bu egemenliğe karşı başkaldırmayı ve ezilenlerin gelecekteki çıkarlarını temsil ediyordu.*" (Anti-Dühring, Sf. 166–167)

Toplumdaki insanların ezici çoğunluğu, küçük-burjuva, feodal bir çevrede gözlerini dünyaya açıyorlar. İstisnalar hariç birçoğumuz da bu çevrelerden gelmişizdir. Böyle bir ortamın varlığı, kişiliğimizin sağlıklı gelişimi önünde engel teşkil etmekte, yaşam pratiğimizde zikzaklar çizmemize neden olmaktadır. Kişi doğuştan melek ya da şeytan olamayacağına göre, toplumda var olan değer yargıları, onun kişiliğinin gelişiminde de belirleyici olmaktadır. Marks'ın söylemiyle; "*yaşamı belirleyen bilincimiz değil, bilincimizi belirleyen sosyal yaşamımızdır.*" Yaşamda iyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin, savaş-barış ve bir dizi akla gelebilecek her konudaki çelişki bir arada bulunmaktadır. Gelişimi ve değişimi sağlayan da budur. İyi kötüye göre vardır, doğru yanlışla göre vardır. Ve toplumdaki her birey var olan bu zıtlıklardan etkilenmekte, kişiliği ona göre şekillenmektedir. Bunu böyle kavrayamazsak, bir zaman

diliminde kötü değer yargılarına sahip olan bir insanın, başka bir zaman diliminde iyi değer yargılarına sahip olduğunu görünce şaşırıp kalırız. Gelişim ve değişim diyalektiğin vazgeçilmez koşullarından biridir.

Olumlu değer yargıları konusunda çaba sarf eden ve yaşamına hakim kılmak için iradesini kullanan insanlar sağlam bir kişiliğe kavuşurken, bu konuda çaba sarf etmeyenler -onlara bu konuda yardımcı olunmadığı koşullarda- zayıf kişilikleriyle rüzgara göre yön değiştirirler. Zayıf bir kişiliğe sahip iken, kendisine karşı verdiği amansız bir mücadele ve çevresinin yardımıyla kişiliğini sağlamlaştırıp, duygularını doğru rotaya oturturken, bir zaman iyi olan kişi de içindeki nüve halinde de olsa boy veren olumsuzluklara karşı mücadele etmediği koşullarda çevresini saran olumsuzluklardan da etkilenerek süreç içinde bu zayıf yanını geliştirerek tüm varlığını kapsar ve zayıf kişilikli bir insan olup çıkar. İyi iken gerileyip kötü olma, kötü iken kötü yanlarını atarak gelişip iyi olmalar işte böyle bir süreci izlemektedir. Bu nedenle sağlam bir kişiliği sürekli kılmak istiyorsak, olumsuzluklara karşı açtığımız savaşım da sürekli olmalıdır. Başka bir deyişle, iyi değer yargılarını içselleştirmeli ve onu günlük yaşamımıza hâkim kılmalıyız. Bizi çevreleyen şartlara göre gel-git olayı yaşamamalıyız. Tutarlılık budur. Bunu sürekli kılmak için de kişinin öncelikle kendini tanıması şarttır. "*Kendini tanıyan, bilen kişi bu karşıt ve çelişik durumlardan yararlanıp yeni bileşimler yapar, kötülere gerek iyiyi, çirkinlerden kaçarak güzeli, hataları azaltarak doğruyu bulur. Öte yandan insan başkalarıyla birlikte vardır. Onlarla birlikte gelişir, değişir, değer kazanır. Bu nedenle de insan kendini tanımadan başkalarını tanıyamaz, tanımadan ilgi duymaz ve ilişki kuramaz.*" (Kişilik, Özcan Köknel)

Kişilik, süreç içinde kazanılan bir olgudur. Ve kişiliğimizin oluşmasını bizi çevreleyen şartlardan, sınıfsal konumumuzdan ayrı olarak ele alamayız. Bu sürecin sağlıklı ya da sağlıksız olması zikzaklar çizmesi de mümkündür.

Kişiliğin sağlıklı gelişiminden ne anlıyoruz? Bunu şöyle yorumlamak mümkündür. Çocuğun çevresinde yaşanan bazı olguları anlamaya başladığı andan itibaren – “çocuğun ‘özerklik’ dönemi denilen evresinde daha titiz davranmak gereklidir. Bu evre 1-3 yaş arasındadır. Bu süre zarfında çocuk yürümeye ve konuşmaya başlamıştır. Çevresini tanıyıp öğrenmek ister. “Özerkliğini sınırsız bir özgürlük olarak kullanma eğilimi yanında anne ve babaya boyun eğme ve bağımlılık, sorumluluk duygusunun gelişmesini sağlar.” (Özcan Köknel) Nasıl ki, beş yaşındaki bir çocuktan yirmi yaşındaki gencin davranışını beklemek yanlış ise, yirmi yaşındaki bir gencin beş yaşındaki çocuk gibi davranmasını kabullenmek, hak ve sorumluluklarının aynı olduğunu düşünmek o kadar yanlıştır. Kısaca özetlersek, sağlıklı olan insanın yaşına uygun, hak ve sorumluluklarının bilincinde olarak gelişmesi gereklidir. Hak ve sorumluluk birbirlerini tamamlayan iki olgudur. Birinden birinin yeterince kavranmaması kişiliğin çarpık gelişmesine neden olmakta ya da her söyleneni “sorumluluğumdur” diye yapan ve haklarının bilincinde olmayan ezilmiş bir kişilik ortaya çıkarmaktadır. İşte sağlıklı gelişim bu ikisinin diyalektik bileşimidir.

Toplumsal yapılanmamıza baktığımızda, insanların çoğunun kimliğini bulmasının öyle kolay ya da sağlıklı bir süreci izlemediğini, zikzaklar çizip durduğunu görürüz. Sağlıklı bir gelişim yerine sıçramalı ya da alabora olmuş bir kimlik arayışı gündeme geliyor. Bu da, doğal olarak sancılı ve zor oluyor. İnsan diğer bir kimliği buluncaya kadar birçok hataya düşmekten kendini alamıyor. Bu sürecin daha kısa ve daha acısız olması için, kişinin yüreğine iyi biri olma noktasında sonsuz bir çaba gösterme duygusu yerleşmeli, çevresinde ona doğru bir bakış açısı kazandırma noktasında yardımcı olanlar olmalıdır. Fakat, şurası açık bir gerçektir ki genel açıdan sağlıklı bir gelişim çizgisi, ancak üretim ilişkilerinin sosyalist ve giderek komünist olmasıyla mümkündür.

Sıçramalı kimlik sahibi oluşunu, küçük-burjuva ya da feodal değer yargılarıyla kazanmış birinin, devrimci mücadeleye katılırken gösterdiği zikzaklarla görmek mümkündür. Bu köyden kente göçenlerde daha bariz bir şekilde görülmektedir. Hak ve sorumluluklarının sınırları hep başkaları tarafından çizilen biri, bir gün kendi yaşamının üzerinde kendisinin söz sahibi olabileceği düşüncesiyle karşılaşılıyor. Şimdiye kadar savunduğu ya da uymak zorunda kaldığı bir dizi değer yargısının yanlış olduğunu görüyor, çeşitli çevrelere girip çıkıyor, çeşitli kitaplar okuyor.

Birdenbire bu değer yargılarıyla karşılaşma, böyle bir çevreden gelen kişiler üzerinde iki türlü etki bırakmaktadır: Biri daha olumlu sürece girerken, diğeri doğruları yaşama geçireyim derken daha bencil ve anarşistçe duygulara kapılabilir. -Bunda kişinin olayları algılama kapasitesiyle, çevresinde ona yol gösteren kişi ya da yapılanmaların, doğru bakış açısıyla yaklaşım yaklaşmalarının da rolü vardır.- Olumlu bir gelişme sürecine girmiş bir insan, şu mantık silsilesine göre hareket eder: “Evet, şimdiye kadar bu gerçeklerden uzak yaşadım. Kendi yaşamım üzerinde söz sahibi olduğumun ve dünyanın değişmesinde katkıda bulunacak gücümün olduğunun ve de bir dizi haklarım ile tek tek bireylerle sınırlı değil de toplumun yararına bir dizi sorumluluklarımın olduğunun belli ölçüde bilincine vardım. Ama ha deyince hemen haklarımın tümünü kullanamam. Ve de toplumu hemen değiştirmem mümkün değildir. Onun için görevim kendimle birlikte toplumun da değişmesine örgütlü bir çerçevede katkıda bulunmaktır.”

Diğer tipteki insan da meseleleri yeterince özümseyemediği için (ya da işine öyle geldiği için) yıllardır toplum, devlet veya ailesi tarafından gasp edilen haklarının savunuculuğunu yapar. “Benim hakkım olan her şeyi hemen hayata geçirmeliyim, buna engel olan herkesi ezer geçirim”. Bunun en basit örneğini ailelerimizle olan ilişkilerimizde görmek mümkündür. Haklarımızın bilincine vardığımız an -bu so-

rumlulukların da bilincine varılmadığı zaman çarpıklığı içinde barındıracağıdır- ailemizi bu hakların önünde engel görüp şiddetli tepki duymak ya da bir çırpıda reddetmek... Oysa onlar da bu toplumun parçasıdır ve onca değer yargısı bir kez haklarımızı öğrendikçe silinip yok olmaz. Bu sabır ve özveriyle ailemizin de değişmesine katkıda bulunmamız gerektiğini kavramamaktır. Bu anlayış, örgütlenmeler içinde de sorunun demokrasi yanını alıp merkezî yanını zaafa uğratma şeklinde yansımaktadır. Halkın deyişiyle “kendine Müslüman” olmanın içselleştirilmesi olgusunu taşır. Küçük burjuva örgütlenmelerinin özünde yatan da genelde bu yanlış mantık oluyor. İdeolojik dönüşüm sağlanmadığı için, sınıfsal karakteri nedeniyle, proletaryanın disiplini ve üretimdeki yerlerinden de kaynaklanan kolektivizm ruhu, sorumluluk duygusu bu yapılanmalardan uzak kalıyor. Bunca bölünüp parçalanma, 3-5 kişiyle örgüt kurma çabaları da buradan kaynaklanıyor. “Benim haklarım”, “benim toplumdaki yerim”, “benim” deyip de, halka karşı sorumluluğu bilince çıkarmama ya da çıkarmak istememe... Disipline edilemeyen bir mantık silsilesi.

Kişiliğin tanımlanması ve çeşitleri hakkında sayfalarca yazı yazmak mümkün. Bu başlı başına geniş bir konudur. Konumuz çerçevesinde soruna kısaca değinmeye çalışalım: Özcan Köknel, “Kaygıdan Mutluluğa Kişilik” adlı yapıtında şunları söylemektedir: *“Kişilik bireysel farklılığa dayanan duyguların, düşüncelerin, becerilerin, yeteneklerin, alışkanlıkların oluşturduğu işlevsel bir bütündür. (...) İnsan bir bütündür, kişiliğini oluşturan öğeler arasında iyi-kötü, güzel-çirkin, doğru-hatalı ikilemi vardır. İnsana kişilik kazandıran bu ikilem arasındaki çatışma ve sürtüşmelerin yarattığı kaygı ve bu kaygıdan kurtulmak için gösterdiği çaba, seçtiği yöntem ve yoldur.”*

Sağlam kişiliği tanımlarken, şöyle dememiz de mümkündür: İnsanın hak ve sorumluluklarının bilincinde olması; belli bir amaç doğrultusunda, tüm eylem ve davranışlarını buna tabi kılarak istikrarlı bir yaşam grafiğine sahip olmasıdır. Kısacası, kişi yaşamdan ne istediğini bilir ve

davranışlarını ona göre ayarlarsa, kendince oturmuş bir kişiliği vardır. Tabii, burada iyi ve kötü kişilik –bu iki nokta arasında farklı düzeylerde kişiliklerin olması da söz konusudur. Yaşamda diğer şeylerde olduğu gibi, kişilik konusunda da salt ak ve kara değildir. Bu ikisi arasında bir dizi gri tonları bulmak mümkündür. Olumlu çabalar kişiyi iyi niteliklerle bezenme sürecine sokarken olumsuz çabalar kötü niteliklere doğru yol almasını da beraberinde getirir. Burjuva duygu ve düşüncelerle donatılmış bir insana, “kişiliğin yoktur” diyemeyiz. -Kişiliksiz kavramı tıbben doğru bulunmamakta, kişiliksiz değil de, parçalanmış kişilik olarak da tanımlanmaktadır. Parçalanmış kişiliğe sahip olanlar artık hasta düzeydedir. Yaşamdan ne istediğini bilmemekte ve davranış bütünlüğü göstermemektedir.- Bir burjuvanın da kişiliği vardır. Zira, o da yaşamdan ne istediğini bilmekte ve ona ulaşmak için de her yolu mübah görmektedir. Tüm eylem ve davranışları kendi amacına ulaşmaya uygundur. Katliamlar, sömürü, zulüm ve her türlü ahlaksızlık amacına ulaşmasının birer aracıdır. Bizim, üzerinde durduğumuz ve hedeflediğimiz; insanların iyi birer kişiliğe sahip olmalarıdır. Kendi haklarını, asla sınıfının haklarından ayırmayan, onun bir parçası gören tüm eylem ve davranışlarını bunu gerçekleştirmeye yönelen insanlardır.

Toplumsal yaşam içinde varolan kişilikleri -bunlar sınıfsal yapılanmalarından, üretimdeki yerlerinden, yaşam çizgilerinden, onları çevreleyen şartlardan soyutlanmayan olgulardır. Örneğin; proleter kökenli olan birinin kalıba dökülmesi, proleter ideoloji ile bezenmesi küçük burjuvadan çok daha kolay olmaktadır. Kişiliği kabaca üç kategoride toplamak mümkündür.

I- Kişiliği zayıf olanlar

Yaşamdan ne istediğini henüz tam anlamıyla bilmemektedirler. Zaaf ve hataları daha ağır basmaktadır. Başkalarına yardımcı olma yerine, kendisi yardıma muhtaçtır. Bu tür insanların kimlik sahibi olma-

sı, çok daha fazla emeği zorunlu kılmaktadır. Hem kendisi çok çaba göstermeli, hem de çevresindekiler eğitim noktasında daha titiz davranmalıdırlar. Bunun için yapılması gereken ilk şey onun böyle bir durumda olmasına neden olan maddi koşulları tahlil etmek, hata ve zafıların kaynağını tespit etmek ve o noktalarda eğitime önem vermektir. Bu eğitim kesinlikle kitabi düzeyde olmamalı, onu sosyal yaşam pratiğinin içine çekerek, pratik anlamda da kendisini değiştirmesinin koşullarını yaratmaya çalışmalıyız. Ve sihirli bir değnekle dokunmuş gibi sonuç alacağımız hayaline kapılmamalıyız. Aksi durumda, “niye hemen kendini aşmıyor” diye hayal kırıklığına uğrar ve emek vermekten vazgeçeriz. Bu nedenle, küçük-burjuvazinin sabırsızlığına değil, proletaryanın sabır ve kararlılığına sahip olmalıyız.

2- Orta düzeyde kişiliğe sahip olanlar

Bu tanım olumlu ve olumsuz yanların terazide ölçülmüş gibi birbirine eşit olması anlamında değildir. Bu, diyalektik gelişmeye de ters olur. Bu tür insanlar, belli bir yaşam felsefesini benimsemelerine rağmen onun gereklerini her alanda yerine getirmekte yetersiz kalırlar. Bazı davranışlarında olumluluk gözlenirken, bazı davranışlarında da olumsuzluk gözlenmektedir. Çevresindeki insanlara yardımcı olduğu gibi, kendisi de yardıma ihtiyaç duymaktadır. Bu tür insanlara yaklaşım da, yukarıda anlattığımız gibi olmalıdır. Olumsuzluklarının maddi şartlarını tespit edip, onu aşmasında yardımcı olunmalı, olumlu yanlarını daha da pekiştirmesi için destek vermeliyiz. Böylesi bir durumda kişinin gelişme isteği doğru bir yönlendirmeye birleşirse, bu sınırı olumluluk yönünde aşması için daha kısa bir sürece ihtiyaç duyacaktır. Aksi durumda bu süre uzayacak, kişi gel-git durumunu daha uzun yaşayacak ve hatta olumsuz yan ağır basabilmektedir.

3- Oturmuş sağlam bir kişiliğe sahip olanlar

Bu tür insanlar, yaşamdan ne istediklerini bilmektedirler. Sosyal yaşamın pratiği içinde doğru ve yanlışların neler olduğunu özümseyerek bu seviyeye gelmişlerdir. Tüm eylem ve davranışlarını belli bir amaca yönlendirmişlerdir. Bu nitelikleriyle önderlik yapabilecek konumdadırlar. Esas görevleri, çevresindekilere yardımcı olmak ve onların dönüşümlerini sağlamaktır. Bu, ancak devrimci ve komünist bir kişilikle mümkün olabilmektedir. Böyle bir kimliğe sahip olanların hiçbir yardıma ve de denetlemeye ihtiyaçları yoktur anlamına gelmemektedir. Zira, devrimci ve komünist bir kişiliğe sahip olmak, sınıflar-üstü bir olgu değildir. Sınıflı bir toplumda yaşadığımız asla unutulmamalıdır. İç çelişkilerde olumsuzluk nüve halinde de olsa, eğer bu kalıntılar sürekli denetim altına alınıp, etkisiz hale getirilmeye çalışılmazsa, uygun bir ortamda yeniden rahatlıkla filiz verebilir. Aksini savunmak geri dönüş olgusunu reddetmek anlamına gelir, oysa artık sistem ve kişiler düzeyindeki geri dönüşleri “kör parmağım kör gözüne” dercesine somut bir gerçeklik halini almıştır.

Mevcut düzenin şekillendirdiği kafa yapısı, değer yargıları ve cehalet her dönem önümüze büyük bir engel olarak çıkmaktadır. Bilinçli bir toplum yaratılması, doğru değer yargılarının hakim olması, sömürsüz, zulümsüz bir düzen ile mümkündür. Şimdi, neyin yapılabileceğine değil de nasıl yapılması gerektiğine biraz değinelim.

Düşmana kesin darbeyi vurabilmek için bilinçli, kişiliği oturmuş, hak ve görevlerinin bilincinde olan, gelişmeden ve ilerlemeden yana olan korkusuz ve yürekli insanlara ihtiyaç vardır. Eğitimde hedeflenen de böyle insanların yetiştirilmesidir.

Eğitimde verilmesi hedeflenenler; inanç, onur, disiplin, sorumluluk duygusu, kolektivizm, samimiyet, açıklık ve yaratıcılık ruhu olmalıdır. Ve ancak bunlarla donatılmış bir insan, yeni tipte, yani dönüşümü sağlanmış insandır. Bu sözcüklerin her birinin kendi başına çok büyük an-

lamları ve insana yükledikleri görev ve sorumluluklar vardır. Bu sözcükler, toplum için vazgeçilmez değer yargıları olduğu zaman, sağlıklı ve mutlu bir toplumdaki söz edebiliriz. Sorun, sadece bu sözcükleri dile getirmek değildir. Aynı zamanda içeriğinin doğru olarak doldurulması ve yaşam biçimi olarak benimsenmesidir. Herkes onurdan, inançtan, disiplinden vb. söz edebilir. Ama, bize düşen görev, bu sözcüklere sınıfsal bir içerik kazandırarak kavratmaya çalışmak olmalıdır. Ve bizler, yine eğitimle insanlara kör bir inanç değil, bilimsel bir inanç kazandırmalıyız. Küçük burjuva gururunun onurun yerine geçmesine engel olmalıyız. Küçük burjuva gururunda gelişmeye set çeken inat, kendini kaptırma kompleksi, kendini ön plana çıkaran bireyci bir anlayışın izleri vardır. Oysa, devrimci onura sahip bir kişi, kendi kimliğini ortaya koyarken, onu asla sınıfına karşı duyduğu sorumluluktan ayrı ele almaz. Onurlu bir yaşamı, yani sömürüye, zulme boyun eğmeyen, haksızlıklara karşı çıkan, kendi emeği ile yaşamını idame ettiren, kendi hakları kadar en az başkalarının haklarını korumaya çalışın; el-ayak öperek değil de, kendi beceri ve zekâsıyla toplumda yer edinen ve akla gelebilecek bir dizi olumlu değer yargısıyla bezenmiş yaşamı hedefleyen bir insan, tüm bunları sınıfı adına ister. Kısacası onurlu bir toplumda onurlu birey olmanın mücadelesini verir. Bunun yolunun ise, kendisi ile birlikte, toplumun da değiştirilmesinden geçeceğinin bilincinde olur.

Yine oturmuş bir kimliğe sahip olan insan, sadece kendi haklarının savunuculuğunu yapmaz. Sadece kendi hakları konusunda mangalda kül bırakmayanların varacağı anlayış; “bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın” olur. Yeni tipte insan, kendi haklarını savunmasını, sınıfının haklarının savunmasını içinde ele alır, sorumluluk duygusunu bu temel üzerine oturtur. Onun yaşama geçirdiği sorumluluk, kendisine ve sınıfına karşı sorumluluktur. Bu iç içe geçmiş bir olgudur. Birinden birini yok saymak eksikliği beraberinde getirir.

Sorumluluk

Anton S. Makarenko, sorumluluk hakkında şunları söylemektedir; “Bana göre bir kova ya da yer bezinin sorumluluğu bir torna tezgâhının sorumluluğundan farksızdır; bu çok önemli ya da önemsiz bir şey olabilir, ama insan özelliklerinin en önemlisi olan sorumluluk duygusunu oluşturmak söz konusudur burada. Bu özellik olmaksızın yapıcı kişilik filan olmaz. Kendiliğinden harekete geçme yetisi, gerçekleştirilebilecek bir işi yapma sorumluluğu, boşa zaman harcamama sorumluluğu, toplumun gereksinimlerini karşılama sorumluluğu, toplu yaşantı oluşturma sorumluluğu insan özellikleri arasında olmalıdır.” (YaşamYolu) Kısacası, yaşamı ciddiye almalı ve onun her anına, her zerresine karşı sorumluluk taşınmalıdır. Ve bu duygu “kanımıza işlemiş ikinci bir buyruk niteliğinde” olmalıdır.

Bizler bu gerici iktidarı yıkıp yerine kendi devrimci proleter iktidarımızı kurma iddiasında olan insanlarız. İddiamız büyük bir iddiadır. Büyük sorumlulukları ve büyük bedelleri vardır. Bu iddia sahibi olan kişinin başta halka, partiye ve devrime karşı kaygısız bir duruşu olmalıdır.

Devrimcilik başta yaşama karşı sorumluluktur. Devrimciler yaşama en tutkun insanlardır. Yaşamın her anına müdahale eder, onu kendi ilke ve anlayışlarına göre biçimlendirirler. Yaşamın her alanı, her anı bizi ilgilendirir, bizimidir. Yaşama karşı sorumluluğumuz devrimci yaşam tarzıyla somutlanır. Kendini halka, partiye ve devrime karşı sorumlu hisseden bir devrimci, yaşamın her alanına duyarlıdır, görev ve sorumluluklarına bu bilinçle yaklaşır.

Toplum olarak sorumluluk bilinciyle eğitilmiyoruz. Bu, kültürel gerilikle birleşince daha da vahim bir hal alıyor. Çocukluk eğitiminden tutalım da, yaşamımız boyunca verilen eğitimin esası sorumluluk duygusunu geliştirmek değil, bir takım ceza ve yaptırımlardır. Çocuklara nelerin iyi, nelerin kötü olacağı konusunda sorumluluk bilinci verilmediği için, kişiliğin gelişimi de sağlıklı bir süreç izlemiyor. Eğer, bir iş korkudan ya da başkalarının gözüne girmek için yapılıyorsa bu an-

layış, pratikte pek fazla fayda sağlamayacaktır. Montaigne bu konuda şunları söylüyor: “*Yaptığı işi başkaları duysun, kendisine daha fazla değer versin diye yapan, doğruluğu dillerde dolaşmak şartıyla, doğru olan adamdan pek fazla hayır gelmez*”. Fakat yaptığımız her iyi şey, insan olma kimliğimizin bir yansıması olmalıdır. Her zaman her şart altında iyi olanı yapmaktan vazgeçmemek gerek, eğer yaptığımız şeyler reklâma yönelikse, reklâm olanağı bulunmadığında yapılmayacağı açıktır. Bu şartlarda da tutarlı bir kişilikten söz etmek mümkün olmaz.

Sorumluluk ve disiplin insanlara kavratılması gereken iki olgudur. Bu, Proletarya Partisi içinde yer alanlar için çok daha fazla önemlidir. Sorumluluk, Proletarya Partisi'nin yaşamı için olmazsa olmaz kuraldır. Disiplin ve sorumluluk günlük yaşamımızın bir parçası olmalıdır ve onlarla bütünleşmeliyiz. Daha doğrusu yaşam biçimimiz olmalıdır. Bazen uyup, bazen uymama, istikrarsızlık sınıf mücadelesine zarar verir. Attığımız her adımın, koyduğumuz her tavrın, sarf ettiğimiz her cümlelerin sorumluluğunun bilincinde olmalıyız. Kişi sorumsuzluk noktasına geldiği an bataklığa batmış demektir. Kendi batmakla kalmaz, ilişkide olduğu herkesi de aynı bataklığa çekmeye çalışır.

Sorumluluk; yaşananları, yüreğinde, benliğinde, bilincinde hissetmektir. Üstüne düşeni yerine getirmediği zaman müthiş rahatsız olma ve kendisiyle hesaplaşma ve kendisini aşma demektir. Sorumluluk duygusu bencilliğe, bireyciliğe karşı açılmış bir bayrak demektir. Ve sağlıklı oturmuş bir kişiliğin temel taşıdır. Sorumluluk, belli bir politik bakış açısı ile bir anlam kazanır. B. Brecht, bir anısında şöyle demektedir; “*Politik bakış açısının insan yaşamının her anına, her hücrelerine böylesine yön vereceğini bilmiyordum. Oysa bahçede çiçekleri sularken bile, bu bakış açısının izlerini görmek mümkündür. Bu görkemli ağaçtan, en cılız olana kadar hepsine karşı sorumluluk duymak, hepsinin gelişip serpilmesini istemek, hepsinden de şu ya da bu şekilde yararlanmak umdunu taşımak ve hepsine itina ile bakmak, işte yaptığım buydu.*”

Sorumluluk ancak onun gerekliliğine inandığımız an, günlük ve tüm yaşantımızda bir anlam taşır. Devrime karşı sorumluluk; ona inanmak ve ona katılmakla yerine getirilir. Proletarya Partisi'ne karşı sorumluluk; O'nun çizgisine inanmak ve yaşama geçirmekle mümkündür. Sorumsuzluk kanserli bir hücre gibidir. Bir kere yaygınlaşırsa hiçbir yerde, hiçbir şeyde başarıya ulaşamayacağı açıktır. Proletarya Partisi, safalarında olanların göstereceği en ufak sorumsuzluğun üzerinde ciddi durulmalıdır. Bunu basite almak da sorumsuzluktur. Yetersizlik ya da deneyimsizlikten dolayı meydana gelen olumsuzluklarla -bu süreç içinde aşılabilir- sorumsuzluk ya da duyarsızlıktan dolayı meydana gelen olumsuzlukları birbirine karıştırmamak gerekir. Bunlar ayrı şeylerdir. Ve tedavileri için de yöntem farklı olmalıdır. Yapılanlar basit konulardaki sorumsuzluklar da olsa dikkate alınmalıdır. Ve ne kadar derine nüfuz ettiği açığa çıkarılmalıdır. Özellikle Proletarya Partisi'nin ve halkın çıkarlarını gözetmeyen, onları koruyup kollamayan bir anlayışta olan bir kişinin tüm benliği ile mücadeleye katılmayacağı açıktır. Fakat, bu çıkarları kendi namusumuz, kendi onurumuz olarak kollayıp gözetmeliyiz. Davayı savunmak, emanet taşır gibi olmamalıdır. Düşmana kaptırılan tek bir silah, görünürde tek bir silah olsa da özünde tek bir silah değil, o konudaki sorumsuzluğumuzun bir yansıması olabilmektedir. Maddi zararı tek bir silah olsa da, duyarsızlıktan dolayı yaşanacak olumsuzlukların boyutu çok daha vahim olacaktır. Sorunun özü, kaybın büyüğü ya da küçüğü değil -büyük kayıpların etkisi büyük olsa da- sorunun özü nüve halinde olsa da bu anlayışın varlığıdır. Bu anlayış, öylesine bir illet ki, öylesine bir ayırık otu ki, bünyeye bir girdiği zaman kısa bir sürede kişinin kendisinin bile yeterince farkına varmadığı bir hızla sarmaşık gibi sarar tüm bedeni. O küçük konulardaki sorumsuzluk, kendini büyük konulardaki sorumsuzluğa götürür. Sorumsuzluk bencilliğin, bireyciliğin anasıdır. Güzel, doğru, iyi olan ne varsa her şeyin ölümü demektir. Sorumsuz olan ne yaratıcı, ne coşkulu ne

sevecen bir yüreğe sahip olur, ne de kolektivizm ruhunu benimser. Sorumsuz insanlar, kısa sürede toplumun tepki duyduğu, gittikçe nefret ettiği insanlar durumuna gelirler.

Peki sorumluluk bilinci nasıl gelişir? Buna cevap arayalım. Sorumluluk bilinci bireyin kendisinde saklıdır. Kendi kurtuluşunun ancak tüm ezilen sınıfların ve sonuçta bütün bir insanlığın kurtuluşuyla mümkün olabileceğini görmek, devrimin tarihsel ve bilimsel bir zorunluluk olduğunu kavramak, bununla birlikte devrime olan inancını güçlendirmek, duruşunu sağlamlaştırmak ve değiştirmenin göreviyle donanmak, işte kilit nokta burasıdır. Bireyin topluma karşı sorumluluk misyonunu kavraması buradan geçer. Misyonumuzu yaşamın dışında, başka yerlerde, yükseklerde aramaya gerek yok; misyonumuz devrimciliktir, devrim için her bedeli göze almak, kendini devrime adamaktır.

Devrimci sorumluluk yaşamda devrimci ilke, kural ve anlayışlara uyararak, bunları uygulayarak yerine getirilir. Nedir bu ilke ve kurallar? Başta bu halkın içinden geldiğini ve devrimi onlarla birlikte gerçekleştireceğini hatırdan çıkarmadan onlara karşı sorumluluk hissetmek, onların acılarını ve mutluluklarını paylaşmak ve en önemlisi onlara güvenmektir. Bu bilince sahip bir devrimci, yaşamını devrime adar; emeğini, bilincini ve zamanını bu yöne verir. Zamanını gereksiz işlerle geçiren, görevlerine önemle yaklaşmayan, devrimci olduğu, dönem-dönem aklına gelen, emeğin değerini yeterince bilince çıkarmamış, zorluklarla karşılaştığında geri adım atan, yeni görevler almaktan kaçan ve hedeflerinde net olmayan bir duruş özünde devrimci değildir. Olsa olsa biçimseldir ve uzun ömürlü olamaz.

Sorumluluk duygusunun ne kadar önemli olduğunu egemenler de bilmektedir. Bu nedenle, dört bir yandan kendi yoz burjuva-feodal anlayışlarıyla toplumu şekillendirmeye çalışırlar. Sorumluluklarının bilincinde olan, hak ve ödevlerini bilen her birey bu kokuşmuş, köhneleşmiş düzenin temeline sıkılan bir kurşun görevini görmektedir. Hiçbir

silah, hiçbir teknoloji; bilinçli, onurlu ve sorumluluk duygularıyla yüklü insandan daha güçlü değildir. Onlar korkak, sorumsuz, bencil insan tipleri yaratmaya çalışırlar. Suskun bir toplum, düzenlerinin ve çıkarlarının devamı için mutlak bir zorunluluktur. Böyle bir toplum yaratılması için burjuvazi her türlü yöntemi mübah sayar. Buna karşı yürüttüğümüz mücadelede bir avantajımız var ki, o da geniş halk yığınlarının yoğun bir sömürü altında olması, içten içe düzene kin duygusudur. İşte, bu halk doğru bir politika ile hedefe doğru yönlendirilirse, düzene karşı her yönden muhalif olmanın yolları açılır. Bu nedenle geri bıraktırmış ülkelerdeki sosyal patlamalar, emperyalistleri ve onların uşaklarını tedirgin etmektedir.

Kitle eğitiminde ilk halka hak ve görevlerinin bilincinde olan insanlar yetiştirmek olmalıdır. Bunun bilincinde olmamak kişiyi korkak, çekingen, suskun vekaderci yapar. Her şeyi gözünde büyütür. Her tavır diyetin çok ağır olacağı paniğine kapılır ve atılcı yönü yok olur. Bu durum, kişiyi gittikçe silikleştirir ve bir köle gibi yaşamaya mahkum eder. Haluk Gerger, korku konusunda şunları söylüyor: “Korku günümüzde bireylerin ev toplumların davranışlarını biçimlendiren, hatta bazen belirleyen genel etmenlerden başlıcası olarak ortaya çıkmaktadır. Gölgesinden korkan insan tipi yaratılmaya çalışılmaktadır. Unutmamak gerekir ki, hırsızlık, adaletsizlik, sömürü ve baskı ancak korku üzerine inşa edilmekte, eşitsizlik ancak korkuya dayanarak egemenliğini sürdürmektedir. İşin acı yanı korku meşrulaştırılmakta, korku insani duygudur diyerek, korku yüceltilmektedir. Korkuyu her durumda kullanılmak üzere bahsedilmiş bir kaçış yolu, bencilliğin bir halkası olarak kabul etmek mümkün mü? Cesaret korku duygusundan uzak olmak değil, aksine ona yenilmeden korku ile birlikte yaşamayı göze alabilmek değil midir? Korku sadece bir tepkisizlik ve boyun eğmeyi yaratan bu haliyle statik bir duygu olarak kabul edilmemelidir. Aksine salınmış olan yüreklerde ivme kazanır. Artık boyun eğiş, suskunluk hatta kabulleniş

yetmez. Korku kurbanın sadakatini her seferinde eylemli olarak ister. Sonuç ki -kurban üzerinde nihai zaferdir- insani değerlerin yitirilmesi ve tam bir ahlaki çöküntüdür. Sonuçta bu bazen ihanet, yalan vb. görünümde de olabilir. Bazen açık belirtileri için kanserde olduğu gibi yılların geçmesi gerekir. Bazen de sonuçların ne zaman ortaya çıkacağı bilinmez. Sinsi bir yılan gibi çöreklenip kalır. Ama ahlaki çöküntü kesindir, kaçınılmazdır. Kanserli hücrenin sağlıklı hücreleri yenmesi gibi, insani bir duygu olan bu korku da giderek duyguların en insanilerini köreltir. Haksızlığa karşı çıkma, direnme, vefa, sevgi, özveri, dürüstlük, coşku ve onur gibi tüm güzel duyguları yok eder.”

İnsanın bazı durumlarda korktuğu şeyler elbet olabilir. Ama önemli olan korkuya teslim olmamaktır ve asıl olan korkunun kendisini yenmektir. Aslında toplumsal muhalefetin yoğun olduğu ya da iç savaşın sürdüğü toplumlarda, insanların özellikle devlet terörüne karşı korkuyu önemli ölçüde yendiklerini gözlemek mümkündür. İnsanlar o kadar çok acı çekiyorlar ki, artık kendilerini ateşe atmaktan başka çıkar yol göremiyorlar ve işte bu noktada korkuyu yenmiş oluyorlar. Birlikte direnmenin yarattığı cesaret, süreç içinde tek tek kişilerin daha da dirençli olmalarını beraberinde getiriyor. Haklı olduğuna inanmak ve bilinçli olmak korkuyu yenmenin temel kıstaslarından biridir.

Disiplin

Disiplin anlayışına gelince: savunulan ya da savunulması gereken; katı emir-komuta zinciri dahilinde kör bir disiplin değildir. Disiplin ancak gerekliliğin, yararlılığın, zorunluluğun sınıfsal önemi anlaşılması halinde bir anlam ifade eder. Disiplin yaşamın canlı pratiği içinden çıkan, sınıf savaşımının ihtiyaçlarına yanıt olan ilkelerin, kuralların ve doğru anlayışların pratiğe geçirilmesinde uyulması gereken kurallardır ve bu kurallara uyulmasıdır.

Kuralsızlık yaşamda anarşi doğurur. Sorumlulukla bir şeyleri yaparken, kuralsızlıkla bir yerleri yıkma durumuna düşeriz. Sorumlulukta, önemli olan hak ve görevlerin bilincinde olmak, onunla bütünleşmek ve onu yaşama geçirmek ise, disiplinde esas olan ise gönüllülüktür. Yaşamın katı/mutlak değil, ama belli kuralları olmalıdır. Bilmeliyiz ki; bizim özgürlüğümüz başkalarının da özgürlüğünü düşünmekle bir anlam kazanır. Yaşamı disipline etmenin, kişinin kendini yetkinleştirmesinde ve emeğinin daha verimli hale gelmesinde sonsuz yararı vardır. Disiplinli bir yaşam, insana güvenlik duygusu verir, ruhunun ve bedeninin fazla yıpranmasına engel olur. Sorumluluklarımızı ancak planlı, programlı, disiplinli -esnekliği içinde taşımak koşuluyla- bir yaşamda yerine getirebiliriz. Alabora olmuş bir yaşamda üretken olamayacağımız açıktır.

Buraya kadar toplumsal yaşamdaki genel disiplinden söz ettik. Bu, devrimci ve komünist örgütlenmelerdeki disiplinle bir ve aynı değildir. Disiplin, devrimci ve komünist örgütlenmelerin en temel ilkelelerinden biridir. Demokrasi yanını da beraberinde taşımak koşuluyla, buradaki disiplin esasta gönüllülüğe dayanmaktadır. Kişi uyduğu ve uyguladığı şeylerin doğruluğu konusunda ikna olmalıdır. Onun gerekliliğine inanmalıdır. Manevi otoritesine saygı duymalıdır. Zaten, kişi toplumu değiştirmenin örgütlü mücadeleyle mümkün olacağını kavrayarak, örgütün programı ve amaçlarını benimseyerek ve de bu süreci yaşayarak örgütlülüğe girer. Örgütün doğruluğuna inandığı siyasi programını merkezîyetçiliğin bilincinde olarak yaşama geçirir. Manevi otorite, bilinçli bir katılım sonucu sağlanan irade birliği, Proletarya Partisi'nin, devrimi gerçekleştirecek öncü örgütü olduğunun kabulüdür. Buna duyulan güvendir. En zor ve en kötü dönemlerde bile bu olan inancın sarsılmamasıdır.

Özcesi devrimci mücadele sürdüren bir partide çelik bir disiplinin olması zorunludur. Komünist Parti'nin disiplini ne körü körüne

uyulan ve formalite icabı yerine getirilen ne de metazori dayatmalarla uygulanan disiplindir. Tam tersine gönüllü ve bilinçli olarak kabul edilen bir disiplindir. Temel olan ilkeler ve kurallar parti tarafından belirlenir. Herkes bunun ideolojik ve politik yanını kavradığı oranda yaşamıyla bütünleştirir ve buna uyar. Disiplinin devrim, parti ve yürütmekte olduğumuz mücadele içerisindeki önemi kavrandığı oranda, o artık zoraki uyulan kurallar silsilesi olmaktan çıkar ve bir yaşam tarzı haline gelir.

Burada ikna olmak, ilgili konu nezdinde bir mutlaklık şeklinde algılanmamalıdır. Bu mekaniklik, sonuçta “ben ikna olduğuma uyar, ikna olmadığımı uymam” derecesine iner ki, bu da anarşiyi beraberinde getirir. Zira doğru tek de olsa, sınıflı bir toplum ya da yaşamın çok yönlülüğü göz önüne alınırsa, herkesin aynı şeyi düşünmesi ya da aynı şeyleri benimsemesi, yaşamın gerçekliğine terstir. Burada vurgulanmak istenen, kişi o düşünceyi o haliyle yanlış bulsa da disiplin gereği uymalı, fakat o yanlışın değişmesi için çaba harcamalıdır. Bugün azınlığın benimsediği bir düşünce süreci içinde çoğunluğun benimseyeceği bir anlayış durumuna gelebilir.

Kör disiplin, kişiyi emir-komuta zinciri içine sokar. Kişinin eleştirici, ilerletici ve yaratıcı özelliğini köreltir. Sonuçta sürü-çoban ilişkisine dönüşür. Disiplini körce kavrayanlar için Mao Zedung yoldaş şöyle demektedir: “Çözümleyici zekâdan yoksun kimseler, dar ve kısır, kesinkes onaylayıcı, kesinkes olumsuz sonuçlar çıkarmayı yeğ tutarlar.” (Mao Zedung. C. III)

Çoğunluğun aldığı kararlara uyma, azınlığın haklarına saygı gösterme, onun gelişip güçlenmesine anti-demokratik şekilde engel olma, mücadeleyi ideolojik-siyasi arenada verme; işte içselleştirilmesi gereken budur.

Disiplin ancak demokrasi ile bir anlam taşır. Demokrasinin olmadığı yerde disiplin kör, katı ve gerileticidir. Başka bir deyimle disiplin;

demokrasi ile merkezîyetçiliğin diyalektik birliğidir. Disiplinden uzak bir demokratiklik laçkalık ve anarşizm demektir. Disiplinin örgütsel yaşamdaki karşılığı Marksist-Leninist-Maoist literatürde demokratik-merkezîyetçilik olarak tanımlanır. Bir komünist partisi sınıf mücadelesine önderlik edebilmek için demokratik-merkezîyetçilik ilkesine sıkı sıkıya sarılmalı ve onu mücadelesinde rehber edinmelidir. Yine bu da mekanik bir şekilde kavranmamalı, yaşanan koşullara göre kimi zaman demokrasi, kimi zaman merkezi yanın ağır basabileceği kabul edilmelidir.

Disipline yaklaşımımız, sınıf mücadelesinin büyütülmesi temelinde olmalıdır. Devrimimiz silahlı karşı devrimle silahlı savaşım içindedir ve bu devrime kadar da böyle sürecektir. Ancak, savaşın kurallarını yerine getiren bir parti veya ordu savaşı kazanabilir. Kim ki bu kuralları yerine getirmeyen ve yaşamın gerçekliği karşısında kendi öznel niyetiyle hareket ederse, niyeti ne olursa olsun mücadelede uzun süreli var olamaz. Mücadele içinde var olsa bile mücadeleye zarar verir. Çünkü savaş, niyetler dışında varolan bir gerçekliktir. Birey, örgüt tarafından belirlenen disiplinin özünü kavramak zorundadır. Özü kavranmayan, sadece biçimsel olarak uygulanacak bir disiplin problemlere gebe olan bir disiplin anlayışıdır.

Saflarımızda küçük burjuva kökenli yoldaşların fazla olması, beraberinde getirdikleri alışkanlıkların kısa zamanda aşılmasından kaynaklı disiplin noktasında bazı eksiklikler yaşanmaktadır. Saflarımızda yaşanan disiplinsizlikler çok kaba bir biçimde “ben bunu yapmıyorum” diye yansımamaktadır. Çünkü saflara katılan her yoldaş mücadeleye gönüllü katıldığı gibi Proletarya Partisi’nin disiplini de gönüllü olarak kabul etmektedir. Böylesi kaba yansıyan disiplinsizlikler bireyin saflara niçin katıldığını da sorgulatacaktır. Disiplinsizlik en çok da kuralları gevşeten, boşluklardan yararlanan, “ben böyle düşün-

müştüm”, “kafama yatmıyordu zaten” vb. yaklaşımlarla ortaya çıkmaktadır. Bizlerin yerine getirmedığı her doğru anlayış, kural ve ilke, burjuvazinin yararına bir durumdur. Yine yaşadığımız disiplinsizliklerin sonuçlarına bakarsak, sonuçları, bizlere ve yoldaşlarımızın yaşamlarına mal olmuştur.

Kolektivizm

Eğitim ve öğretimde hedeflenen sorumluluk duygusu ve disiplin anlayışının yerleşmesi yanında yer alan diğer bir önemli olgu da, kolektivizm ruhunun yerleşmesidir. Sorumluluk, disiplin ve kolektivizm üçlü sacayağı gibi birbirini tamamlayan olgulardır. Birinin eksik olması, sağlıklı bir toplumsal yapının oluşmasında engel teşkil eder.

Alain Peyrefitte, “Çin Uyanınca” adlı eserinde şöyle demektedir: *“Kolektif, duygu gelişmesinin yarısı demektir. Çünkü tutku olmaksızın gelişme yürümez. Yüz milyonlarca insana, meydana getirdikleri grubun kendi kendine hakim olduğu fikrini kazandırmak demek, onlara güçlerinin bilincini, onu artırma isteğini, ondan yararlanma olanağını vermek demektir.”* Kolektif ruh, kapitalist düzene karşı indirilmiş en büyük darbelerdir. Kapitalizmin yerleştirmeye çalıştığı bencillik ve bireycilik anlayışıdır. Kapitalizm, eski feodal toplum anlayışı olan sülale, akraba ya da aileyi koruma anlayışını bile bir kenara itmiştir. Öyle bir ortam yaratmıştır ki, kişi kendi bencil çıkarları için rahatlıkla en yakınlarını bile karşısına almaktadır. Her türlü değer yargıları paranın ve maddi çıkarların karşısında tuzla buz olmakta ve insan insanın kurdu durumuna gelmektedir.

Kapitalist eğitim; kolektif ruh yerine; “aklını kullan, köşeyi dön”, “gemisini yürüten kaptan” sloganlarıyla bencilliği ve bireyselliği körüklemektedir. Hileyi, kurnazlığı, ahlaksızlığı kutsatmakta “şanslı insan” ve “şanssız insan” diyerek sömürüyü meşrulaştırmaktadır.

Kolektif ruhla donatılmış bir insan, kendi mutluluğunu başkalarının mutluluğu ile birlikte arar, bu noktada sorumsuz davranmaz. Yaşadığı çağı özümlemeler, soru sorar, sorun çözer, eleştirir, hatalarını gördüğünde özeleştiri yapar, araştırır, çözüm yolları üretir. Özgürlüğü ve düşünmeyi sever. İnsanlığın emrinde bir erdir.

Kolektivizm ruhunun bir yansıması olan kolektif çaba, zorunlulukları özgürlüğe dönüştürür, onu halkın hizmetine sunar. Bu anlayış en güzel ifadesini “bir elin nesi var, iki elin sesi var” özdeyişinde bulur. Buradan yola çıkarak diyoruz ki; kolektif ruhun yaratılması ve yaşama geçirilmesi için örgütlülüğe, bir takım kuruluş ve kurumlara ihtiyaç vardır. Bu anlayış yavaş yavaş toplumun her hücresine yerleşince, “herkesten yeteneğine, herkese emeğine göre” şiarından vazgeçip, “herkesten yeteneğine, herkese ihtiyacına göre” şiarına geçilecektir. Yani devletin yavaş yavaş sönüp, yerini komünist toplum almaya kadar, bu kurum ve kuruluşlara ihtiyaç duyulacaktır.

Bireyin rolü ve önemi

Bizler toplumu değiştirme adına yola çıktık ve her çabamız bu amaca hizmet etmelidir. Bu bizi şu yanıla götürmemelidir. “Madem ki her şeye toplumsallık açısından bakmalıyız, o zaman bireyin ne önemi var?” Bu yanlıştır. Unutmamalıyız ki, toplumu meydana getirenler tek tek bireylerdir. Nasıl ki, ağaçları görüp ormanı görmemek yanılsa, ormanı görüp de onun ağaçlardan meydana geldiğini kavramamak da o kadar yanlıştır. Bize düşen görev, toplum ve bireyi diyalektik bir bütünlük içinde kavramaktır. Bireyin tek başına kutsallığını savunmak ya da toplumsallık adına tek merkezden yönetilen robotlaşmış bireylerin -faşizmin yaratmaya çalıştığı toplum gibi- varlığını savunmak da yanlıştır. Zaten burjuvazinin değer yargılarına saldırırken, demagojisini yaptığı konulardan biri de budur. Onlar, “komünizm ay-

ni düşünen, aynı davranan, aynı şeyleri seven robotlaşmış insan yaratma çabasıdır” demektirler. Kısacası biz toplumsallaşmış bireylerden yanayız.

Çünkü bireyin gücü diğer bireylerin gücüyle birleşince kahredici olur, devrimi olanaklı kılar. Bu işin bir yanı; diğer yanı ise başka bireylerin gücüyle bütünleşemediğimiz koşullarda -ki bu geçici süreçler olur- çaresiz olmamalı, yıkıntı haline gelmemeliyiz. İşte bu anlamda birey olarak bir kimliğin olması şarttır. Bu da ancak yine mücadele içinde ve zamanla kazanılır.

“Her bireyi ayrı ayrı ele aldığımızda güçlüklerini, kuşkularını, insan sıcaklığını göz önüne getirdiğimizde belki son derece önemsizdir, ama büyük insan kültürü içinde müthiş önemlidir.” (Makarenko, Age)

Burjuva idealistleri toplumun kaderini bireylerin, “kahramanlar”ın çizdiğini söyleyerek, soruna bilimsel yaklaşımın önüne engel teşkil ederler. Ve onu düzenden soyutlayarak günahları ya da sevapları bazı kişilerin omuzlarına yükleyerek kendi yoz ve yağmacı yüzlerini gizlemeye çalışırlar. Bu elbette yanlıştır. Çünkü toplumsal ilişkilerde belirleyici olan üretim ilişkileridir. Fakat bu, toplumun gelişim ve değişiminde tek tek bireylerin önemli etkileri olduğunu yadsımamalıdır.

“Bazen bireyler, kişiliklerinin özellikleri sayesinde toplumun kaderini etkileyebilmektedirler. Bazen bu etki oldukça güçlü olabilmektedir. Ancak bu etkinin oluşum olasılığı ve yaygınlığı toplumun örgütlenme biçimi tarafından, tüm güçlerin ilişkileri tarafından belirlenir.”

“Etkili bireylerin akıl ve yeteneklerinin özgün nitelikleri sayesinde olayların akışını önemli ölçüde etkileyebilmesi için iki koşul gereklidir; Birincisi; yeteneği, onun dönemin toplumsal gelişmelerine herkesten daha çok uyum sağlar hale getirmeli. İkincisi; varolan toplum düzeni bu belirli zaman için gereksinim duyulan ve yararlı yeteneğe sahip kişilerin yolunu kesinlikle kapamamalıdır. Her yetenekteki kişi, toplumsal ilişkilerin bir ürünüdür.”

“Büyük adam, özel ve genel koşulların sonucu ortaya çıkan zamanın toplumsal gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayacak niteliklere sahip olduğu için büyüktür. Bu adam bir öncüdür, çünkü herkesten çok ilerisini görür. Ve istediklerini herkesten çok daha güçlü ister. Ve yalnızca ‘öncülerin’ yalnızca ‘büyük’ adamların değil, gören gözü, işiten kulağı ve yanındaki insanları seven yüreği olan herkesin önünde engin bir eylem alanı vardır. Arkadaşları için yaşamını veren herkes töresel bakımdan büyüktür.” (Plehanov, Tarihte Bireyin Rolü)

Açıklık ve samimiyet

Emperyalistler ve egemenler, mevcut sistemlerini salt zor yoluyla ayakta tutamazlar. Uyguladıkları militarist zor, ayakta durmalarının teminatlarından birini ve önemli birini oluştururken; diğer bir önemli ve belirleyici yan da ideolojik saldırıları ve ideolojik aygıtlarıdır. Militarist zor aygıtlarının yanısıra kitleleri ve daha özeldede toplumu oluşturan bireylerin beyin ve yüreklerine ya da yaşamlarının her anına hükmetme mücadelesini de vermektedir. Kitlelerin yürek ve beyinleri bir kez kazanılıp, bağlılıkları teminat altına alındığında bu bağlılığın kolay kolay yıkılmayacağını egemenler de çok iyi bilmektedir. İşte bu yüzden tüm teknolojik gelişmeleri de arkasına alarak bu kapsamlı saldırılarına devam ediyorlar.

Bireylerin dünyasına hükmetme ve bu dünyanın boşluklarını mevcut sistemin dışlileriyle doldurma çabası ise bugün kitleler üzerinde yankısını bulmuyor değil. Sistemin yozlaştırma politikalarının kitleleri hedef olarak yaptığı tüm manevraların yankısını yaşamın her alanında görmek mümkün. “Ben” duygusuyla bilinçleri doldurulmaya çalışılan birey yüzyıllardır verilen daha birçok gerici düşünce ve kültürle büyük bir kuşatılmışlık içinde tutulmaya ve bu kuşatılmışlığın içinde kendi yaşamına hapsedilmeye çalışılıyor.

Bu çevrelenmişlik ve kuşatılmışlık içinde toplumsal sistemi yıkmaya ve alternatifini yaratma mücadelesine katılanlar yani bizler için özellikle de bu ideolojik bombardımanın yarattığı derin etki ve tahribatla kendimizi ve toplumsal sistemi yenileme mücadelesi içinde yeniyi özellikle de kendimizde var edebilmek; ne sanıldığı kadar kolay ne de abartıldığı kadar aşılamayacak, imkansızdır. Gerçekliğimizi geleceğimizle çarpıştırarak ve her çarpışmada aradaki uçurumu kapatma enerjisi ve çabasını bir kat daha arttırmalıyız. Ve en önemlisi de geleceği bir düş olmaktan çıkararak kendimizde; yani beynimizde ve yüreğimizde, kişiliğimizde somutlama cesareti ve cüretini gösterebilmeliyiz.

Mevcut toplumun bir parçasıysak ve en genel ifadesi ile sistemin tüm hastalıklarını içimizde taşıyarak devrim yürüyüşüne ve örgütlülüğe katılıyorsak o zaman önce kendimizi tanıyacağız. Kendimizi tüm yanlarımızla, bizi var eden zemin ile tanıyacağız. Kendimizi toplumdan ve toplumun hastalıklarından soyutlayarak değil tam tersine bu hastalıklardan fazlasıyla nasiplendiğimiz gerçekliğini bilerek değiştireceğiz. Değişim dönüşüm diyalektiğini doğru kavramak dediğimiz şey mevcut gerçekliği doğru kavramak ve müdahale etmekse o zaman gerçekliği inkar etmeksizin yani kendimizi tüm çıplaklığıyla ortaya koymaktır temel mesele. Kimi zaman şöylesi yanılığın düşüncelere kapıldığımız olur; “Şunu anlatmasam da olur.” Küçük anlatılmamışlıkların büyüyerek yarattığı büyük yıkımlar söz konusudur oysa. Zamanla biriken anlatılmamışlıkların yarattığı basınçla yaşanan derin patlamalar, çoğu zaman kendimize yakıştıramadığımız duygu ve düşüncelerimizi bu yakıştırmama anlayışıyla paylaşmamaktan kaynaklanır. Ancak biz kendimize yakıştırmamaya devam edelim, tüm bunları yaşayarak örgütlülük içinde kalmaya ve bu mücadelede kendimizi var etmeye çalışıyoruz. İnkâr etmeye çalıştığımız gerçekliğimiz yaşamın her anında döne döne yüzümüze vuruyor kendisini. Bu çelişki, olması ge-

reken ile olan arasındaki uçurumu kapatmayı bir kenara bırakalım uçurumu daha da büyütür. Toplumun onca çürümüşlüğünden söz edip kendimizi mükemmel insanlar olarak koyma trajedisi kendimizi var etmenin, gerçekliğimize gözümüzü kapatmanın en basit yoludur. Toplumun bilinçli kesimlerini oluşturmanın verdiği bu ayrıcalık kimi zaman uzun soluklu bu yolu adımlamada soluğumuzu kesen nedenlerden biri olmuştur. Sistemin bir sonucu olarak şekillenen abartı ve yalanın bizlerde de var olabileceğini inkar etmek gerçekliğimize göz kapatmaktan başka bir şey değil. Bu abartı ve yalanlar yine kötü ya da art niyetlerimizin sonucu değildir.

Ama bizi sistemle sıkı sıkıya bağlı tutan temel zaafardan biri olma niteliğine bürünebiliyor. Kendi gerçekliğimize körlüğümüzün ve kendimizi olduğumuzdan farklı yansıtmaya mantığı ve düşüncesinin neden olduğu bu önemli sorunlar, müdahaleyi bekleyen önemli zaafamızdan sadece birkaçıdır.

Hatalarından ürken, duygu ve düşünce dünyasını bastırıp gizleyen bir militanın somut meselelere dair canlı ideolojik ve politik tartışmalara tahammülü olamaz. Çünkü hatalarından ürken, duygu ve düşünce dünyasını gizleyen militanın ideolojik ve politik tartışmadan anladığı, ajitasyon çekmek, insanların duygularına ve manevi dünyalarına seslenmektir. Bu yüzden de fikir mücadelesini değil fizik mücadelesini tercih eder. Çünkü düşünce dünyası zayıftır. Zayıf olduğu için gizlemektedir. Düşünce dünyası zayıf olan militanın beylik laflara sığınmak dışında tercihi yoktur.

Bunca yetmezlik ve zaaf nasıl aşılacak ve nasıl üstesinden gelinecek?

Sınıf mücadelesinin nesnel yasaları yaşamın tüm ayrıntılarında, attığımız her adımda kendini gösteriyor. Şu temel bir sorudur neden ve niçin varız? Neden örgütlü yaşam tercihi? Örgütlülük içinde bizi

tutan ne? gibi daha birçok soru sorabiliriz. Bunlara yanıtımızın netleşmesi ise varlık zeminimizi doğru algılamak ve kavramakla alakalıdır. Diğer bir yan ise kendimizi ve bilincimizi berraklaştırmaktır. Sistemden kopuşumuzu her pratikte kendini gösteren gerçekliğimize yönelerek ve bu gerçekliği sürekli tanımlayarak yapacağız. Devrim mücadelesinde değiştirilmeye muhtaç kitleler anlayışı ve yaklaşımıyla değil değiştirirken sürekli değişmek diyalektiğini kendimize rehber alarak sağlam adımlarla yürüyeceğiz. Şu gerçekliği yüreğimizin derinlerine kadar işlemek durumundayız; Örgütlü yaşam ve örgütlülüğe açıklık bu değişimi sağlayacak temel dinamiklerden biri ve esası niteliğindedir. Örgütle bütünleştikçe, bu zaaflarımızın üstesinden gelmek çok daha rahat olacaktır. Bu kuşanmışlık ise ancak yine sınıf mücadelesi içerisinde kendimizi nerede nasıl konumlandığımızla ilintilidir. Milyonların yaşadığı büyük acıyı yüreklerde ve bilinçte hissetme sorunudur yani. Ve diğer bir anlamıyla haklılığımıza ve meşruluğumuza duyduğumuz sonsuz güvendir. Bu güven sınıf mücadelesinde kendimizi nasıl konumlandıracağımızın da temellerinden biridir. Egemen kültür ve değer yargılarının şekillendirmesiyle aykırı ya da ayıp gördüğümüz düşünceler listesine çoğu zaman yaşadıklarımızı koyarız. Listesi büyütelebilecek bu düşünceleri açmayarak ve paylaşmayarak biriktirme hakkını kendimizde görebiliriz. “Gizli ve korunması gereken” özel yaşamımız ve duygularımız yine yıllarca içinde yaşadığımız kültürün safarımızda yansımalarının farklı bir görünümüdür. Kimi zaman günlük yaşam içinde bizleri rahatsız eden yaklaşımları eleştirmeyerek ya da bunları sorunların muhatabıyla konuşmayarak kendi içimizde biriktirmek, açmamak hangi kaygımızdan diye sormalıyız kendimize. “Ayıpladığımız” ancak diğer taraftan da yaşadığımız duygular ve pratikler kendini gösteriyor. Kimi zaman yanlış olduğunu bile bile yaşadığımız pratiklerin kendi içimizde açıklamasını ve muhasebesini nasıl yapıyo-

rumuz? Bırakalım örgüte açık ve samimi olmayı, bilmeliyiz ki biz önce kendimizi kandırıyoruz. Yani kendimize açık, samimi ve dürüst yaklaşmıyoruz. Ki kendimize duyduğumuz açıklık ve samimiyet örgütlülüğe göstereceğimiz açıklık ve samimiyetin de göstergesidir. Kendimize açık olmayı başaramadığımız sürece karşımızdakilere açık olmaya çalışmak boşa kürek sallamak gibi bir durumdur. Samimiyeti ve dürüstlüğü önce kendi içimizde sağlayacağız ki yoldaşlarımıza ve örgüte de açık olabilelim.

Samimiyetimizi ise yukarıda vurguladığımız bu gerçeklerden soyutlayarak ele alamayız. Sınıf mücadelesi pratiğinde attığımız her adımda kendini gösteren samimiyetimizi, ideolojik duruşumuzdan kopararak ele alamayız. Samimiyetimizi ya da samimiyetsizliğimizi belirleyen olgu sınıf mücadelesi karşısındaki duruşumuzdur. Bu da beraberinde örgütlülüğe karşı samimi olup olmama durumunu belirlemektedir. Yüreğinde sınıf mücadelesini gerçek ve ciddi anlamda hissedip yaşayamayanların örgütlülük karşısında açık ve samimi olmasını beklemek doğru ve gerçekçi bir beklenti olmayacaktır. Kendimizle hesaplaşmamızın ana yönünü sürekli geleceğe bakarak, tayin etmek zorundayız. Ancak dünü ve bugünü inkar ederek değil. Aksine bu gerçekliğin üstüne basarak geleceği bugünden yaşamaya çalışma mücadelesi vereceğiz ve Engels’in de dediği gibi şunu hiç unutmayacağız; “Herşeyin başı dürüstlüktür.”

Hata yapmaktan korkmamalıyız. Hatalarımız, yetmezliklerimiz, diyalektik gelişme yasasının mutlaklığını kavramayan yoldaşlarımız ve devrimci dostlarımız tarafından ve hatta sınıf düşmanlarımız tarafından bize karşı koz olarak kullanılacak diye hatalarımızı gizlememiz, onları yok saymaya çalışmamız bize yarar değil, aksine daha çok zarar getirir. Hatalar ve yanlışlar doğrunun yapı taşlarıdır. Stalin yoldaşın “ancak ölümler hata yapmaz” sözünü hatırimızda tutalım. Duygu ve dü-

şünce dünyamızı paylaştıkça özgürleşeceğimizi, kendimizi özgürleş-tirmeksizin hiçbir şeyi özgürleştiremeyeceğimizi asla unutmamalıyız. Düşüncelerimizi ve duygularımızı paylaşmak yetmez, onları başka dü-şüncelerle çatıştırmalıyız ki yarınların insanı olabilelim. Duygu ve dü-şünce dünyamızı bugünün değer yargılarından, genel geçer düşünüş ve yaşayış tarzlarından kopartmak zorundayız. Düşüncelerini ve duy-gularını etrafındakilerle kaygısızca paylaşabilenler, gerçek anlamda özgür yarınların toplumunun bireyleridirler. Mevcut düşünüş ve ya-şayış tarzından tabi ki etkilenecek, mevcut toplumun değer yargıla-rından tabi ki izler taşıyacak ve tabi ki bu toplumla benzeşen yanları-mız olacak. Olmayacağını savunmak, diyalektik gelişim yasasına ve materyalist tarih anlayışına, yani Marksizm-Leninizm-Maoizm bilimine aykırıdır. Söz konusu ve önemli olan niteliğimizdir. Hayat ak ve kara-dan ibaret değildir. Beyaz siyahla, siyap beyazla kıyaslanarak tanımla-nabilir. Bizim için esas olan; bugünkü egemen düşünüş ve yaşayış tar-zının, değer yargılarının, estetik anlayışının mı, yoksa kuracağımız toplumsal sistemin düşünüş ve yaşam tarzının, değer yargılarının, es-tetik anlayışının mı bizde hakim olduğudur. Hiçbirimiz gelecekte gelmedik; ama herbirimiz geleceği düşleyebiliriz. Geleceği düşleyelim ve bugünden geleceği yaşamayı hedefleyelim.

Alçakgönüllülük

Devrim davasına yürekten bağlı olmak ne demektir? Bu soruyu kimi zaman kendimize ya da çevremizdekilere mutlaka sormuşuzdur. Ve soruya herkes, örgütlü bireyler de dahil olmak üzere sınıf müca-delesinde üzerinde durduğumuz zeminle bağlantılı olarak yanıtlar ve-rir. Bu noktayla bağlantılı verdiğimiz yanıtlar değişir ve içerik olarak da farklılaşır. Ancak bu konuda kabul gören bir yaklaşım vardır ki, o da devrime yürekten bağlı olabilmek için kavranması ve bilince çıkı-

rılması gereken bazı esasların olduğudur. Yani diğer bir anlamıyla bi-zi mücadeleye bağlayan ve yürüyüşümüzün temposunu belirleyen esaslardır bunlar. Kavradığımız ve bilince çıkardığımız oranda tem-pomuzu hızlandıran esaslardır.

Her şeyden önce devrimin bir bilim olduğunu, onun bilimsel ya-salarını kavramak gerektiğini bilince çıkarmalıyız. Evet devrim bir alt-üst oluş bilimidir. Marksizm-Leninizm-Maoizm biliminin somutlanmış ifadesidir. Yani nesnel olana müdahale ve değiştirme pratiğidir.

Bu temel yasalar bizi mücadeleye bağlayan esaslardır. Bu gerçekli-ği kavramadığımız sürece emperyalistlerin ve yerli uşaklarının özelli-ke de ideolojik saldırılarından etkilenmemek mümkün olmayacaktır. “İdeolojiler öldü” düdüğünün arkasına bugün kavga kaçkınlıklarıyla tempo tutanlar gibi ya da diğer bir ifadeyle “işçi sınıfının haklı ve onur-lu mücadelesi sürüyor” deyip diğer taraftan “yaşasın örgütsüzlük” slo-gan ve söylemlerini dillendirenler gibi. Adına her ne dersek diyelim emperyalizmin ideolojik bombardımanına karşı sığınacağımız ve ken-dimize kalkan yapacağımız tek şey var o da; bilimsel ideolojimizdir. Buna sarılmadığımız ve kendimize koranak yapmadığımız müddetçe li-manlar farklı olsa da ortaklaşan yer sınıf mücadelesinin dışıdır.

Devrim davasına bizi bağlayan, sıkıca sarılmamızı sağlayan diğer bir esas da kitlelerin gücüne güvenmek ve kitlelerin devrimdeki rolünü kavramaktır. Üzerinden hiçbir zaman atlanmayacak derecedeki bu önemli noktanın üzerinde çoğu zaman yazıp, okumuşuzdur. Ancak mevcut olana baktığımızda sorunu yeterince bilince çıkaramadığımız bir gerçektir. “Devrim kitlelerin eseridir” şiarı henüz yüreklerimize ve bi-lincimize yeteri oranda kazınmamıştır/kazıyamamışızdır. Devrimi yap-a-cak olan tek tek kadrolar ya da militanlar değilse ve biz bunu doğru ola-rak kabul ediyorsak o zaman bu doğrunun gereklerini de yerine getir-mek durumundayız. Kitlelere gidişimizdeki tutukluk ya da tıkanıklık so-

rununa ne kadar gerekçe sunarsak sunalım altında yatan tek bir gerçek vardır o da kitlelerin rolünü kavramamaktır. Elimizdeki mevcut araçları onlara taşımamak, bu araçları onların birer silahı haline getirmemek, kitlelere yapılacak en büyük haksızlıktır. Kitlelerin yaratıcılıklarını açığa çıkarmak ancak onları örgütlemekle, örgütlenmekle olacaktır.

Kitle faaliyeti, çoğu militanın da kabul edeceği gibi bize doğrularımızın yaşamda uygulanabilir olduğunu gösterir ve yine kendi gerçekliğimizi bize kavratır muazzam bir deneyim ve birikim sunar. Üstelik bu soyut bir birikim değil somut pratiğin bize öğrettiği ve bu yanıyla reddedilmeyecek kadar gerçek olandır. Yetersizliklerimizi, geriliklerimizi, olumsuzluklarımızı bu pratik içinde bir kez daha sınarız ve doğru değerlendirdiğimiz oranda bizi ileri iten bir pratik haline getiririz. Kafamızdaki genel doğrularla, yaşamın gerçekliği arasındaki çarpışmada hem kendi rolümüzü hem de kitlelerin duygu ve düşünce dünyasını görür ve kavrarız. Kitlelere yaklaşımda kafamızda oluşturduğumuz tabuların yaşamın gerçekliğindeki anlamını sınanmış oluruz bir kez daha.

Bu konuda yetersizliklerimiz mevcuttur. Bu yetersizliklerden biri de kendimizi dünyanın merkezine koyarak çevreyi o merkezden görme hastalığıdır. “Her şeyi bilen” ancak özünde genel kalıplardan başka çok fazla bir şey bilmeyenlerin, etrafındakileri ve kitleleri küçümsemek olarak yaşamda karşılığını bulan davranışlar dizisini pratiğimizde çokça yaşıyoruz. Kendini sadece kitlelerin küçümsenmesinde göstermeyen bu durum, aynı zamanda yoldaşlarının küçümsenmesini de beraberinde getirmektedir. Yapılan görevlerin abartılması, bunların devrim için yapılması gereken görevler olduğunu görmeyenlerin, yaptıkları işleri mücadelenin merkezine koymaları da kaçınılmazdır. Kendini devrim mücadelesi için vazgeçilmez olarak görme, bencil düşüncesini içinde barındıran bu duruş kendine yüklediği abartılı misyonla hareket eder.

Kitlelerin acılarını yüreğinde hissetmek yerine kendi bencil çıkarlarının muhasebesini yapanların davranış olarak ukalalıkta somutlanan pratiklerin örneklerini çevremizde mutlaka görüyor ve yaşıyoruzdur. Hiç kimse yüreğinin ve bilincinin kendi bencil çıkarları için attığını kabul etmez. Ama bu noktada tam da dönüp pratiğimizi sorgulamaya, o pratiği tekrar tekrar gözden geçirmeye muhtacız. Birey olarak kendimize ve çevremizdekilere biçtiğimiz abartılı misyonun bir yansıması olarak her şeyin iyisine, güzeline layık komünistler ya da devrim davasında “fedakarlıklarımız” için daha iyisine layık olma bencilliğini nasıl açıklayacağız. Büyük bir sefaletle yaşayanlar, sistemin ağır saldırıları altında açıklıkla yaşayan milyonların acısı yüreğimizi ne kadar sızlatıyor sorusunu kendimize açıkça sormak ve yine aynı açıklıkla yanıtlamak durumundayız.

Tarih göstermiştir ve göstermektedir ki ağızları iyi laf yapanların yani iyi bir laf kalabalığına sahip olanların da yaşamın gerçekleri karşısında çok fazla hükümleri yoktur. Çünkü gerçek olan, yaşamın canlı pratiği ve o pratiğin öğrettikleridir. Attığımız her adımda bu gerçekliği göz önünde bulundurarak hareket etmek durumundayız.

Alçakgönüllülük, insani bir erdemdir ve bu erdem mücadeleden bağımsız kazanılmaz. Neyi, niye yaptığını iyi bilen, kendi bilimsel ideolojisine ve kitlelere güvenenlerin sahip olabileceği bu erdem, mücadelenin engin pratiği içinde kazanılır ve büyütülür. “*Hangi mevkide olursa olsun kadrolarımızın her biri halkın hizmetkarıdır, bütün yaptıklarımız halkın hizmeti içindir, acaba esirgeyerek üzerimizden atamadığımız kötü şeyler var mı?*” Mao yoldaşın vurgu yaptığı bu gerçekliği kavramak ve bilince çıkarmak, kitlelerin ve kendi rolümüzü kavramak açısından belirleyici derecede önemlidir. Kitlelerin yorulmak bilmez öğretmenleri, aynı zamanda öğrencileri olma felsefesini kavramak açısından önemlidir. Sadece öğretmeni değil, sadece öğrencisi olmak da değil.

Ancak şu da bir gerçek ki kitlelerin öğrencisi olmayı beceremediğimiz oranda öğretmeni olmayı da beceremiyoruz demektir. Kitleleri sürekli öğrenmeye muhtaç olanlar olarak gördüğümüzde öğretmenliğimizi hiç elden bırakmayız. Bu anlayışımızın yanlışlığını ve bizi götüreceği noktanın ancak mücadelenin ya bir kenarı ya da dışı olacağını bizlere öğreten yine kitlelerdir, kitlelerin mücadelesidir.

Kısaca toparlayacak olursak; o büyük kavga şairinin dediği gibi “bir toplu iğnenin başı kadar küçük” ancak aynı zamanda milyonların kurtuluş davasına kendimizi adayan öncüler olduğumuzun bilinci ve olgunluğuyla kendimizi yeniden, yeniden kalıba dökmek ve yaptığımızın, yapmaya çalıştıklarımızın olgunluğuyla davranmak zorundayız.

Kapalılığın, olduğumuzdan farklı görünmeye çalışmamızın, düşünce ve duygu dünyamızı gizlemenin ve bastırmanın Proletarya Partisi safalarına yansımaları olarak verilen örneklerin hiçbirisinin hayali olmadığını bilmek zorundayız.

Sorumluluk bilinci yalnızca verilen somut görevlere karşı yaklaşım olarak algılanmamalıdır. Görevlere yaklaşım sorumluluk bilincinin bir parçasını oluşturur. Çoğumuz sorumluluk bilincini bu şekilde sınırlandıran bir tutum içerisindeyiz. Verilen görevleri asgari düzeyde yerine getirdiğimizde sorumluluk bilincimizin yeterli olduğu gibi yanlış değerlendirilmeler yapabiliyoruz. Evet, görevleri yerine getirmek olması gerektirir ve bilincimize olumlu etkilerde bulunur, ama her şey değildir. Sorumluluk bilincini daha geniş algılamalıyız.

Görevlere karşı yaklaşımımızda seçici davranabiliyoruz. Büyük görev-küçük görev, önemli görev-önemsiz görev gibi ayrımlar yapmak, objektif olarak o görevin yerine getirilmesinde olumsuz etkilerde bulunur, bazılarını fazlaca abartırken, bazılarını da küçümser. Devrimci yaşam içerisinde birçok görevle karşılaşırız. Bir alanın sorumluluğundan bir eylemin örgütlenmesine, bir araştırma-inceleme-

den bir pankart yapımına kadar onlarca görevle karşı karşıyayız. Yine gerilla alanında kitle faaliyetinden güvenlik kapsamında nöbetinden devriyesine, ateş yakmasından yemek-çayına birçok zorunlu görevle karşılaşırız. Bu görevlere yaklaşımımız en büyüğünden en küçüğüne kadar, aynı duyarlılıkta olmalıdır. Güvenlik nöbetini tutarken dışımızdaki onlarca yoldaşın yaşamından sorumlu olduğumuzu unutmamalıyız. Yine en basit bir ekmek yaparken ekmeğin yaşamımızdaki yerini, ekmek için kullandığımız unun kaç yoldaşın sırtından geçtiğini unutmamalıyız. Yazdığımız bir yazının binlerce-onbinlerce insanda yaratabileceği etkiyi unutmamalıyız.

Görevlere karşı yaklaşımın sorumluluk bilincinin bir parçası olduğunu söyledik. Verilen görevleri layıkınca yerine getirmek ve yeni görevler almak isteği bizler açısından olması gereken tutumdur. Ama pek çoğumuz düğmelerimize basılmadan harekete geçemiyor, sırf eleştirilmek kaygısıyla yeni görevler almaktan kaçırız. Devrimcilik büyük ve ciddi bir iştir; her türlü sorumluluğu ve her türlü bedeli göze almalıdır. “Eleştirecekler”, “eksikliğim çıkacak” gibi sorumsuz, kendine güvensiz yaklaşımlarla fazla yol katedemeyiz. Biz kimiz, ne için savaşıyoruz, önümüzde duran onlarca görevi kim yapacak, taşın altına elini kim sokacak? Bu soruları kendimize daha fazla sormamız gerekiyor. Kaypakkaya yoldaşın faşizmin azgın saldırıları altında elinde kırmayla savaşı başlatma cesareti bizlere örnek olmalıdır. Mehmet Demirdağ yoldaşın “*fırtınalar içinde birçok sırtında*” yürüyüşünü örnek almalıyız, onlarca şehit yoldaşımızı örnek almalıyız. Onlar her türlü zorluğa karşı gelmiş, en ağır yükleri sırtlanmışlardır. Onların yerlerini doldurma, bizlere bıraktıkları kavga bayrağını yükseklerde dalgalandırma sorumluluğu her zamankinden daha çok omuzlarımızdadır.

Hatalara yaklaşım

Hatalara yaklaşım gelişim göstermede, ilerlemede, başarılı olma da temel bir sorundur. Bu sorunda zaafly davrananların başarılı olma ihtimalleri ya hiç yoktur ya da başarıları süreklilik içermez. Hataları düzeltmekte dirayetsiz, yeteneksiz ve cahil olanların bunu tersine çevirmeleri ve hataların nasıl düzeltileceği konusunda bilinçlenmeleri bir zorunluluktur. Ve, hataları düzeltmek kesinlikle bilinçli bir uğraşı; hedefe, davaya bağlılıkta kesin bir itaati gerektirir. Yapılan işe, hedefe, davaya bağlılıkla bütünleşen her düzeltme hareketinin başarılı olabilmesi için, bununla birlikte, aynı zamanda açık bir duyarlılık ve iş görmede bir hüner ve incelik gerekir. Bir taştan insan sureti yapmak gibi, tuvale manzarayı nakşetmek gibi... Hataları düzeltmek de bir sanat uğraşı gibi incelikli bir iştir.

Bu incelik, gücünü bilimsel bir yöntemle sarf edilen yoğun emek ve gösterilen proleter sabırdan alır. Bu sabrı, bu yoğun emeği ortaya koyamayanlar, yoldaşların hatalarını düzeltme becerisini gösteremezler. Hataları düzeltme sanatında bu duyarlılığı, bu bütünselliği yakalayamayanlar kendi hatalarına karşı da gereken Marksist tutumu takınamazlar. Çünkü, sorun niyet sorunu değildir, sorun sınıf mücadelesinin yasalarını kavrama ve uygulama sorundur.

Sözgelimi, "iş yapan hata yapar" söylemini sıkça ifade ederiz. Ki, bu söylem yanlış bir soyutlama değil, oldukça somuttur/nesnel sürecin bir ürünüdür. Gerçekten de hatalar pratik faaliyetlerle, icraatlarla gündeme gelir. Pratik bir çabası olmayanın hata yapması da düşünülemez. Bu demektir ki, pratik faaliyet içinde olan herkesin hata yapma olasılığı vardır. Evet, hata yapmak kazanılmış bir hak değildir. Ama iş yaparken, hiç hata yapmamak da imkansız yakın bir şeydir. Hatasız olmamızın esasen mümkün olmadığını bildiğimize göre; o halde bizim için temel sorun, pratik faaliyetlerimizde hataları asgari dü-

zeyeye indirmeye çalışmak ve hatalarımıza karşı özeleştirel bir tutum takınmak sorundur.

Ve istisnasız, "hatalara karşı özeleştirel bir tutum takınılması" gerektiği konusunda herkes hemfikirdir. Yani, bu görüş, genel kabul gören ortak bir görüştür. Söylem düzeyindeki bu hemfikirliği, pratik tutumlarda her zaman görmek mümkün değildir. Elbette ki, burada şaşılacak bir durum yok. Nedenine gelince; hatalara karşı tutum, bireyin sınıf mücadelesi içindeki duruşu, kavrayışı ile ilgili bir sorundur. Sınıf mücadelesinin kavranışındaki ilerleme toplumsal dönüşüm sürecine yansır. İçinde bulunduğumuz toplumsal koşullar ve bizim bu koşullar içindeki zayıflığımız aynı zamanda proleter bilincin de zayıflığı olduğuna göre bu sorundaki yanlışların çokluğu bizi şaşırtmıyor/şaşırtmamalı. Bununla birlikte, bizler hatalarımızın kökenlerine inip onları düzeltmenin de sınıf mücadelesini geliştirmenin bir gereği olduğunu asla unutmamalıyız. Çünkü, yapılan her hata, sonuç itibarıyla, o somut durumda, sınıf mücadelesine, partiye, yoldaşlara zarar vermiştir.

Bu ön açıklamadan sonra, genel olarak hatalara karşı takınılması gereken tavır üzerinde durabiliriz. İşe Başkan Mao'dan yapacağımız uzun bir aktarmayla başlamakta fayda görüyoruz: "*Hata yapmış yoldaşlar konusunda, bazıları onları gözlemlememiz ve hatalarını düzeltip düzeltmeyeceklerini görmemiz gerektiğini söylüyor. Bence, yalnızca gözlemlemek yetmez, aynı zamanda hatalarını düzeltmelerine de yardımcı olmalıyız. Bunun anlamı şudur: Önce gözlemlenmek, sonra da yardım etmeliyiz. Herkesin yardıma ihtiyacı vardır, hata yapmış olanların daha da fazla ihtiyacı vardır. Herhalde, hiç kimse hatalardan arınmış değildir, yalnızca bazıları daha fazla, bazıları daha az hata yapar ve bir kere hata yaptıklarında yardıma ihtiyaçları olur. Yalnızca gözlemlenmek pasif bir şeydir, hata yapanların kendilerini düzeltmelerine yardımcı olmanın koşulları yaratılmalıdır. Çünkü, parti içindeki ilke tartışmaları, toplum-*

daki sınıf mücadelesinin parti içindeki yansımasıdır ve bu konuda belirsizliğe göz yumulmamalıdır. Somut duruma uygun olarak, hata yapan yoldaşlara doğru ve bir temele dayanan eleştiriler yöneltmek ve hatta onlara karşı gerekli bir mücadeleyi vermek normaldir; bu onların hatalarını düzeltmelerine yardım eder.”

Mao yoldaşın söyledikleri hiçbir yorumu gerektirmeyecek kadar açık ve nettir. Tüm sorun bizim bunları ne ölçüde kavrayıp, uyguladığımız noktasında düğümleniyor.

Ve yine şu noktanın üzerinde durmalıyız. Birincisi, doğru ile yanlış arasında kesin bir ayırım yapmak zorundayız. Doğruda ısrar etmek ne kadar gerekli ve anlamlıysa, yoldaşlarımızın yanlışlarını düzeltmek, onların yanlışlarıyla uzlaşmamak da o kadar gerekli ve anlamlıdır. Bunu yaparken yaklaşımlarımızda kesinlikle toptancı olmamalıyız. Yani, yapılan bir hatadan yola çıkarak genel bir yargıya varmak bilimsel bir yöntem değildir. Elbette ki yapılan her hatada, ortaya belli sonuçlar çıkarabiliriz. Ama kesin bir yargı için bir süreç, bir pratikler dizisi gereklidir.

İkincisi, hatalara karşı mücadele etmek, onlarla uzlaşmamanın temel hedefi doğruyu hakim kılmak, bireyi ikna etmektir. İkna sürecinin dil ve üslubu, hedefimize uygun olmak zorundadır. Eğer hedefle üslup birbiriyle çelişiyorsa hataları düzeltme şansımız zayıflar. Burada Mao yoldaşın çelişkileri çözüm yöntemindeki “teori ile pratik ilişkisini” örnek almalıyız. Bazen, çok karmaşık ve zor bir problem çözülebilirken bazen de çözüm noktasında izlenen yanlış yöntemden dolayı en ufak sorun dahi, içinden çıkılmaz bir hale gelebiliyorsa, burada parti içi mücadelede, hataları düzeltmek sanatında ciddi bir problemin olduğu kesindir. Her şeyden önce, burada hatayı düzeltme konusunda ya gereken yardımı yeteri kadar sunamamış ya da yardım sunmada yanlış bir yöntem izlemiştir. Dolayısıyla böylesi du-

rumlarda “söylüyorum/söylüyoruz anlamıyorlar” söyleminden önce, izlediğimiz yöntem ya da yöntemleri gözden geçirmek, sorgulamak daha doğru olacaktır. Yani öncelikle soruyu kendimize sormak, yapacağımız değerlendirmelerde daha objektif olmamıza hizmet eder. Çünkü, unutmamalıyız ki, biz de iş yapıyoruz ve dolayısıyla hata yapma olasılığımız da vardır. Olasılık dahilinde olan bir şeyi hiç dikkate almamak, üzerinde düşünmemek hem bizi yanılgılı sonuçlara götürebilir, hem de eleştiri gücümüzü zayıflatır.

Oysa, eleştirinin gücü haklı ve doğru bir zeminde yükselmesindedir. İfade edilişle, ortaya koyuşla hata sahibini düşündürecek, ikna edecek bir dil, bir üsluba sahip olmasındadır. Böyle bir eleştiri hata sahibi üzerinde güvensizlik değil, güven duygusu yaratır. Ki, bu çok önemlidir. Çünkü, güvensizliğin olduğu bir ortamda söylenenlerin etki gücü olmaz. Yani söylenenlerden çok, söyleyen birey ya da kuruma duyulan güvensizlikten dolayı es geçilir. Kuşkusuz, bu yaklaşım bilimsel bir yaklaşım değil, en olumsuz bireyin dahi zaman zaman doğru eleştiriler yapacağı gerçeğinin yadsınmasıdır. Dolayısıyla, çıkış noktamız kimden geldiğinden çok doğru ve yanlış olduğuna bakmak olmalıdır. Bu da ancak, önyargısız bir değerlendirmeyle mümkün olabilir. Her birimizin uyarı ve eleştirilere ihtiyacı olduğu gerçeğini kavramakla olur. Bunu kavramayanlar, bu niteliği yakalayamayanlar hep yargılayan olurlar ve yargılanmaktan da asla hoşlanmazlar. Sonuç itibarıyla, kendini yanılmaz gören ve hatalarını korumakta bağnaz olan hiçbir bireyin kendini aşma ve yenileme şansı da olmaz. Kendini aşmayan ve yenilemeyen bir bireyin başkalarını olumlu temelde etkilemesi ve bir bütün olarak sürece katkıda bulunması da düşünülemez.

Sınıf savaşımı içinde, proletarya partilerinin tarihi misyonlarını oynama konusunda geriliklerin yaşandığı dönemlerde hataların daha yoğun olarak yaşanabileceği gerçeğini gözardı etmemek lazım. Çünkü

böylesi dönemlerde disiplin ve manevi otoritenin zayıflaması, güvensizliklerin gelişmesi, feda ruhunun zayıflaması vb. olumsuz etkiler için zemin daha çok güçlüdür. Bu olumsuz güçlü zemin, bencil, bireyci tutumların örgütlü yapının dışına çıkılmasına ya da gerilemelere yol açar. İşte böylesi süreçlerde hata ve olumsuzluklara karşı tavır ve düzeltme hareketlerinde geliştireceğimiz yol ve yöntemler bu somut durumdan bağımsız olmamalıdır. Genel koşullardan, taktik koşullardan bağımsız doğru bir değerlendirme olmaz.

Bunun pratik açılımını şöyle özetleyebiliriz: böylesi süreçlerde bireyin üzerinde dış faktörlerin olumsuz etkileri daha bir dikkate alınarak, yaklaşımlarda daha esnek ve kazanıcı olunmalıdır. Mümkün olduğu kadar, bireyle gevşek de olsa bir ilişki sürdürülebilir. Geri düzeyde de olsa, kolektifin faaliyetleri içinde tutulmaya çalışılır. Tabi tüm bunları yapmanın temel ölçütü bireyin Proletarya Partisi'ne karşıt bir tavır ve davranış içine girmemesidir. Eleştirilerinin, tepkilerinin devrimci normlara uygun olmasıdır. Eleştirilerinin doğru ve yanlış olması tamamen bu tutumlarından bağımsızdır. Burada dikkat çektiğimiz nokta, kişinin hangi yol ve yöntemi izlediği noktasıdır.

Bu konuda yeniden Başkan Mao yoldaşa başvurmanın yararlı olacağını düşünüyoruz: *“Hata yapanlar cesaretlendirilmelidir. Hata yapan kimse hatalarını gördüğünde onun iyi yanlarını işaret etmelisiniz. Gerçekten de içinde hala pek çok iyi şey barındırıyor. Hata yapanlar temizlenmek için ılık suda yıkanmalıdır. Su sıcak olursa dayanmazlar; ılık su en uygundur. Hata yapan genç insanlar tasfiye edilmemelidir. Bu onlara zarar verir ve açık çalışmalarını ört bas eder. Bu yolla Kang Le gibi kimseler düzeltildiler. Düzelmeyenler gençler arasında bazı parti üyeleri ve bazı Gençlik Birliği üyeleri de var. Onları tasfiye etmek, meseleyi çok fazla basitleştirmek olur”.*

Burada önemle görmemiz gereken şey, tüm hesapların hataları düzeltme üzerine kurulması gerçeğidir. Başkan Mao burada kişinin psiko-

lojisini hesaba katarak da çözüm önerilerini sunuyor; “hata yapanlar cesaretlendirilmelidir” diyor. Ve en büyük cesaretlendirme de “hata anlarında onların iyi yanlarını işaret etmek”tir. Yani, hata yapan bireye başarılarını göstermek, hatalarını aşma konusunda cesaretlendirip kişide özgüveni sağlamaktır. Çünkü, başarısızlıkları başarıya dönüştürmek için; iddia, ısrar ve özgüven gereklidir. İşte, hata yapan Proletarya Partisi'nin her militanı alacağı yapıcı eleştiri ile birlikte, ancak taşıyacağı iddia ve ısrarlı duruşuyla kendini aşabilir; bu aşma ve yenilenme de ancak pratik içinde olabilir. Pratikten kopuk olarak olumsuzluklarından arınan, kendisine çeki-düzen veren bir birey düşünülemez.

Bizim için esas sorun ise, sınıf savaşımında ciddi dönüşümler yaratmaktır. Hatalı davranan biri karşısında eleştiri yapanın kendini onunla kıyaslayarak sorunu çözmeye kalkışması sorunun kaynağına inmemesi anlamına gelir. Herhangi bir sorun kaynağından ele alınıp çözümlenmedikçe o sorun esas olarak çözülmüş olmaz, ciddi bir dönüşüm gerçekleşmiş olmaz.

Hatalar olacaktır. Hata yapmak iş yapmanın doğal bir ögesidir. Bütün sorun hataların alt edilebilir olduğunu bilmek ve bunun da somut bir inceleme ile başarılabilirliğini unutmamaktır. Hata yapanın hatasını düzeltmek için cesarete ihtiyacı vardır. Bizler, “sadece gözlemek” ya da eleştirmekle kalmamalı, daha da önemlisi yardımcı olmalıyız.

Eleştiri silahı

Herhangi bir olayı ya da olguyu yaşadığı süreçten veya bulunduğu ortamdan bağımsız olarak ele alıp değerlendirmek bizi yanılgılara götürür. Sınıf savaşımı yürütmekle yükümlü olan bir komünist partisi önce kendi üyelerinin geldikleri ortamı ve taşıdıkları hastalıkları objektif olarak ortaya koymalıdır. Yani bünyesinde var olan zaafı ve olumsuzlukları, kaynaklarıyla birlikte iyi tespit etmeli, bunların gi-

derilmesi için gereken sağlıklı çözüm yöntemleri üretmelidir. Bir doktor veremli hastasına grip teşhisini koyup tedavi uygularsa, ölümünü hazırlar. Bir komünist partisi bünyesinde eleştiri ve özeleştiri silahını doğru kullanmazsa yaraları sarma yerine yeni yaralar açar.

Bu konuda nedir bizim gerçekliğimiz ya da nasıl olmalıdır? Öncelikle şu gerçeğin altını kalın çizgilerle çizmek gerekir. Komünist partileri sınıflı bir toplumun ürünüdürler. Ve sınıflar varoldukça burjuva ve küçük burjuva alışkanlıklar komünist partisinin bünyesi içinde de etkisini gösterecek ve zaman zaman da bu etki ideolojik anlamda yoğun çatışmaya da dönüşecektir. Yani ideolojik savaşım yalnız parti dışındaki karşı-devrimci güçlere veya anti-Marksist anlayışlara karşı yürütülmeyecek, aynı zamanda içteki ideolojik düşmanlara karşı da amansız bir şekilde sürecektir. Bu iç savaşımı aksatan, küçümseyen ya da varlığını kabul etmeyen bir partinin geleceği yoktur, olamaz da.

Eleştiride amaç mevcut olan olumsuzluğu giderip onun alternatifi olan doğruyu ortaya koymaktır. Doğru düşünceyi ortaya koymak başlıbaşına bir olumluluktur. Ancak yeterli değildir. Önemli olan ortaya konulan doğru düşünce doğrultusunda gereken değişim ve dönüşümü sağlamaktır. Bunu yapabilmek için herşeyden önce kişi veya kişileri olumsuzluklarından arındıracak tarzda yapılan hataların neden kaynaklandığını etraflıca ortaya koyarak yol gösterici olmaktır. Temelinde değişimi hedeflemeyen, kazanıcı olmayan bir eleştiri, genelin ve bireylerin gelişimine hizmet etmez.

Siyasal yaşamımızda eleştiri adı altında ağzına gelen her şeyi söyleyen arkadaşlarımıza sıkça rastlarız. Öyle ki bu davranış kimi arkadaşlarımızca açık yüreklilik ve erdemlilik sayılır. Başkalarını ilkesizlikle suçlayarak kendilerini ilke şampiyonu ilan ederler. Oysa gerçek olan şey şu ki: İlkeli davranmak adı altında yapılan şey ilkelliktir. Bilimin dönüştürücü silahını sabır ve inatla kullanma yerine en kolay yol

seçip kestirmeci bir yaklaşımla sağa-sola saldıran, olmadık yerde, zamanda eleştiri adına örgüt ve yoldaşları aleyhine konuşan, hiç kimseyi beğenmeyen tutumlar sergilemek devrimci ve komünistlerin işi değil, olsa olsa mantıkları küçük-burjuva duyguların esiri olan ve siyasal mücadelede acizlik içine düşen zavallıların işi olabilir.

Kendi eksiklikleri olan bir insan başkalarının olumsuzluklarını eleştirme hakkına sahip değil midir? Hayır sahiptir. Ancak devrimci ahlak kurallarına sahip bir birey önce kendini sorgular. Kaldı ki kendini sağlıklı bir şekilde sorgulamayan bir birey başkasının olumsuzluklarını objektif olarak ortaya koyup, olumsuzluklarının giderilmesi yönünde gereken duyarlılığı da gösteremez. Her şeyden önce ortada bir samimiyetsizlik söz konusu olur. “En iyi savunma saldırıdır” mantığından hareketle kendini sorgulamadan ya da başkalarının kendisini sorgulamasına fırsat vermeden keskin söylevler arkasına gizlenerek sağa sola “beddualar” yağdırırlar. Bu tür yaklaşımları onaylamak mümkün değildir. İnsanları kazanma, olumsuzluklarından arındırma derdi olan bir birey eleştirilerinde yapıcı ve yol gösterici olur. Özellikle kullandığı üsluba çok dikkat eder. Haklı bir zeminde yürütülecek bir eleştiri kötü bir üslupla ifade edilirse, insanlar üzerinde olumlu bir etki yapmaz. Haklı olmak yeterli değil, önemli olan haklılığımızı uygun bir dille ifade etmektir. İnsanları dinlemeye ve düşünmeye sevk edebilmektir. “Eleştirinin biçimi birçok insan için ilk anda eleştirinin içeriğinden daha önemlidir. İnanırdıcı olmak isteyen kişi, biçimi dikkate almak zorundadır. Bu tanımın altını ne kadar kalın çizsek yeridir. Bu gerçeği görmeyip buna uygun davranmayanlar genele zarar verirler. Binbir zorlukla yaratılan emek ve değerleri hovardaca harcarlar. Kısacası bilimsel sorgulayış politik yaklaşımdan uzak olan her türden anlayışlara karşı uyanık olmalıyız. Dahası bu anlayışları mahkum ederek en başta anlayış sahiplerini kazanıp kalıba dökmeliyiz.

Yine sıkça rastladığımız bir başka olay ise kimi arkadaşlar kendileri eleştirilince kıyameti koparırlar. Ama kendileri başkalarına karşı müzmin bir eleştirmen oluverirler. Diğer bir deyişler kılıçla yatıp kılıçla kalkarlar. Kendilerine övgüler dizilince gül bahçesinde kibarlık abidesi olurlar. Eleştiri duyunca da şuursuzca çekerler kılıçlarını. Hiçbir kaygı taşımadan öfkeleri dininceye kadar vuruşlarına devam ederler. Sonuçta bünyede var olan yaraları sarma yerine yeni yaralar açarlar. Olan tek şey kılıçlı şövalyemizin küçük-burjuva duygularının tatmin olmasıdır.

En iyi eleştirinin düşündüren, düşünmeye sevk eden eleştiri olduğu nu belirtmiştik. İnsanları olumlu yönde etkileme bakımından bu yaklaşım doğrudur. Ama kendi başına yeterli değildir. Nedenine gelince zamanında ve yerinde yapılmayan bir eleştiri üslup ve içeriği nasıl olursa olsun lekeli bir eleştiridir. Şöyle ki hatalara ve olumsuzluklara karşı zamanında mücadele etmemek olumsuzlukların kronikleşmesine davetiye çıkarmaktır. Diğer bir anlatımla kişilerin olumsuzluklarına zamanında müdahale etmek yerine hataları biriktirip kişilere karşı koz olarak kullanmak etkili ve dönüştürücü bir eleştiri olmadığı gibi ahlaki olarak da devrimci anlayışa sığmaz. Burada esas olarak ilk etapta eleştiriye tabi tutulması gereken eleştirinin ta kendisidir. Çünkü o, eleştiriye insanları geliştirme, ilerletme aracı olarak görmekten ziyade bir savunma, öç alma, yıpratma aracı olarak görür. Burada kişi halka karşı sorumluluk ya da zorlukla yaratılan emek ve değerleri koruma kaygısı yerine, küçük-burjuva gururunu koruma kaygısına kapılır. Bir birey geneli koruma, kurtarma yerine kendisini koruma, kurtarma sevdasına kapıldı mı tükeniş sürecine girmiş demektir. Bu süreci tersine çevirmenin yolu doğru bir teşhisle sıkı bir tedavinin uygulanmasından geçer.

Eleştiride yapıcı olabilmek için herşeyden önce “iş yapan hata da yapar” gerçeğini kabul etmemiz gerekir. Bu gerçeği kabul etmek, ha-

talarla uzlaşmak anlamına gelmez. Tam aksine hatalar karşısında paniğe kapılmadan, bu olumsuzlukların, mücadelenin doğal sonucu olduğu ve bize düşen görevin de bunları bilimin süzgecinden geçirmek olduğu gerçeği konusunda kafamızın açık ve net olmasını sağlar. Aksi takdirde tepkicilik ve panik kaçınılmaz olarak bizi kırılcılığa ve sekterizme götürür. Sonuçta niyetimiz ne olursa olsun objektif olarak hastalıklar karşısında hekimlik görevimizi yapmamış olacağız.

Sonuç olarak en iyi eleştiri zamanında ve yerinde politik yönü esas alınarak yapılan eleştiridir. En iyi eleştiri insanları düşündürmeye ve dönüştürmeye sevk edecek, yapıcı ve olumsuzlukları saracak kadar etkili ve mantıklı olanıdır. Eleştirmek için eleştirmek sorunları çözmez. Tam aksine yeni sorunlara davetiye çıkarır.

YAŞAMDA SADE, ÇALIŞMADA ÜRETKEN, MÜCADELEDE İSTİKRARLI OLMALIYIZ!

Devrimci çalışmada üretkenlik ve devrimci ilişkilerde sadelik, her birimizin sınıf mücadelesi karşısındaki duruşundan bağımsız değildir. Yaşamın merkezine sınıf mücadelesini koymayan hiçbir militan, kitlelerin yaratıcılığına ve kendisine güven duymaz. Kitlelere güven duymayan, kitlelerin acı ve sevinçlerini paylaşmayan hiçbir militan, devrimci ilişkilerde, halka yaklaşımda gereken mütevazılığı ve sadeliği göstermez. Tam aksine geldiği burjuva-feodal ortamda edindiği ben merkezci, her şeyi bilen, öğrenme ihtiyacı olmayan tarz, tüm ilişkilerine nüfuz eder. Ve tabi ki, böylesi bir düşünüş tarzının ortaya çıkaracağı tüm ürünlerin problemlili olması da kaçınılmaz hale gelir.

Bu örneklerin nedenlerine ve yol açtığı sonuçlara değinmeden önce bazı tarihi tecrübelerle başlayacağız. Başkan Mao; kadroları inceleme, değişen koşulların kadroların yaşamı üzerinde yarattığı etki, bu etkinin ortaya çıkardığı kişiliği bütün yönleriyle sorgulama konusunda güçlü bir mirasın yaratıcısıdır. Bu mirastan, tecrübeden öğrenmek, önümüzde duran bu yönlü sorunların çözümünü kolaylaştırmaya yardımcı olacaktır. Hele hele günümüz koşullarında her birimizin bu tarihi tecrübelerle daha çok ihtiyacı vardır. Dolayısıyla olayları ve olguları inceleme, sorunları çözüme konusunda izlenen yöntem konusundaki tarihi tecrübelerden öğrenmek için araştırmaya ve incelemeye önem vermeliyiz.

Bugün süreç bize bütün kalbimizle halka-devrime hizmet etmemizi dayatıyor. Elbette ki her dönem herkesten aynı fedakarlığı bekleyemeyiz. Böylesi bir beklenti somut durumla da uyumlu değildir. Bütün kalbiyle halka hizmet edenler, tabi ki en üst düzeyde fedakarlık-

ta bulunacaklar, proletaryanın zaferi için ölüme meydan okuyacaklardır. Yeter ki kendimize ve kitlelerin gücüne güven duyalım. Sınıf savaşımının kaçınılmazlığına ve proletaryanın zaferine inanalım. Bu inanç her türlü korkuyu korku olmaktan çıkarır, güvensizliği güvene dönüştürür. Ve işte devrimci heyecan, devrimci coşku tam da burada yeniden ivme kazanmaya başlar.

Evet, her birimiz günlük çalışmalarımızda, “bütün kalbimizle halka hizmet” edip etmediğimizi test etmeliyiz. Yani, çalışmada planlı mıyız, yoksa gelişigüzel bir tempoyla mı hareket ediyoruz? Ne kadar okuyoruz-yazıyoruz? Randevularımıza düzenli gidiyor muyuz? Yoldaşlarımızın siyasal gelişimlerine katkı sunuyor muyuz? Kitlelerle ilişkilerde değişirici-dönüştürücü rolümüzü ne kadar oynuyoruz? Pratik mücadelede ne kadar atılganız? Halk düşmanlarına yönelmede cüretli bir pratiğin neresindeyiz? Kısacası bu sorulara vereceğimiz objektif yanıtlar, kalbimizin kaçta kaçıyla halka hizmet ettiğimizi de açığa çıkarır. Açık olan şu ki; halka tereddütsüz hizmet, birçok şeyden vazgeçmemizi zorunlu kılar. Düzenli yaşamından, uykusundan, maddi imkanlarından vazgeçmeyenler veya bu konuda çokça cimri davrananların, devrim ve sosyalizm mücadelesi için söyleyecekleri parlak ve ateşli sözlerin pratik karşılığı da hep yetersiz olur. Söylevler parlak ve etkileyici de olsa ikna etme ve inandırıcı gücü zayıf kalır. Çünkü; söylemle pratiğin uyumu yoktur. Çünkü; olduğu gibi görünme mütevazılığından uzak, dili keskin ama yürüyüşü topaldır. Sıkı çalışma yerine, sıkça çalışmanın gerekliliğinden, üretme yerine, üretimin erdemliliğinden söz edenler, sürecin sorunlarını çözme gücüne sahip olamazlar.

Sorunları çözmedeki yetkinliğimiz, kavrayışımızdan, sürece-sorunlara vakıf oluşumuzdan bağımsız değildir. Eğer kavrayışımızda problem varsa, sorunlara vakıf olmada yetersiz bir noktadaysak; sahip olduğumuz tüm genel bilgiler yetersiz kalır. Demek ki, sorunları doğru bir

tarzda çözmek için her şeyden önce yaşananlara ve sürece vakıf olmamız ve meseleleri doğru bir yöntemle ele almamız gerekiyor.

Sorunlara vakıf olmada, genel teorik bilgilerin, tarihi tecrübelerin önemi yadsınmaz. Ama günü anlama ve yorumlamada zayıf kalan ve önüne çıkan her sorunu dünün bilgileriyle, tecrübeleriyle çözmeye kalkan militan da başarısızdır ve sürece ayak uyduramama pratiğinden kendini kurtaramaz. Yani, yıllarca kazanılmış olan tecrübelerin sınıf savaşımı uğrunda anlamlı bir hale gelmesi için, bugünle birleştirilmesi gerekir. Bu da ancak somutu kavramakla, yaşanan değişimleri anlamakla mümkün olur.

Aynı şey düşünsel plandaki üretim için de geçerlidir. Marksizm-Leninizm-Maoizm'i ve tarihi tecrübeleri kavramada zayıf olan her militan bugünü anlamada ve yorumlamada da zayıf kalır. Keza, mevcut gelişmelere ve değişimlere kulağını tıkayan, her şeyi dünün tecrübeleri ve bilgileriyle açıklamaya kalkan militanlar da yüzeysel ve çözümsüz kalmaktan kendini kurtaramaz. Demek ki, sağlıklı bir üretim, Marksizm-Leninizm-Maoizm'i kavramak ve onu yaratıcı bir tarzda bugüne uyarlamakla mümkündür. Bugün yaşanan değişimleri bilimsel bir tarzda çözümlenmek, ona göre taktik hamleler yapmak için, tarihi tecrübeleri özümsemenin-kavramanın rolü yadsınmaz. Her halükarda dün ile bugün arasındaki diyalektik bağı kurmalıyız. Ve edindiğimiz tüm tarihi tecrübeleri, bugünün sorunlarını çözmeye yol gösterici bir silah olarak kullanma becerisini ve başarısını göstermeliyiz.

DEVİRİMCİ KİŞİ YAŞAMA MÜDAHALE EDEN KİŞİDİR

Ezen ezilen savaşımında ezenlerin, saltanatlarını sürdürmek için ezilenleri uyuttuğu, manipüle ettiği, şükürcülüğe alıştırdığı, var olanla yetinmeye ittiği yaşanan gerçekliktir. Ezenler kendilerini rahatsız etmeyen kişilik yaratmada, insanları içine kapalılığa zincirlerken, hep var olanla yetinen “buna da şükür” yaşam tarzına itmiştir. Bir işçi yoksulluğun, işsizliğin içinde asgari ücretle iş bulup çalıştığında, ondan ve ailesinden şunu duyarız: “Buna da şükür. İş bulamayan, bu parayı da alamayanlar var.” Ya da bir semt pazarında yoksulluktan 5-10 milyonla pazara giden bir ev kadını, pazardan aldığı azıcık sebze ile evine gittiğinde, o da “bunu alamayanlar da var” der. Kafasında oluşan yetinmecilik, kendilerini ezenlerin bu hale getirdiğinin bilincine varmak yerine, ezilmişliğin psikolojisi ile hep kendini alttakiler ile kıyaslayarak kendini üstte görmeyi yeğler. Bunu yönlendiren, kalıplaştıran sistemin kendisidir. Yani burjuva feodal sistem, çeşitli aygıtlarla yol ve yöntemlerle toplumu sindirdiği, kültürel olarak yozlaştırdığı, kendine özgüvenini yok ettiği, kendine itaatkar ettiği, istediği gibi yönlendirmeye çalıştığı apaçık ortadır.

Tam da burada, toplumun bu gerçekliği karşısında onları değiştirecek, dönüştürecek, kendilerini devrimin öznesi olarak hissetmelerini sağlayacak, var olanla yetinmelerini engelleyecek kilit noktada örgütün önemi, aydınlatıcı, öncü rolü ortaya çıkmaktadır. Örgüt sınıfın öncü, örgütlü müfrezesi olduğuna göre; bunu hücre hücre örgütlediği, toplumun ileri kesimlerinde bu etkiyi kırarak tüm topluma yayılmasının ortamını yaratacaktır. Elbette ki bu dönüşüm, dönüştürücüyü yani örgütü olumlu ve olumsuz yönleriyle etkileyecektir. Toplu-

mun yönlendirildiği pratik içinden örgüte gelen kişiler, örgütlülüğü kabul edenler, öncünün içine pirüpak gelmezler. Toplumdan aldığı değer yargıları ve ideolojik şekillenişin etkisiyle gelenler, Parti ocağında eğitilir, değiştirilip, dönüştürülür, tava getirilir. Bu dediklerimiz hemen bir anda gerçekleşecek, herkes bir anda değişecek değildir. Yani kitlelerin içine giren, onları devrim saflarında örgütlenmelerini sağlayan, sağlamaya devam eden, kendine vurmada cesaretli olan, kendini hep ileriye taşıyan, kolektif ruhu içselleştiren, sınıf bilincini kavrayan, kendini partinin dışında tutan değil de, bir öznesi olduğunu bilen bir kişilik devrimci bir kişiliktir. Onda var olanla yetinme yoktur. Çünkü o, öncünün önderliğinde savaşan, savaştıran bir kişiliktir. Bu istenilendir. Ancak bu hep böyle olamaz. Yanlış anlayışlar, ideolojik hastalıklar da gelişir. İleri ile gerinin sürekli savaşımında, yani proleter ile burjuva ideolojisinin çatışmasında her zaman ileriye gidilmez. Çünkü yaşam sürekli değişim ister. İleri ile gerinin çatışmasında ileri galip gelse de, geri her zaman bu değişime direnir ve yeniyi engeller. Statükoyu korumaya çalışır ve bireyi kutsar. Devrimci kişilik ise bunu gördüğü için sürekli değişimi kolektif içinde yaşar. Çelikleşir, sürekli kendini yenileyerek ilerler. Ama devrimci olmayan kişilik varolanla yetinmeyi ve toplumun zaafı olan şükürcülüğü devrimci kisesi altında sürdürür.

Devrimci saflarda görülen bir hastalık, bir anlayış da, var olanla yetinen, yaşamı idame eden kişilik yansımasıdır. İdamecilikte herkes kendine bir kalıp çizmiştir. Bu anlayışın beslendiği, yeşerdiği, gıdasını aldığı yer idealizmdir. Sınır çizildiği için, olaylar, olgular incelenmez. İnceleme, araştırma yerine tek pencereden bakılır. İlerlemenin yerine gerileme, hareketliliğin yerine ise durağanlık geçer. Bu tarz, bu anlayış Marksizm'e ters bir anlayıştır. Sosyal yaşam irdelenmez, kalıplar kırılmadığı için geçinmecilik başlar. Öncelikle kişi kendini nereye koy-

duğunu, nereye layık olduğunu sorgulamalıdır. Nereden geldiğini, bulunduğu yerdeki misyonunu, Komünist Partisi'nin kitlenin ondan ne beklediğini sorgulamalıdır. Bu olmadığı zaman örgüte, halka zarar verir. Bu, önceden de söylediğimiz gibi yanlış düşünce tarzının kişinin, kişilerin kendilerine çizdikleri sınırdandır. Parça-bütün ilişkisini göremeyen, alıncılık, bölgecilik yapan, olaylara subjektif yaklaşan, kolektifin düşünüşü yerine kendi bildiğini okuyan, belirlemeci kesilip çözüm üretmeyen, kavramayan, kavratmayan, sorgulayıcı olmayıp hep dogmatik kalan tarz pratiğimizde somut olarak gördüğümüz ve bizzat yaşadığımız, bizi darlaştıran tarzıdır. Biz yerine ben vardır. Örgütün bütünü yerine alanında, bölgesinde veya bulunduğu yerdeki çalışmasında ben merkezilik kök salmıştır, salmaktadır. Rahatının bozulmasını istemez. Dayatmacılığın baktığımızda, toplumdan geldiği yerin yansımasını da görebiliriz. Dayatmacılığı, halka tepeden bakması, küçümsemesi, geldiği kökenini özlüyor olmasındadır, hala o etkiyi üzerinden atamamasındandır. Konuyla ilgili pratik faaliyetimizden de örnekler verebiliriz. Örneğin yıllardır gerilla faaliyetinde olup da arazinin gerilla için önemi, düşmanın, köylünün araziye nasıl kullandığına kafa yormayarak, araziye öğrenememesi, onun için nasıl olsa öncü götürür şekillenmesine girmesi vardır. Yine kabukları kıramamanın, var olan sınırları aşamamanın bir yansıması da faaliyet içerisinde nasıl olsa komutan, siyasi komiser düşünür, yapar anlayışıdır. Yine öğrenci gençlik faaliyetinde, militanın hazır elindeki birkaç kişiyle yetinip, çevresinde binlerce örgütleyeceği öğrencilerin olduğunu unutmasıdır. Dar dünyasında sıkışır ve yaşamını sınırlı bilgisi ile kantinde çay içerek devrim yaptığını zanneder. İşçi sınıfı içerisindeki pratiğimiz deyledir. Sendika bizim elimizdedir, adamlarımız vardır denilerek yine dar dünyalar çizilmiş, var olanla yetinilerek burada da bürokratlaşmış ve birilerinin rahat yaşam sürmesinin zemini oluşturulmuştur veya yuk-

rıda halkın şükürcülüğünün siyasal alana yansımalarıdır. Bir basın açıklamasına 40 kişi gittiğinde hemen nesnel koşullar tahlil edilir. Devrimci hareket tahlil edilir ve duruma şükredilir. Veya başka siyasetlerle, örgütlerle kendi durumumuz kıyaslanarak kendi durumumuzun iyiliğiyle övünür veya şükrederiz. Tüm bunlar toplumda varolan şükürcü hastalığının örgütlü bireydeki etkilerini ve devrimci kişiliğin oluşmadığını gösterir.

Bu böyle mi gidecektir? Hayır bin kere hayır. Bizlerin devrim diye, kitleleri devrime seferber etme görevimiz bulunmaktadır. Yaşamı değiştirecek olan kitleleri düşünmeye, dönüştürmeye sevk edecek olan idameci kişilik olmayacaktır. İdameci kişiliğin panzehiri devrimci kişilik; hem değişen, hem dönüştüren sadece kendisinin düşünmesini kitlelerinin uygulamasını değil, ayrıca kitlelere de düşündürmeyi ve onları değişime seferber etmeyi sağlayandır. Sürece müdahale eden, kendine özgüvenini kazanmış, sosyal yaşamdan öğrenen, kolektif ruhu yakalayan, yaşamı değiştirendir.

SON SÖZ

Yürekte ve bilinçte değişim, insanın küçük-burjuva ya da feodal değer yargılarından arınması ya da arınma çabasına girmesidir. En zor şartlarda tek başına kalsa bile, ayakta kalabilmesi ve kendine düşeni yapmaktan asla vazgeçmemesidir. Zorluklar ve sorumlulukların bilincinde olması, yaşadığı hayatı bilmesi, zorlukları, acıları ve sorunları olmasına rağmen devrimci yaşamdan mutlu olması, haz duyması, geleceğe umutla bakmasıdır. Bunun içinde ideolojik ve siyasi eğitim çok önemlidir. Kavgamızın nedenlerini ve dayanakları bilmeli ve kavramalıyız. Çekilenlerin yanında mücadelenin kazandırdıklarının yüceliğini yüreğimizde duyumsamalıyız. Tüm güzelliklerin kavganın içinde var olduğuna inanmalıyız. Tarafların olduğu bir toplumda tarafsız kalmayacağını bilerek, bilinçli bir seçim yapmaktayız ve eğer güzellikleri yaşamak istiyorsak, bunun kişilikteki dönüşümle mümkün olabileceğini anlamalıyız. Şunu göreceğiz ki, kavganın içinde yer aldıkça kitabımızın içinde yer alan insani bir takım özelliklerimizle birlikte kişiliğimizde gelişecektir.

Bizlere düşen görev, hatalarımızdan ders çıkarmak, Marksizm-Leninizm-Maoizm'i özümseyip, yaşananları doğru analiz edip, kavgaya inançla, coşkuyla devam etmek olmalıdır. Bıkmadan, usanmadan kavganın güzelliğini anlatmalı ve el ele, omuz omuza, yürek yüreğe vermenin zorunluluğunu kavramalıyız

Ve bir kez daha tekrarlayalım:

Bugünü geçmişte aramalı, yarını bugünden kuralmalıyız.